

Erich von
DÄNIKEN

PO
STOPÁCH
VŠEMOCNÝCH

	1	2	3
	4	5	6
			7
8	9	10	11

1 Rampa od Nilu by musela merať tri kilometre a viacnásobne by prekonalala objem samotnej pyramidy.

2 Špirálovitá rampa.

3 Ukážky kofají a výhybiek na ostrove Malta.

4 Deformované lebky tvoria celosvetový fenomén.

5 Boha Ganešu znázorňovali vždy s chobotom. Mysleli tým starí Indovia prívodovú hadicu na kyslík?

6 Ľavý monolit je o trinásť centimetrov užší ako pravý. Je to úmyselné. Keby bol širší, slnečný lúč by sa nemohol dotknúť stredu za ním ležiaceho oltárneho kameňa. Iba okolo roku 10 000 pred n. l. dopadal slnečný lúč do stredu oltárneho kameňa.

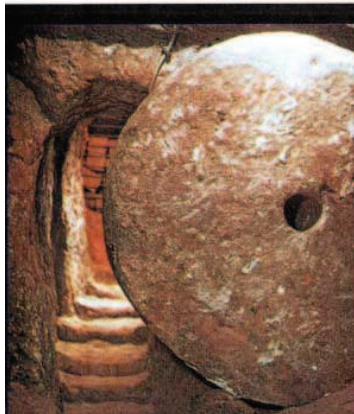
7 Kukulkanova hlava je podobne ako čínske draky pokrytá hadími šupinami.

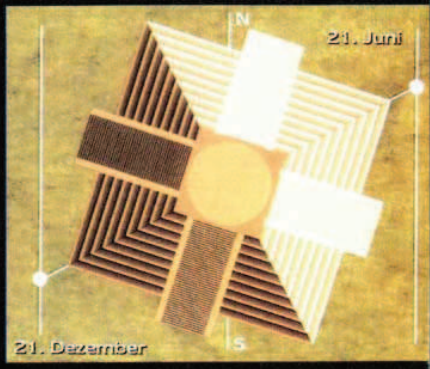
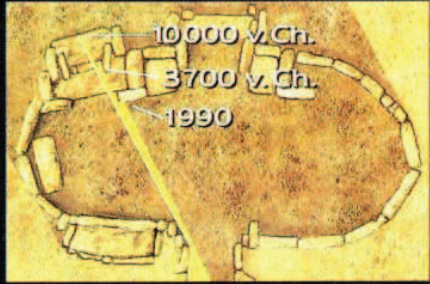
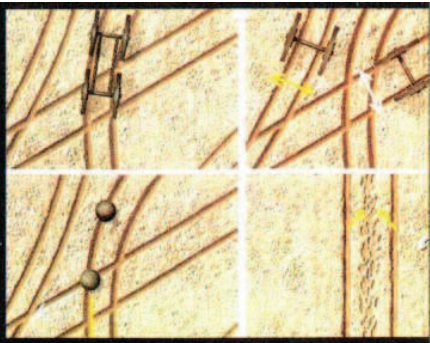
8 Vchody do podzemného sveta uzatvárali kruhové kamenné dvere.

9 Jedno z piatich božských vozidiel typu *ratha*. Sú vytvarované z kameňa a venované Pandavovým bratom.

10 V stupách sedí mladý Budha ako pilot. Rukami vykonáva rituálne pohyby.

11 Kňazi architekti zámerne nepostavili pyramidu v smere svetových strán.

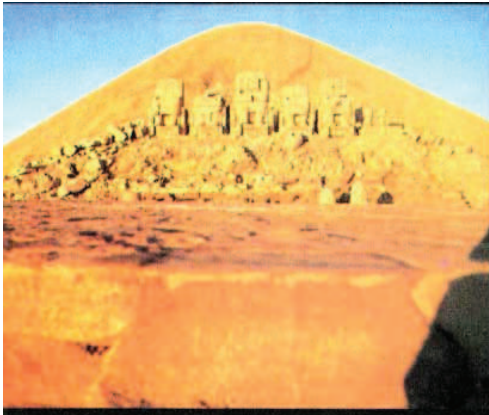

	12
	13
15	14
16	17

- 12 Posvätné línie nad Európou.
- 13 Pentagram nad Karlsruhe.
- 14 Štyri kruhové valy obklopujú Trelleborg. Zvlneý terén určuje smer na Delfy.
- 15 Najznámejšia veštiareň antiky — Delfy.
- 16 Na skalnatom pobreží zálivu Pisco v Peru leží tento znak. Volajú ho *El candelabro*.
- 17 Na spodnom okraji pyramidy je nápis, vľavo a vpravo možno vidieť slony.

18	19	22	
		23	
20	21	24	25

18 V popredí je plošina, ktorá slúžila ako hlavný oltár. Za ňou sú tróny bohov a pyramída zo štrku.

19 Kus sfúdy sa dá rozložiť na jednotlivé plátky.

20 Kovové platne s príbehmi na pokračovanie. Prebiehajú ako filmový pás sprava i zľava ústrednej postavy.

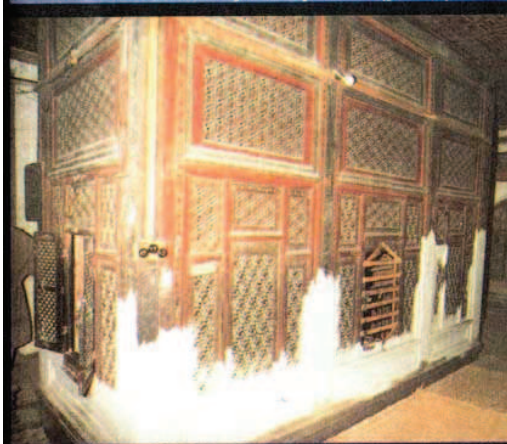
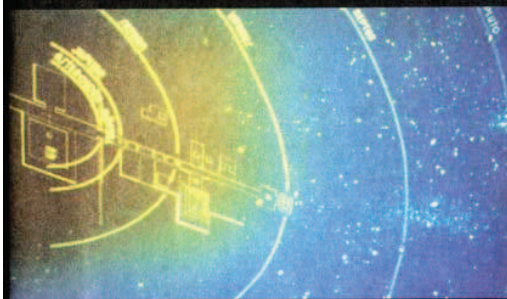
21 Aj tu dobre vidieť lakte a ruky v palčiakoch. Chrbtová kosť sa dá jasne identifikovať ako rúra.

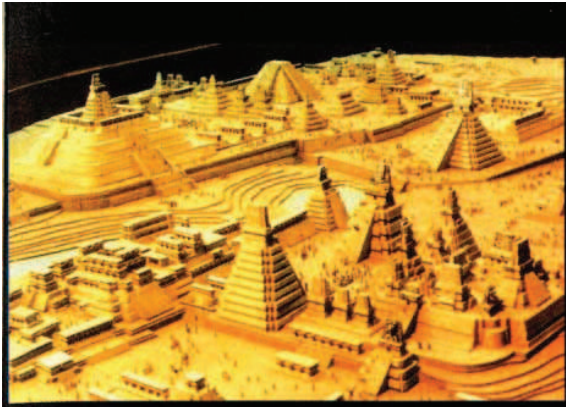
22 Dračí monolit. Postava s prilbou sedí na drakovi a pravou rukou obsluhuje akúsi páku.

23 Cesta mŕtvych predstavuje model slnečnej sústavy.

24 V centre Srinagaru leží pútnické miesto. Vo vnútri je schránka z dreva — Ježišov hrob.

25 Tesne nad hrobom je drevený podstavec prikrytý pestrou šatkou.

26

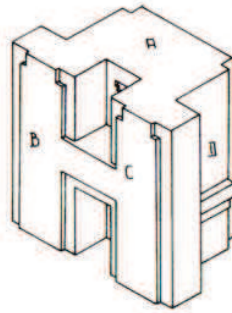
27

28

26 Takto vyzeralo podľa rekonštrukcie centrum Tikalu.

27 Dôkaz z počítača: Prefabrikované stavebné časti presne zapadajú do seba a vzniká múr bez spojiva.

28 Pri pohľade zhora vyzereá Cesta mŕtvych ako veľkolepý bulvár široký štyridsať metrov.

NA ÚVOD

Myšlienka nakrútiť dvadsaťpäťdielny televízny seriál Po stopách všemocných sa zrodila pri rozhovore s Frankom Elstnerom. Frank Elstner mal potrebné vedomosti o televíznej produkcii, mal styky, poznal režisérov, ľudí od kamery a počítačových expertov, ktorí boli ochotní podieľať sa na dobrodružnej ceste do minulosti a budúcnosti.

Ja som sa zasa vyznal v problematike, poznal som svet a nevyriešené záhady našej planéty.

Pridružil sa k nám aj televízny režisér René Steichen. Z jeho bohatých skúseností som sa veľa naučil a získal. S filmovým štábom sme precestovali svet: žeravú púšť Nazca v Peru, podzemné mestá v Turecku, tajomné chrámy v Indii či drobný Veľkonočný ostrov v Pacifiku.

Chcem sa poďakovať Frankovi Elstnerovi, ktorý vždy dodržal slovo a poskytol mi aj množstvo obrázkov pre túto knihu. Ďakujem Renému Steichenovi, lebo nikdy nestrácal nervy, aj mladým nadšencom od počítačov z luxemburského tímu Cerise, ktorí moje odvážne myšlienky menili na prekrásne počítačové obrázky. Ďakujem kameramanom, ktorí nezlyhali ani vo výške štyritisíc metrov, ani v úzkych podzemných hrobkách, a ďakujem programovým riaditeľom televíznej stanice SAT 1 za to, že mali odvahu predstaviť širokej verejnosti aj nezvyčajné názory.

ERICH VON DÄNIKEN

1. kapitola

STROJE ČASU

Bola stavba pyramíd detská hračka? - Neobjavené chodby a miestnosti - Nezvestný faraón - Ako sa osídľuje vesmír? - Mesačný svit nad Stonehenge - Model slnečnej sústavy z kamennej doby

Ste zvedaví? Ja som. Patrím k typu ľudí, ktorí sa neuspokoja so starými zaužívanými odpoveďami. Hľadám nové odpovede, lebo sa mi staré veľmi páčia. Čo vlastne chcem? Nemám záujem všetko spochybňovať, chcel by som iba klásť otázky, často aj otázky na otázky, a rád by som vás pozval do nádhernej krajiny otáznikov a fascinácie. Pritom nechcem nič dokazovať, ponúkam len napínavé rozprávanie, na konci ktorého číha zopár záhad. A už vôbec sa nechcem tváriť ako vedec. Rád by som iba upozornil, že ešte stále sú na zemi mnohé veci, ktoré sme dodnes nepochopili. Poďte teda so mnou do tejto fascinujúcej krajiny otáznikov.

Jedna z najstarších otázok na nás čaká pri Níle. Tam sa vypína Veľká pyramída faraóna Cheopsa. Kto vlastne bol Cheops? Kedy žil? Čo o ňom vieme?

Keď sa to tak vezme, vieme o ňom veľmi málo. Výstavbu obrovského diela začal podľa všetkého v roku 2551 pred n. l. Ako ju stavali? To nikto nevie. Ani jeden remeselník, kňaz, architekt, ba ani faraón o stavbe pyramídy nestratili ani slovíčko. /1/ Stavba ostala pre nás absolútnou záhadou. V Cheopsovej pyramíde sa nenašli nijaké texty ani iné údaje.

Predpokladá sa, že pri stavbe pyramíd sa ako najbežnejšie náradie používali drevené sane. Myslíme si, že veľké a ťažké kamenné bloky prepravovali na saniach, ktoré sa posúvali po drevenej podložke. /2/ Môže to byť pravda, no nemusí. Pretože tak ako dnes aj vtedy bolo v Egypte drevo veľmi vzácne, a okrem toho sa na mäkkom podklade a pod veľkou záťažou drevo veľmi rýchle opotrebuje. A ešte čosi - aké laná vlastne používali? Aká bola ich pevnosť v ťahu? Kedy sa začínali lámať brvná, trhať laná - pri troch, piatich alebo päťdesiatich tonách? Ani to nevieme. Môžeme iba rekonštruovať, dohadovať sa a hľadať prijateľné riešenia.

Najrozumnejšie riešenie - aspoň doteraz - je rampa. Stavba pyramídy je predsa celkom jednoduchá. Vychádzame z prepravy od Nílu, lebo tam doviezli stavebný materiál, kládli na seba tehly a kamene a všetko to kombinovali s drevom. Taká rampa by musela mať tri kilometre, lebo Níl leží nižšie ako miesto, kde stojí pyramída. Rampa by bola na najvyššom mieste 147 metrov vysoká a rozmermi by niekoľkonásobne prekonala Veľkú pyramídu. /2/ Okrem toho sa nedá len tak meniť sklon šikmej plochy rampy. Bolo nemožné vybudovať na nej napríklad zlom. Každé zvýšenie rampy sa muselo premietnuť v jej celej dĺžke - výšku celej trasy by bolo treba ustavične prispôbovať! Pragmatickí ľudia sa domnievajú, že nebolo treba stavať rampu už od Nílu, že sa to dalo urobiť celkom ináč - pomocou špirálovej rampy, ktorá by ovíňala pyramídu. V zásade je to možné, no i táto rampa by musela byť veľmi široká, lebo sa súčasne vedľa seba presúvalo viacero saní, jedny ťahali smerom hore, iné sa spúšťali dole. Ale aj rozmery špirálovej rampy niekoľkonásobne prekonali vlastnú pyramídu. Záhada výstavby pyramíd dodnes nie je rozlúštená.

Aj zopár iných vecí nás núti premýšľať. Existujú totiž zvláštne matematické a geometrické skutočnosti, ktoré sú späté s touto stavbou:

Zemský priemer na rovníku činí presne 12 756 362 metrov. Naš deň je rozdelený na 24 hodín a hodiny, samozrejme, na minúty a sekundy. Tak to bolo aj v dávnych časoch. Je kuriózne, že už chaldejskí astronómovia počítali presne takýmto spôsobom. /3/ Deň má 86 400 sekúnd. Teraz sa trochu zahráme: Vydeľte číslo 12 miliónov počtom sekúnd za deň - čo vyjde? Výška pyramídy - 147,64 metra. Kritik by hneď namietal a povedal, že starí Egypťania nemerali v metroch, takže sú tieto výpočty smiešne. Na výsledku to však napriek všetkému nič nemení. Ak Egypťania merali v lakt'och alebo palcoch, potom im vyšlo, samozrejme, iné číslo. No pomer zemského priemeru a výšky pyramídy ostáva rovnaký.

Tu sú ďalšie podobné kuriozity:

Pyramída je nasmerovaná presne podľa svetových strán.

Pyramída leží v strede pevninového masívu Zeme.

Poludník, ktorý prebieha pyramídou, delí moria a kontinenty na dve presne rovnako veľké časti. Okrem toho je to aj poludník, ktorý na zemeguli najdlhšie prebieha ponad pevninu.

Tri pyramídy v Gíze sú navzájom postavené v Pythagorovom trojuholníku. Jeho strany sú v pomere tri ku štyrom a ku piatim.

Pyramída predstavuje vlastne obrovské slnečné hodiny. Tiene, ktoré vrhá od polovice októbra do začiatku marca, vymedzujú ročné obdobia a dĺžku roka. Dĺžka kamenných platní, ktoré obkolesujú pyramídu, zodpovedá dĺžke tieňa jedného dňa.

Dĺžka strán štvorcovej základne meria 356 342 egyptských lakt'ov. Číslo je totožné s počtom dní tropického slnečného roka.

Vzdialenosť Veľkej pyramídy od stredu Zeme je presne taká ako jej vzdialenosť od severného pólu.

Čo vlastne vieme o vnútrajšku pyramídy? Presne povedané, veľmi málo. Poznáme niekoľko chodieb a miestností -je tam kráľovna sieň a nad ňou kráľova sieň. Rozmery týchto siení a chodieb predstavujú práve jedno percento obsahu celej pyramídy. Nie je zvláštne, že taká obrovská stavba má iba jedno percento dutého priestoru?

Pred niekoľkými rokmi pricestoval tím z Japonska: vedci z Wasedovej univerzity v Tokiu. /4/ V batožine mali najmodernejšie prístroje, ktorými sa dá takpovediac presvietiť kameň. Japonci zistili, že najmenej tri percentá pyramídy musia tvoriť dutiny, teda by tam mali byť komory a chodby, ktoré zatiaľ ostávajú neobjavené. K ešte pozitívnejšiemu výsledku dospeli nedávno francúzski vedci. Aj ich tím tu pracoval s najmodernejšími prístrojmi. Francúzi sa dokonca domnievali, že dutiny musia predstavovať až pätnásť percent objemu pyramídy. Čo nás teda čaká? S čím sa stretieme, keď objavíme ďalšie chodby a miestnosti - s novými posolstvami? S odkazmi z čias, keď ľudia v Európe ešte žili v jaskyniach? Alebo dokonca s posolstvami nejakých učiteľ'ov? S posolstvami všemohúcich, ktorým som na stope?

V Egypte sme objavili mnoho zvláštností a určite narazíme aj na ďalšie. Svet otáznikov rastie. Jeden z otáznikov nájdeme v piesku sakkarskej púšte, kde je známa stupňovitá pyramída. Je to vraj najstaršia pyramída, vznikla ešte pred veľkou Cheopsovou pyramídou. V roku 1954 zaujala egyptského archeológa Goneima v Sakkare diera v zemi. Začali kopat' a napokon narazili na dvere. Všade nachádzali pečate faraóna Sechemcheta. /5/ Sechemchet vládol skôr ako staviteľ Veľkej pyramídy Cheops. Keďže pečate boli neporušené, dúfali, že konečne nájdú múmiu, ktorá nepadla za obeť

vykrádačom hrobov. Skutočne narazili na podzemnú miestnosť vytesanú do skaly a uprostred nej stál fenomenálny sarkofág. Fenomenálny preto, lebo bol vyrobený z jediného kusa bieleho alabastru. Okrem toho sa líšil od ostatných sarkofágov. Normálne mávajú príklop, no na sakkarskom bolo všetko celkom ináč. Na boku boli posuvné dvere, ktoré sa pohybovali v koľajniciach, podobne ako na zvieracích klietkach. Na sarkofágu ležali dokonca zvyšky kvetinového venca.

Na otvorení sarkofágu sa zúčastnili aj novinári. Kamery bzučali a cvakali. Kúsok po kúsku, centimeter po centimetri opatrne odsúvali príklop. Sarkofág bol prázdny. Opäť záhada. Zvyšky venca jasne prezrádzali, že si tu niekto uctil mŕtveho posledným pozdravom. Všetko bolo zapečatené a zamknuté. Do tejto hrobky vykrádači hrobov nikdy nevstúpili. Kde však ostala faraónova múmia? Vari sa vyparil? Ako? Uletel k bohom? K bytostiam, o ktorých starí faraóni skutočne verili, že boli ich predkami, k učiteľom, ktorí zostúpili k ľuďom z neba, alebo - dnes by sme povedali - z vesmíru? Faraóni žili v presvedčení, že po smrti tiež nastúpia do slnečného korábu a kdesi vo vesmíre sa stretnú so svojimi predkami.

Je niečo také možné? Mohlo ľudstvo naozaj zažiť návštevu mimozemšťanov, byť ňou možno dokonca ovplyvnené? Alebo týmito špekuláciami zachádzame príďaleko?

Keď som bol ešte chlapec, spievali sme si jednu pesničku: „Nesiahaj na hviezdy, nedosiahneš ich nikdy.“ Naozaj nie? Sú obrovské vzdialenosti medzi hviezdami naozaj navždy nepreklenuteľné? Ale ako by sa to dalo uskutočniť? Mohli by sme dosiahnuť najbližšiu stálicu? Chcel by som dokázať, že ľudia budú v budúcnosti schopní prekonávať obrovské vzdialenosti.

Americký raketoplán pozná každý. Pri každom štarte sa na obežnú dráhu katapultuje tridsať ton úžitkovej hmotnosti. Človek dnes vynáša na obežnú dráhu družice a satelity. No v neďalekej budúcnosti to budú stavebné kamene čoraz väčších vesmírnych staníc. Tam vonku budú zrkadlá, budú sa tam zvärať a zoskrutkovať prefabrikáty. Potom ľudia pcestujú na Mesiac a obývajú ho. Mesačné krátery prekenu kupolami a na tomto súputniku Zeme budú ťažiť suroviny. Na túto prácu možno, samozrejme, použiť roboty, no som presvedčený, že človek si také

dobrodružstvo nedá ujsť. Na Mesiaci by sa mohol osobne zapojiť do akcie. Odtiaľ sa dá dostať na libračné body medzi Zemou a Mesiacom. (Libračné body sú miesta, kde nepôsobí príťažlivá sila ani Zeme, ani Mesiaca.) Na tieto miesta by sa dopravili suroviny, nerastné látky či izolačný materiál potrebný pre stále sa rozširujúce vesmírne stavby.

Tam, v libračných bodoch, človek skonštruuje obrovské kolesá. /6/ Že načo? Kolesá sa krúčia a rotáciou sa vytvára odstredivá sila. Jej účinky poznáme z domácnosti, napríklad pri žmýkačke. Čím rýchlejšie sa bubon otáča, tým viac sa bielizeň pritláča k jeho stenám. A presne toto možno využiť aj vo vesmíre. Kolesá sa uvedú do rotačného pohybu a nič z toho, čo sa nachádza vo vnútri, sa už nebude voľne vznášať v bežnom stave. Človek bude mať stále pevnú pôdu pod nohami. Celú Mliečnu cestu možno kolonizovať z jedného bodu takto: Zo Zeme odštartuje obrovská generačná kozmická loď k hviezde vzdialenej desať svetelných rokov. Rýchlosť lietajúceho telesa by bola iba dve percentá rýchlosti svetla. /7/ Na prekonanie vzdialenosti desiatich svetelných rokov treba päťsto pozemských rokov. Na planéte, kam vesmírni cestovatelia dorazia, budú potrebovať ďalších päťsto rokov, aby postavili novú kozmickú loď. Potom sa budú vesmírom pohybovať dve kozmické lode, a to znova na vzdialenosť desať svetelných rokov. Po ďalšom poltisícročí pribudnú opäť dve kozmické lode, budú teda štyri, potom osem, šesťnásť a tak ďalej. Tento jav sa nazýva tiež princíp snehovej gule. Pri predpokladanej ceste trvajúcej päťsto pozemských rokov na vzdialenosť desať svetelných rokov s jednou zastávkou na ďalších päťsto rokov by takto predstavovala rýchlosť šírenia jeden svetelný rok za storočie. Za sto rokov by človek prekonal vzdialenosť jedného svetelného roka. Takto by sa dala Mliečna cesta kolonizovať za desať miliónov rokov.

Iste sa spýtate, ktože už rozmýšľa v takýchto dimenziách? No všetko je relatívne. Desať miliónov rokov, o ktorých tu hovoríme, predstavuje iba tisícinu existencie Mliečnej cesty. Tá má totiž desať miliárd rokov. Človek to dokáže, ak bude chcieť a ak nebude musieť uvažovať v reláciách smiešnych rokov, s ktorými žonglujú naši politici.

Urobil to už niekto, navštívil nás a zanechal na matičke Zemi stopy a znamenia? Budúcnosť vesmírnych ciest je ešte pred nami.

Aby som sa mohol vrátiť z budúcnosti, použijem stroj času: späť do prítomnosti a ešte ďalej do obdobia okolo roku 3100 pred n. l. Oddnes dobrých päťtisíc rokov. Odvtedy totiž na území dnešného Anglicka existuje jedna z najväčších záhad histórie ľudstva - Stonehenge!

Je to gigantická stavba. Pozostáva z obrovských blokov, usporiadaných do kruhu, okolo ktorého je ešte niekoľko kruhov, vyznačených dierami, a napokon nasledujú väčšie, vonkajšie kruhy. Stonehenge je svedkom ďalekej minulosti ľudstva. /8/ Celé sa to začalo okolo roku 3100 pred n. l. Vtedy asi začali múdri kňazi alebo astronómovia pozorovať oblohu. Presne vedeli, že Mesiac, Slnko a niektoré hviezdy sa na oblohe zjavujú vždy v určitom čase. Ich pohyb vyznačili na zemi, hádam pomocou povrazov alebo malých kameňov. Lebo jedno je celkom isté: pred päťtisíc rokmi ľudia ešte nepoznali písmo! Nás však najväčšmi zaráža, že plánovači z kamennej doby vedeli abstraktne, priam vedecky uvažovať. To by sme si o nich veru neboli mysleli.

Kto boli tie múdre hlavičky z mladšej doby kamennej, stavitelia, ktorí dovideli do ďalekej budúcnosti? Natíska sa ešte jedna otázka, ktorá ma ustavične zamestnáva: Prečo vlastne robili, čo urobili? Malo to celé byť iba kalendár? Nie, od toho sme už upustili. Aby človek mohol určiť ročné obdobia, nepotrebuje gigantickú stavbu z kamennej doby. Pravdepodobne sa nám nikdy nepodarí odhaliť, čo všetko mali archaickí konštruktéri v úmysle. Už pred dvadsiatimi rokmi britský astronóm profesor dr. Gerald Hawkins načrtol pomocou počítača vyše 7140 rôznych možných riešení. /9/ Chcel zistiť, ktoré súvislosti sa vymykajú pravdepodobnosti náhody. Pritom sa ukázalo, že Stonehenge fungovalo výlučne ako observatórium planét a hviezd. Samozrejme, že to vyvolalo spory. Niektorí vedci veľmi kritizovali profesorove počítačové výpočty. /10/ Napriek tomu však ostalo vyše štyridsať možností, ktoré jednoznačne poukazovali na astronomické súvislosti.

Na detailne vernú rekonštrukciu Stonehenge sme si vzali na pomoc počítač. Vieme, v akých pozíciách kamene stoja a kde stáli predtým. Poznáme pozíciu dier i výšku kameňov. Všetky tieto a iné poznatky sme využili. Výsledkom bola čistá a k tomu trojrozmerná počítačová animácia. Zohľadnili sa všetky údaje. Stonehenge musel vyzeráť takto. Nie síce v roku 3100 pred n. l., lebo Stonehenge

stavali v rôznych obdobiach, no už viac ako štyritisíc rokov má podobu, akú sme dosiahli pomocou počítačovej animácie. Čo však s týmto astronomickým strediskom ďalej?

Dvadsiateho prvého júna, v deň letného slnovratu, vychádza Slnko presne nad takzvaným patovým kameňom, monolitom, ktorý stojí mimo samotnej stavby. Slnko sa pohybuje pomedzi brány a je čoraz väčšie, jasnejšie a žiarivejšie. Dvadsiateho prvého decembra sa odohráva čosi podobné. Človek má dojem, že Slnko na chvíľočku zastane medzi oboma blokmi a až potom putuje ďalej, aby rozjasnilo deň. Rozhodujúca bola pritom hra svetla a tieňa monolitov. Rovnaké divadlo poskytuje aj Mesiac, tiež vrhá na Zem svetlo, aj keď oveľa slabšie. Pohyb Mesiaca je presný, tvorí menší a väčší severný okruh a severný a južný obrat. To sa dá ľahko pozorovať. Keď Mesiac vychádza alebo zapadá, vrhá v noci na kamene svetlo a vytvára tieň. Kňazi presne vedeli, kedy sa ukážu ktoré tieň. Sebavedome oznamovali ľudu, čo sa v ten či onen deň stane - a ľudia žasli.

A ešte niečo. Každý pozná skladbu našej slnečnej sústavy. V strede je Slnko, nasleduje Merkúr, Venuša, Zem a tak ďalej. Astronóm Mike Saunders zistil, že Stonehenge predstavuje zmenšený model slnečnej sústavy. /11/ V skutočnosti sú znázornené nie eliptické, ale priemerné vzdialenosti medzi obežnými dráhami. V priestrodku vnútorného kruhu leží Slnko, obopína ho druhý kruh pre Merkúr, tretí pre Venušu a štvrtý pre Zem. Ďalej sa nachádza kruh pre Mars. Medzi Marsom a Jupiterom je väčší odstup, tam sa pohybujú státisíce kamenných úlomkov v páse asteroidov. Napokon nesmieme zabudnúť na Heelstone - patový kameň. Naznačuje priemernú vzdialenosť Jupitera.

To všetko pôsobí veľmi nezvyčajne. Kto z temnej minulosti nám vlastne chcel zanechať odkaz? Ťažko možno predpokladať, že obyvatelia kamennej doby poznali priemerné obežné dráhy slnečnej sústavy. Aký zámer teda sledovali ich učitelia? Ruský geológ dr. Vladimír Ťurin-Avinskij sa domnieva, že Stonehenge je akási maturitná skúška pre budúce generácie. /12/ Doteraz sme nepochopili, kto nám chcel odkazy zanechať a čo sa ešte za ostatnými skutočnosťami skrýva.

LITERATÚRA

- 1 Eggebrecht, Eva: Die Geschichte des Pharaonenreiches. Z: Das alte Ägypten, Mníchov 1984
- 2 Goyon, Georges: Die Cheopspyramide. Bergisch Gladbach 1979
- 3 Diodoros Sicílsky: Geschichtsbibliothek, 2. kniha. Prel. dr. Adolf Wahr-mund. Stuttgart 1867
- 4 Yoshimura, Sakuji: Non-Destructive Pyramid Investigation by Electromagnetic Wave Method. Waseda University, Tokio 1987
- 5 Däniken, Erich von: Die Augen der Sphinx. Mníchov 1989
- 6 O'Neill, Gerard K.: Unsere Zukunft im Raum. Bern/Stuttgart 1978
- 7 Papagiannis, Michael: The Need to Explore the Asteroid Belt. Prednáška z 33. kongresu Medzinárodnej astronomickej federácie. Paríž, 27. september - 2. október 1982
- 8 Däniken, Erich von: Die Steinzeit war ganz anders. Mníchov 1991
- 9 Hawkins, Gerard S.: Stonehenge Decoded. New York 1965
- 10 Atkinson, R. J. C.: Moonshine on Stonehenge. Z: Antiquity, zv. 40, 1966
- 11 Saunders, Mike: Planetarium Stonehenge. Caterham, Surrey, V. Británia 1980
- 12 Avinskij, Vladimír: New Arguments in Favour of the Reality of Space Paleocontacts. Prednáška zo 16. svetovej konferencie Spoločnosti pravekej astronautiky /AASA Chicago, 26. augusta 1989

2. kapitola

PODZEMNÉ MESTÁ

Mesačná krajina v Anatólii - Vežiaky z tufového kameňa - Bezpečnostný kryt pre trisot tisíc ľudí - Nálety pred tisícročiami - Labyrint v pivnici - Jadrové vrty v starom Egypte

Tá oblasť vyzerá ako mesačná krajina. Leží v Turecku v údolí Goreme v Kapadokii. Z usadenín vulkanického popola, ktorý skamenel a pôsobením poveternostných vplyvov nadobudol rôzne tvary, vznikli zvláštne vežovité útvary. Už v ôsmom a deviatom storočí n. l. začali tamojší usadlíci hĺbiť do veží dutiny a používať ich na bývanie. Do tufového kameňa vytesali dokonca nádherné chrámy, ktoré vyzdobili pestrofarebnými ikonami. No skutočná senzácia kapadóckej oblasti sa skrýva pod zemou. Ležia tam gigantické mestá, podzemné mestá pre tisíce a tisíce obyvateľov. Najznámejšie sa nachádzajú pri dnešnej dedine Derinkuyu. Kde-tu sú vchody do podzemia, niekedy sú skryté aj pod domami. A všade človek narazí na vetracie šachty, ktoré sa tiahnú z hĺbín na povrch.

Celý terén je prevrtaný tunelmi a miestnosťami. Len jeho najvyššie poschodie zaberá priestor štyroch štvorcových kilometrov a len päť vrchných poschodí poskytuje priestor pre - slovom i písmom - desaťtisíc ľudí. Dnes sa odhaduje, že svojho času našlo v tejto oblasti útočisko vyše trisot tisíc ľudí.

Len derinkuyská podzemná stavba má päťdesiatdva vetracích šacht s pätnástimi tisícmi menších prívodov. Najväčšia šachta siaha do hĺbky osemdesiatpäť metrov. Spodná časť slúžila súčasne ako rezervoár vody. Tento podzemný labyrint objavil pán Demir. Podstatnú rolu hrala pri tom náhoda, lebo derinkuyské domy mali samozrejme pivnice na úschovu potravín. Jedného dňa sa pán Demir potkol o akýsi otvor v zemi a zo zvedavosti začal kopať...

Do dnešného dňa sa v tejto oblasti našlo nie menej ako tridsaťšesť podzemných miest. Nie všetky sú také rozľahlé ako Kaynıaklı alebo Derinkuyu, ale predsa len sú to skutočné mestá a medzičasom sa podarilo vypracovať ich pôdorys. Znalci tejto oblasti predpokladajú, že tu existuje ešte oveľa viac podzemných stavieb.

Doteraz známe mestá sú navzájom poprepájané tunelmi. Spojovacia štôľňa medzi Kaymakli a Derinkuyu dosahuje dĺžku plných desať kilometrov.

Podzemné mestá! Sú tu - ale kto ich postavil? Kedy ich vyhlúbili? Na čo sa používali? Existujú rôzne dohady, špekulácie, ale aj fakty. Jedným z nich je, že tu v ranom období kresťanstva hľadali a našli útočisko prívrženci mladého náboženstva - prvá vlna prišla možno už v druhom či treťom storočí. Neskôr sa tu znova skrývali v byzantských časoch, keď arabské vojská dobyli mocné mesto Konstantinopol (dnešný Istanbul). Kresťania naozaj našli úkryt v podzemných mestách. No oni sami neboli ich staviteľmi. Mestá existovali už predtým. Kto ich však vystaval a kedy? Tu sa začínajú špekulácie.

Niet sporu, že podklad je z tufového kameňa. V blízkosti sa nachádzajú sopky. Nie je veľmi ťažké opracovávať tufový kameň, najmä ak má človek k dispozícii obsidián, teda kremienok, ktorého tu bolo dosť. Dá sa ním dĺabať do skaly, aj keď to iste trvalo dlhšie ako jednu generáciu. Tu však máme viac ako trinásťposchodové mestá! V hlbších vrstvách sa dokonca našli predmety z chetitského obdobia. Chetiti?

Chetiti boli starý národ, ktorý žil v tejto oblasti od roku 1800 do roku 1300 pred n. l. /1/ Ich hlavné mesto Hattuša leží asi tristo kilometrov od Derinkuyu. Mimochodom, Chetiti raz obsadili aj staré kráľovské mesto Babylon. Spočiatku mali chetitských kráľov za bohov, rovnako ako faraónov v starom Egypte. Až neskôr si začali dávať mená. Často sa zdobili vysokými čiapkami - dnes by sme ich mohli prirovnať ku kapucniam, aké nosia trpaslíci. Aj táto výzdoba má svoju tradíciu - možno sa s ňou stretnúť na celom svete. Nazdávam sa, že ňou ľudia napodobňovali vysokánske lebky svojich nebeských učiteľov, ktoré predstavovali akýsi ideál krásy. Do dĺžky pretiahnuté zdeformované lebky sú celosvetovým fenoménom, ktorý je zvečnený na rôznych miestach, napríklad na sochách a obrazoch v starom Egypte. /2/

Moja základná otázka však stále ostáva bez odpovede: Načo sa, preboha, ľudia ukrývali v podzemí? Zrejme zo strachu pred protivníkom. Kto však mohol byť ich protivníkom?

Mám podozrenie, že pozemský nepriateľ sa prirútil so svojimi oddielmi. Na povrchu našiel obrozené polia a prázdne obydlia.

Naproti tomu v podzemnom meste boli kuchyne. Cez vetracie šachty vychádzal dym. Pre každého pozemského stratéga by bola maličkosť nechať ľudí v podzemí ako myši alebo potkany v nore vyhladovať alebo im zastaviť prívod vzduchu. Preto predpokladám, že sa ľudia nebáli iba pozemských nepriateľov, ale že stavitelia vytesali mesto do skaly zo strachu pred lietajúcimi nepriateľmi. Dáva to zmysel?

Samozrejme! Už starí Etiópania uvádzajú v svojej svätej knihe Kebra Negest, ako napríklad kráľ Šalamún vystrašil obyvateľov tejto oblasti svojím lietajúcim vozom. /3/ A nielen on, aj jeho syn cestoval vzduchom, a všetci ostatní, ktorí mu podliehali, boli spolu s ním na lietajúcom voze. Aj arabský historik Al-Masúdi opisuje cesty kráľa Šalamúna a - vyjadrené trocha slangovo - jeho klanu. /4,5,6/ Viem si dobre predstaviť, že ľudia sa lietajúcich bytostí báli. Možno ich zneužívali alebo vykorisťovali, takže vždy keď zaznel poplašný výkrik: „Prichádzajú!“, celý národ upaľoval do podzemných miest. Vlastne to nebolo oveľa odlišnejšie, ako by sme dnes my leteli do našich podzemných krytov.

To je len jedna z teórií, ale taká, ktorú možno bez všetkého obhájiť. Veď napokon máme dôkaz, že z času na čas sa celé obyvateľstvo v počte až do trisotisíc duší uchýlilo do podzemných miest, a zachovalo sa nám i množstvo pravekých povestí o lietajúcich bytostiach. /7/ V nich sa celkom jasne opisuje, ako niektorí vládcovia lietali z krajiny do krajiny i s celým svojím háremom.

Uvediem príklad z oblasti Indie:

„Kráľ teda vysadol i s členmi svojho háremu, svojimi ženami a hodnostármi i so skupinou obyvateľov z každej časti mesta do nebeského voza. Zaleteli až k horizontu a potom uháňali s vetrom opreteký. Nebeský voz obletel Zem ponad oceány a zamieril k mestu Avantis, kde sa práve konala slávnosť. Stroj pristál, aby sa kráľ mohol zúčastniť na slávnosti. Po krátkom pobyte kráľ znova vzlietol pred očami množstva zvedavcov, ktorí s údivom sledovali nebeský voz.“ /8/

Vynára sa ďalšia otázka, ktorá sa týka použitej techniky pri opracovaní horniny. V Anatólii mohli hľbiť s kremienkovými kladivami. Bola to síce drina, ale bolo to uskutočniteľné. Chcel by som však uviesť príklad, kde to s kremienkom nešlo.

Abusir leží v Egypte, pätnásť kilometrov od Veľkej pyramídy v Gíze. Aj tu kedysi stáli tri pyramídy. Vznikli v čase vlády piatej

dynastie, ktorá nastúpila hneď po Cheopsovi, zhruba pred štyritisíc tristo rokmi. V Abusire opracovávali dioritové bloky, je to veľmi tvrdý nerast, ešte nepoddajnejší ako žula. Do dioritu vyvrtali okrúhle otvory. Ako?

Ľudia vo všetkých dobách vrtali diery. Už v mladšej dobe kamennej vrtali diery do žuly pomocou obsidiánových ihliel. Diery v Abusire však nie sú obyčajné vrty, ale jadrové vrty. Nevolajú sa tak preto, že sa pri vrtaní dostáva človek k jadru kameňa, ale preto, lebo v dutom vrtáku ostáva jadro diery vo forme párku a možno ho z nej vylomiť.

Jadrový vrták sa nedá do dioritového bloku zavrtáť len tak jednoducho rukou. Blok i nástroj musia byť pevne ukotvené. Aby človek dosiahol rovný vrt, aké nájdeme pri dierach v Abusire, treba mať prídavnú aparatúru, ktorá by viedla vrták a vyvíjala potrebný tlak. Jednoduché ručné otáčanie je neúčinné, no tieto vrty sú rovné a vyvážené, vo vrtných kanálikoch možno dokonca rozoznať na milimeter presné závit. To dokazuje, že vrty neboli napríklad dodatočne vybrúsené.

To jednoznačne vylučuje možnosť, že vrty najprv vydlabali a potom diery vyhladili. Otáčanie jadrového vrtáka je dokázateľné na vrte i pri jeho ústí.

Čo si má človek počať s takými objavmi? Čo z nich možno vyvodíť?

Ktosi namietol, že jadrové vrty v Abusire pochádzajú z našich čias. Diery vraj majú na svedomí nejakí archeológovia, ktorí chceli testovať tvrdosť kameňa.

Nemám poznatky o tom, že by sa také vrty robili, no keby to hneď bola pravda, na testovanie by bola stačila jedna diera. V Abusire však možno nájsť jadrové vrty rozosiate po celom území na rôznych kameňoch. Pritom každý geológ pozná stupeň tvrdosti najrôznejších druhov nerastov. Na to netreba skúšobné vrty. Napokon už mister Flinders Petrie opísal pred vyše sto rokmi zvláštne vrty v dioritových blokoch „zo 4. dynastie“. /9/ Preto nemôže ísť o novodobé skúšobné vrty.

Egyptskí stavitelia museli mať k dispozícii pracovné nástroje, o ktorých dodnes netušíme. No techniky ako jadrové vrtanie nevymysleli zo dňa na deň. Aj technika podlieha evolúcii, nestačí len vymyslieť vrták. Na jadrové vrtanie je žiaduci správny materiál,

napríklad vrták s diamantovým hrotom. Na to treba vyvinúť pevnú umelú hmotu, ktorá spojí diamant s vrtákom. Okrem toho na precízne vedenie vrtáka je nutné špeciálne zariadenie.

Je fascinujúce, že ešte dlho nebudeme poznať odpovede na všetky otázky, často budeme nútení rozmýšľať po novom o starých veciach, ktoré sa nám už dávno zdajú vyriešené. V prípade jadrového vŕtania by si človek mal položiť otázku, prečo sú určité vrty v žule, iné zasa v diorite. Použitie rôznych druhov kameňa predpokladá, že konštruktéri poznali vlastnosti opracovaných materiálov a podľa toho ich používali.

Na to všetko však sú potrebné vedomosti a dlhoročná prax - no pred štyritisíc rokmi? Alebo starých Egypťanov trochu doučovali moji všemohúci?

LITERATÚRA

- 1 Lehmann, Johannes: Die Hethiter. Mníchov 1975
- 2 Däniken, Erich von: Die Augen der Sphinx. Mníchov 1989
- 3 Kebra Negest. Die Herrlichkeit der Könige. Abhandlungen der philosophisch-philologischen Klasse der Königlich-Bayrischen Akademie der Wissenschaft, zost. Carl Bezold, 23. zväzok, 1. odd. Mníchov 1905
- 4 Al-Masúdi: Bis zu den Grenzen der Erde. Tübingen/Bazilej 1978
- 5 Christensen, Arthur: L'Iran sous les Sassanides. Kodaň 1944
- 6 Schmidt, Erich: Flights Over Ancient Cities of Iran. Chicago 1940
- 7 Kandžilál, Dilíp Kumar: Fliegende Maschinen im alten Indien. Z: Däniken, Erich von: Habe ich mich geirrt? Mníchov 1985
- 8 Laufer, Berthold: The Prehistory of Aviation. V: Field Museum of Natural History. Anthropological Series, Vol. XVIII, No 1. Chicago 1928
- 9 Petrie, Flinders W. M.: The Pyramids and Temples of Gizeh. Londýn 1883

3. kapitola

LIETAJÚCE STROJE BOHOV

Krajina bohov - Nepochopená technika - Indrova cesta do vesmíru - Mahábhalipuram a vozy bohov - Staroindické návody pre pilotov - Hviezdne vojny pred tisícročiami - Kyslíkové masky a slonie choboty - Borobudur - Plnou parou do vesmíru

Kde sa nachádza krajina bohov?

Nikde, lebo všetci vieme, že bohov niet. Existuje len univerzálne, grandiózne tvorstvo, ku ktorému všetci patríme. A predsa sú na zemi krajiny, kde dodnes ľudia veria v existenciu celého božského panteónu. Všetci títo bohovia a bôžikovia sa však nevyrovnajú univerzálnemu tvorstvu. Mnohí z nich sú produktom fantázie, často bývajú odvodení od prírodných úkazov, ako je blesk, hrom, zemetrasenie - alebo vznikli ako následok nepochopenej techniky.

Už od čias veľkých objavov až po naše storočie sa stretávame s myšlienkou vidieť za zdanlivo nepochopiteľnou technikou niečo božské. Technicky zaostalejšie kultúry vždy videli vo vyvinutejšej technike iných národov čosi nadprirodzené. Takto z omylu často vznikajú kultúry a náboženstvá.

Ríša bohov sa dnes nachádza na Ďalekom Východe. V Indonézii, na Jáve a samozrejme na obrovskom indickom subkontinente, kde mali bohovia domov už pred tisícročiami.

Vždy keď cestujem do Indie, mám dojem, že sa tam takmer nič nemení. Cesty sú špinavé ako predtým, lacné drevené budy slúžia ako obchodíky, trocha zámožnejší si môžu dovoliť kamennú stavbu s plechovou strechou. Na križovatkách ešte vždy možno vidieť zaklínačov hadov alebo boj kobry s mungom. Vždy vyhrá mungo. Tak ako predtým prúdila po prašných cestách autá, motorky a tisíce bicyklov a ešte aj na konci dvadsiateho storočia ťahajú muži za sebou najlacnejší a najmenej znečisťujúci taxík na svete - rikšu. Poľtovaniahodní, špinaví mrzáci žobrujú pred hotelmi a obchodnými domami a chudobní roľníci na vidieku rovnako ako kedysi obrábajú svoje neúrodné políčka jednoduchými pluhmi s volským záprahom.

India je farbistá a fenomenálna, chudobná a zároveň bohatá. Ľudia sú tu láskaví, jednoduchí a veriaci, lebo ich krajina je krajinou bohov. V tieni stromov sedia skupinky školákov a učia sa texty starých eposov z Rámajány a Mahábháraty. Bohatí Indovia tak ako pred tisícročiami udržiavajú a finančne podporujú chrámové školy. A ako vtedy aj dnes zasväcujú mladých ľudí oboch pohlaví do komplikovaných, pre západniarov zmätených, ale predsa graciózných a dokonalých chrámových tancov.

Tradícia hrá v Indii významnú úlohu. Duchovné dedičstvo je živé, vždy znova sa v chrámoch predvádzajú a ospevujú hrdinské činy prastarých bohov.

Čo je vlastne taký chrám? V zásade je to niečo ako kostol alebo katedrála. V našom náboženskom ponímaní je kostol boží dom - v indickom chápaní sú chrámy domami bohov, nádherné, nákladné stavby vybudované na oslavu. Podľa starej viery tu bohovia kedysi naozaj bývali. Chrámy stavali na počesť mocných tajomných bytostí, ktoré zostúpili z neba a učili ľudí. Bohovia sa mali cítiť dobre nielen na nebi, ale aj na zemi. A kvôli bohom, kvôli posvätnej myšlienke bol človek ochotný obetovať všetko - svoje tvorivé schopnosti, svoje slzy, svoju krv.

Veľký Šivov chrám v Prambanáne na Jáve postavili síce iba v devätnástom storočí, no stojí na základoch omnoho staršej stavby. Dnešný hlavný chrám pozostáva z mohutnej veže a dvoch menších veží po bokoch zasvätených Brahmovi a Višnuovi. Vpredu stoja menšie chrámové stavby, ktoré majú predstavovať dopravné prostriedky bohov. Plytké schody s honosným zábradlím vedú k tmavým portálom. Človek si vie celkom ľahko predstaviť, ako boh Šiva tiahne so svojím sprievodom do chrámu.

Balustrády prekypujú umeleckými ornamentmi, reliéfmi, ktorých kamenné výjavy rozprávajú príbeh, ako ho opisuje hrdinský epos Rámajána. Je to príbeh o ľuďoch a bohoch, o nenávisti, nádeji, hneve a radosť a o nepochopenej technike.

Toto tvrdenie nie je môj naivný výmysel - je zachytené už v staroindických textoch. V sto osemdesiatich tisícoch veršov hrdinského eposu Mahábhárata sa opisuje aj Ardžunova cesta k Indrovi do neba: /1/

„Za jasného svetla zrazu prišiel Indrov nebeský voz. Zaplašil temnotu z ovzdušia, osvietil oblaky. Naplnil vzduch rachotom, ktorý

sa podobal hrmeniu. Bol to zázračný božský objekt, ktorý oslepoval zrak. V nebeskom voze, ktorý sa podobal Slnku, sa Ardžuna vzniesol do výšok. Keď sa blížil k miestam, ktoré boli pre smrteľníkov neviditeľné, zbadal ďalšie nebeské vozy, boli ich stovky. Tamhore nesvietilo ani Slnko, ani Mesiac, nežiaril tam ani oheň. To, čo dole zo Zeme vidieť ako hviezdy, ako vzdialené lampy, sú v skutočnosti veľké telesá.“

Ak by sa obsah mýtov dal hľadať iba v hmle, kam ich ustavične odsúvame, potom by sme z duchovného dedičstva veru nič nevyčítali. Ardžunova púť však nie je ani zďaleka jediný text, ktorý v starej Indii opisuje nebeské vozy. Tam sa to hmýri bohmi, učiteľmi z vesmíru a ľuďmi, ktorí mali privilégium cestovať s nadpozemšťanmi mimo našej Zeme. Je celkom pochopiteľné, že vyvolení smrteľníci hovorili o svojich cestách do neba s veľkým nadšením. A na svete sa začalo i navzájom súperiť, kto zostrojí krajšiu kópiu nebeského výtvoru. Ktorému miestu či mestu sa podarí prilákať na Zem mocné božstvá, kde by sa cítili rovnako dobre ako vo svojich obydliach vo vesmíre? Preto majú mnohé staré chrámy veľmi podobný pôdorys i stavbu ako skutočné nebeské mestá. Tieto chrámy síce vznikali v rôznych časových obdobiach a boli zasvätené rôznym božstvám, no ich staviteľia sa dodnes usilujú, aby sa zachovali staré tradície.

Chrámové mesto Mahábhalípuram v južnej Indii je živým príkladom mýtu zvečneného do kameňa. Základný reliéf prezentuje scény zo života Ardžuna, hrdinu Mahábháraty. Musel pykať za svoj hriech a scény z jeho pokánia sú vytesané do obrovskej skaly, nad ktorými sa bohovia mierne usmievajú. Atrakciou Mahábhalípuramu je päť božských vozov zvaných ráta. Aj tie sú vysekané zo skaly a nehybne sa vypínajú. Ardžunov nebeský voz má pyramídovú strechu zdobenú túliacimi sa postavami levov, slonov a volov v životnej veľkosti. Iné nebeské dopravné prostriedky sa skladajú z malých chrámov alebo zo stavieb podobných chatrčiam, v ktorých sedia božskí hrdinovia.

My západniarsky vychovaní ľudia len ťažko nachádzame v týchto nepochopiteľných veciach zmysel. Bytosti indickej mytológie prirovnávame k zvieratám: boli mocné ako levy, ľstivé ako potkany, rýchle ako tigre, lietali ako vtáky, na všetko sa dívali tisícami očí a mohli naraz používať mnoho rúk. Tak sa nepochopené zvečnilo v kamenný pomník. Neskôr ho renovovali, búrali a znova stavali, aby

spomienky na tieto zvláštne bytosti ostali v živej pamäti. Tu splnilo náboženstvo svoju prapôvodnú úlohu - uchovalo tradíciu.

Chrámové mesto Kančipuram v južnej Indii patrí k najstarším osídleniam. Podľa všetkého tu dokonca v piatom storočí pred n. l. kázal sám Budha. Na oslavu bohov tu kedysi postavili tisíc chrámov, dnes ich je ešte vždy stodvadsaťštyri. V chrámoch vládne rovnaká zbožná atmosféra ako v našich kostoloch a katedrálach. Pred relikviami stoja veriaci a modlia sa k sochám bohov pomalovaným pestrými farbami a ovenčeným kvetinovými girlandami. Všade blikajú sviečky, niektoré sochy sú zahalené do drahého hodvábu. Indickí umelci tu osvedčili svoju remeselnú zručnosť: v plnej kráse vidieť Šivu, Višnu, Krišnu, Rámu a Brahma, ich slony, labute a voly. Kančipuram je dodnes pútnickým miestom.

Na strmých chrámových pyramídach vždy tróni podlhovastý cylinder. Predstavuje vozidlo bohov, na ktorom vraj kedysi prišli všemocní z vesmíru. Takéto vozidlá majú rôzne formy, no všetky sa volajú rovnako - vimany. Nedali sa nimi prekonať medzihviezdne vzdialenosti, nie, boli to vozidlá určené na pohyb v zemskej atmosfére, nanajvýš prepravníky spájajúce zemský povrch s materskou vesmírnou loďou. Vimany sú v staroindických textoch veľmi podrobne opísané. Už v roku 1943 uverejnila Royal Sanskrit Library v Mysore v južnej Indii rukopis pod názvom Vymánila Šástra. /2/ Texty našli v plesnivých pivniciach rozpadnutých chrámov. Do knižnice priniesli celé balíky, previazané a stiahnuté v starých drevených doskách. V desiatich častiach sú spracované priam bytostne aktuálne témy, ako je tréning a odev pilotov, vzdušné trasy, jednotlivé časti lietajúcich strojov, použité materiály, kovy absorbujúce vysoké teploty a rôzne druhy pohonných sústav.

Píše sa tam napríklad: „Zrkadlo na zber energie je zložené z piatich dielov ortuti, šiestich dielov slúdy, ôsmich dielov perleťového prášku, desiatich dielov žulovej soli, ôsmich dielov soli...“ Tieto a ďalšie prísady treba prečistiť, odvážiť a taviť v peci na teplotu osemsto stupňov. Keď sa všetko roztaví, treba to premiešať a vyliat do pripravenej formy.

Dokonca sme rýchlosť niektorých typov vimán prepočítali na naše miery: 5760 kilometrov za hodinu. Na predhistorických

lietajúcich strojoch nesmeli chýbať ani bleskozvody. Podľa starých opisov existuje päť druhov bleskov.

Už v roku 1943 sa indickí učitelia v oblasti sanskritu pokúšali spolu s technikmi nájsť zmysel prastarých textov. Presne podľa opisu skonštruovali niekoľko druhov vimán. Čo z toho vzišlo, nie je pre našu súčasnú techniku nič svetoborné, nesmieme však zabúdať, že pokusy o rekonštrukciu podľa návodov sa konali pred päťdesiatimi rokmi. V opisoch ide o viacposchodové vimany, ktoré boli poháňané akýmsi druhom elektromagnetického motora.

Inde sa hovorí o lietajúcich strojoch s pecou, z ktorej sálala páľava. V roku 1943 to interpretovali takto: Na lietajúcich strojoch boli izolátory a elektrina, šachty na nasávanie vzduchu, na spodnom konci boli vybavené rotormi a tryskovými motormi. Často sa spomína, že vozidlá mali tvar pyramídy, pričom hornú časť pyramídy tvorila priehľadná kupola.

V staroindických spisoch sa o lietajúcich vozidlách píše v šesťtisíc veršoch. /3, 4, 5/ Je skutočne pozoruhodné, čo všetko tu človek objaví. Keď prednášam na indických univerzitách, môžem o týchto javoch hovoriť celkom otvorene. V našich zemepisných šírkach ľudia krčia nosom a pokúšajú sa to celé pripísať bujnej fantázii Indov. Je to však nesprávny postoj a vôbec nám nepomôže dostať sa ďalej. Starí Indovia sa totiž naučili vidieť v svojom obsiahlom kultúrnom dedičstve jasné rozdiely. Píše sa tam o vozoch s kolesami, ktoré mohli jazdiť iba po zemi, iné sa zasa pohybovali výlučne vo vzduchu a ďalšie mohli zaletieť do vesmíru. /6, 7, 8/ Mimočodom, staroindickí bohovia vôbec neboli svätci, ale bytosti z mäsa a kostí s ľudskými slabosťami a vlastnosťami. Zopár mimozemšťanov riadilo na nebi celé mestá. Ľudia zo Zeme pozorovali mestá, ktoré žiarili ako zlato alebo striebro a obiehali po dráhe ako obežnice. Medzi nebešťanmi došlo dokonca k vojne. Tu je príklad:

Knihu Drona Parva z Mahábháraty som našiel v bazilejskej univerzitnej knižnici. /9/ Anglický preklad vyšiel v roku 1888, teda v čase, keď prekladateľ nemohol ani chyrovať o satelitoch, vesmírnych staniaciach či o vesmírnych mestách budúcnosti. Na strane 691 sa v 77. verši opisuje zničenie nebeských miest:

„Keď sa tri mestá potom na oblohe stretli, boh Mahadeva ich prevítal strašným lúčom z trojitého opaska... Keď mestá začali horieť, náhlil sa ta Parvati, aby na vlastné oči videl to divadlo.“

Pre nás západniarov je nebo synonymom blaženosti. V sanskrite sa však nebo definuje ako „niečo nad oblakmi“. V tomto prípade sa nehovorí o troch mestách v nebi, ale o troch mestách na oblohe. Sú to malé, ale závažné rozdiely. Koho prekvapuje, že nasledujúce generácie si s takými opismi nevedeli rady? Nástojčivo hľadali riešenia, pokúšali sa o vysvetlenie pomocou psychológie, dovoľávali sa zdravého rozumu, lebo nikto nechcel pripustiť, že také čosi mohlo existovať. Tak vznikli nové preklady a nové interpretácie prastarých textov, a nikto nechcel uznať, že s každým novým prekladom a s každým prispôbovaním textu údajnej logike ich pôvodný zmysel čoraz väčšmi sklzával do nezmyslov. /10/

To isté platí pre výtvarné umenie. Ak nebešťania pôvodne nosili masky a prilby s hadicami na prívod kyslíka, spravili sme z nich slonie božstvá, lebo hadicu si každý vysvetľoval ako chobot. Takým spôsobom vznikol boh Ganeša, Šivov syn. /11,12/ Dodnes je to najpopulárnejšie hinduistické božstvo, lebo Ganeša sa preslávil tým, že odstránil všetky prekážky. Jeho pôvod je samozrejme nadprirodzený. Nebeské bytosti ho predurčili na to, aby na nehostinnej planéte Zem pre nich pripravil prijateľné podmienky pre spokojný život.

Do tej istej kategórie patrí stúpa, ktorú možno tiež považovať za príklad nepochopenej a neskôr prekrútenej techniky. Je to akýsi zvon alebo pologuľa s malou zahrotenu vežičkou. Nádhernú ukážku stúpy nám poskytuje najvýznamnejší a najväčší monument na južnej pologuli - Borobudur na Strednej Jáve. Obrovský chrámový komplex pozostáva z päťdesiatpäťtisíc kubických metrov andezitových blokov a z 1460 reliéfov na terasách. Borobudur má tvar pyramídy a skladá sa z deviatich terás jednej nad druhou ako kamenná svadobná torta. /Mimochodom - aj mayské pyramídy v Strednej Amerike tvoria deväť nad sebou ležiacich základní./ Na múroch je 1300 reliéfov zo života Budhu, 1212 tabúľ s ornamentmi všetkých druhov, 432 sôch Budhu a 1472 stúp. Sú to skutočné orgie fantázie, bohatstva a remeselnej zručnosti, priam kamenný hymnus. Samozrejme, aj o Budhovi sa traduje, že sa tak ako jeho predchodcovia zdržiaval v nebeských palácoch a podnikol niekoľko ciest k bohom. Vozidlom, v ktorom

Budha mieril do ríše osvietenia a blaženosti, mala byť práve stúpa. Budhisti prisudzujú stúpe viacero významov /13/: Stúpa môže byť symbolom konca životnej púte, hrobom alebo centrom tvorivých síl, môže byť znázornením Budhovej trojjedinosti, dopravným prostriedkom na cestu k bohom alebo jednoducho vozidlom bohov, kde prebiehali rituálne obrady.

Chrámové mesto Borobudur je svojou ohromnou veľkosťou vlastne jedna kolosálna stúpa. Stúpový tvar sa v Borobudure opakuje takmer tisícpäťstokrát. Na najvyššej terase stúpy sedí mladý Budha s rukami v rituálnom geste.

Aké rituálne posunky musí človek urobiť, aby sa dostal k bohom? Nešlo vtedy skôr o celkom presne zaužívané gestá, ktoré sa v staroindických textoch pripisujú pilotom vimán? Nie je stúpa s mladým Budhom iba ukážkou nepochopenia prastarej techniky? Techniky, ktorú, mimochodom, nachádzame aj na druhom konci sveta, v Strednej Amerike? Tam v krajine Mayov sa nepodobajú indickým stavbám iba do neba čnejúce úžasné stupňovité pyramídy, ale aj sám mladý boh v stúpe - prepáčte, v nebeskom voze. Na úpätí hlboko pod pyramídou v mayskom meste Palenque!

Ale odborníci si tieto javy určite vysvetľujú celkom ináč. Majú na to právo, rovnako ako ja mám právo dávať do súvislosti opakujúce sa motívy v legendách a podobné stavby na rôznych miestach sveta.

LITERATÚRA

- 1 Bopp, Franz: Ardschuna's Reise zu Indra's Himmel. Berlín 1824
- 2 Josyer, G. R.: Vymaanela Shaastra or Science of Aeronautics. Mysore 1973
- 3 Kandžilál, Dilíp Kumar: Fliegende Maschinen im alten Indien. Z: Däniken, Erich von: Habe ich mien geirrt? Mníchov 1985
- 4 Laufer, Berthold: The Prehistory of Aviation. V: Field Museum of Natural History. Anthropological Series, Vol. XVIII, No. 1. Chicago 1928
- 5 Däniken, Erich von: Der Gotter-Schock. Mníchov 1992

- 6 Rámajána: The War in Ceylon.
- 7 Kandžilál, Dilíp Kumar: Vimanas in Ancient India. Kalkata 1985
- 8 Tamtiež: preklad do nemčiny Julia Zimmermann. Bonn
- 9 Roy, Chandra Protap: The Mahabharata, Drona Pan/a. Kalkata 1888
- 10 Wollheim da Fonseca, A. E.: Mythologie des allen Indien. Berlin 1856
- 11 Getty, Alice: Ganesa - A Monograph on the Elephant-Faced God. Oxford 1936
- 12 Rassat, Hans-Joachim: Ganesa, eine Untersuchung über Herkunft, Wesen und Kult der elephantenköpfigen Gottheit Indiens /dizertačná práca/. Tübingen 1955
- 13 Govinda, Lama Anagarika: Der Stupa - Psychokosmisches Lebens und Todessymbol. Freiburg v Br. 1978

4. kapitola

OSTROV TROCH ZÁHAD

Prastaré ‚koľaje‘ na Malte - Ryhy smerujúce do mora - Dvanásťtisícročné kamenné hodiny - Podzemný chrám -Pravekí bohatieri - Stalo sa pred potopou

Ostrov Malta leží medzi Líbyou a Sicíliou, od ktorej je vzdialený necelých sto kilometrov. Malta stráži tri záhady. Povedal by som, že tri superzáhady, lebo v archeologickom zmysle ich nemožno nikam zaškatuľkovať. Pri jednej ide o zvláštne línie podobné koľajiam, ktoré domorodci nazývajú „car ruts“ (stopy po voze). Pri letmom pohľade naozaj vyzerajú ako ryhy po kolesách voza. Alebo boli kedysi v zemi zasadené skutočné koľajnice, ktoré neskôr vytrhali? Nemožné! Prečo nie? Koľaje majú rôzny rozchod. Alebo to predsa len boli stopy voza? Vari tadiaľ ťahali nejaké dvojstopové káry? Ani to neobstojí, lebo ako vieme, dvojstopové vozidlá mávajú štyri kolesá. Zadné kolesá sa vytáčajú menej ako predné. Preto by sme tam mali nájsť dvojaké stopy. No niet ich. Išlo teda iba o jednoosové káry? Tento predpoklad tiež neobstojí, lebo stopy majú rozdielny rozchod. Tie káry by boli museli mať gumené nápravy.

Pri tom sa vynárajú ďalšie nápady. /1/ Pripevnili na chrbty nejakých zvierat, napríklad volov, haluze? Haluze boli dole rozkonárené a mohli na nich prenášať ťažký náklad, napríklad megality na stavbu mnohých chrámov, aké nachádzame na tomto krásnom ostrove. Ale ani táto teória nemá šancu. Malta je vápencový ostrov, a keby sa po ňom celé roky prevážal náklad, museli by ostať nielen stopy po konároch (a tie by museli mať vždy rovnakú šírku), ale aj stopy ťažných zvierat. A to sa nestalo.

Mohla by záhadu vyriešiť teória o kotúľajúcich sa guliach? Išlo o prepravu po kamenných guľových ložiskách? Ani tento nápad nič nerieši, lebo gule by zanechali klenutý žliabok, nie ostrú ryhu. Vyskytli sa aj dohady, či to celé nebol druh vodovodného systému, čo však tiež nedáva zmysel, lebo ryhy prebiehajú po horách i dolinách a často tvoria ostré zákruty.

Posledný nápad: Presúvali vari tadiaľ iba kolesá? Asi nie, lebo koľaje sú miestami až 72 centimetrov hlboké. To by znamenalo, že koleso sa až do tej hĺbky muselo zarávať do zeme. A niektoré zákruty sú také ostré, že by sa v nich zapadnuté koleso ani nepohlo.

A tak nám ostáva najmenej dvadsať rôznych riešení a práve toľko dohadov, no ani jedna prijateľná odpoveď. Isté je iba to, že koľaje na Malte sú predhistorickou záhadou.

Najnovšie ktosi vyslovil domnienku, že celý koľajový systém slúžil na to, aby sa dali transportovať náklady k tridsiatim maltským megalitickým chrámom. Koľaje však akoby náročky vedú od chrámov na kilometre ďaleko.

Na Malte sú aj také miesta, kde koľaje vedú z pobrežia rovno do vôd Stredozemného mora. Potápači sledovali tieto stopy a nachádzali ich ešte aj v hĺbke štyridsaťdva metrov. Kde hľadať odpoveď na túto záhadu? Vari ostrov Malta klesol do mora? Ja tvrdím, že nie.

Zišlo mi na um ešte jedno zvláštne prirovnanie: Naši astronauti zanechali na Mesiaci stopy. Tamhore dokonca jazdil aj lunochod. Vápencový povrch Malty mäkne, keď sa dostane do styku s vodou. Vari tu tancovali valčík ufóni?

Chrám Mnajdra na Malte volajú aj Slniečny chrám. Týči sa presne osemdesiatštyri metrov nad hladinou mora. Ponad piesočnatý kopec sa dobrú polovicu roka preháňa vietor. K zvetrávaniu chrámu prispievajú aj kryštálíky soli z blízkeho mora. Iba pol kilometra ďalej leží ďalší chrám - Hagar Qim.

Celá stavba Mnajdry vyzerá ako trojlístok, ktorého šírka meria okolo sedemdesiat metrov.

Maltézsky kartograf Paul Micallef chrám presne premeral a prišiel pri tom k prekvapujúcim zisteniam. /2/ V deň letného slnovratu, presne pri východe slnka, dostávajú sa prenikajúce slnečné lúče od pravého vstupného monolitu do oválnej sály za ním a vrhajú na monolit po ľavej strane úzky zvislý pás svetla. Tak to ale nebolo vždy. Okolo roku 3 700 pred n. l. lúč míňal monolit a dotýkal sa hrany kameňa, ktorý leží za ním. Okolo roku 10 000 pred n. l. ale dopadal pás svetla ako zväzok laserových lúčov presne do stredu oltárneho kameňa, ktorý sa nachádzal ešte ďalej.

Dvadsiateho prvého decembra, v deň zimného slnovratu, sa toto divadlo opakuje na opačnej strane. V zadnej sieni sa však už nenachádza nijaký oltárny kameň.

Orientácia chrámu na dátumy slnovratov dokazuje, že nejde o náhodnú svetelnú hru. Pri východe slnka mieria prvé lúče rovno ako šíp medzi oba vstupné monolity do dvorany chrámu, predierajú sa popod bránový oblúk a osvetľujú veľký oltárny kameň uprostred miestnosti.

Precíznosť stavby vylučuje každú náhodu.

Vždy pri zimnom alebo letnom slnovrate sa teda vľavo alebo vpravo na príslušnom kalendárovom monolite zjaví pás svetla. Tieto dva monolity však nie sú rovnako široké. Pravý meria 1,33 metra, ľavý iba 1,20 metra. Na pravom monolite možno pásy svetla ľahko rozoznať, vieme predsa, ktorý pás zodpovedá zimnému slnovratu v našom storočí. Nedotýka sa okraja kameňa, je tam ešte miesto presne pre dva ďalšie pásy, totiž pre hraničné dátumy - roky 3 700 a 10 000 pred n. l.

V priebehu 25 800 rokov obíde pás svetla na kameni jeden okruh. Jeho šírka nám signalizuje začiatok tohto divadla - rok 10 205 pred n. l.

Tento starý dátum možno doložiť aj náprotivným kalendárovým monolitom. Staviteľia chrámu sa usilovali o absolútnu zrozumiteľnosť kalendára. Ľavý monolit je otrinásť centimetrov užší, chýba teda miesto pre dva slnečné pásy, z ktorých je každý široký 6,1 centimetra. Ak by totiž boli kalendárové monolity širšie, potom by svetelný lúč nemohol dopadať presne do stredu za nimi stojaceho oltárneho kameňa.

Pripomeňme si, že dnes nedopadá slnečný lúč na oltárny kameň, bráni mu hrana ľavého, menšieho monolitu. Ani v roku 3 700 pred n. l. nedopadal do stredu oltárneho kameňa, chýbalo mu 6,1 centimetra. Presné to bolo iba v roku 10 205 pred n. l.

Nerovnaká šírka ľavého a pravého monolitu určuje aj dátum výstavby chrámu. V roku 10 205 pred n. l. dopadal pri zimnom slnovrate svetelný pás presne na hranu pravého monolitu. V tom čase mieril slnečný lúč v deň letného slnovratu presne do stredu oltára za ľavým monolitom. Tým je dátum jasne určený: Bolo to v roku 10 205 pred n. l. alebo počítané oddnes pred vyše dvanásťtisíc rokmi.

Archeológia sa vyhýba takémuto datovaniu. Spôsobuje totiž zmätky v zaužívanom poriadku, ktorý sme prisúdili našim predkom z kamennej doby.

Presné slnečné hodiny v Slnečnom chráme na Malte nám však umožňujú robiť aj spätné závery o jeho staviteľoch. Nemohli byť primitívni a zaostalí, aspoň čo sa týka astronomických vedomostí a znalosti kalendára. Okrem toho museli mať záujem na tom, aby budúcim generáciám - teda nám -zanechali správu, kedy žili a kedy čo robili.

Tretia záhada Malty je ukrytá na juhu hlavného mesta Valletty v malej nenápadnej uličke. V roku 1902 sa tu stalo čosi zvláštne. Pri stavbe istého domu našiel majster v zemi dieru - a nikomu to nepovedal. Vedel, že všade na Malte sú podzemné predhistorické stavby. Mlčal, lebo nechcel, aby mu úrady zakázali pokračovať v stavbe. Až neskôr sa ukázalo, aký poklad sa skrýva pod domom.

Dnes nazývame podobné podzemné stavby hypogeum. Toto slovo pochádza z gréčtiny. Hypo znamená pod a gaia znamená zem, je to teda niečo podzemné. Hypogeum tvoria rôzne miestnosti usporiadané nad sebou. Sú v ňom klenuté vchody a zvláštne komôrky, množstvo výklenkov rôznych veľkostí. Pomedzi to stoja stĺpy a menšie piliere vytesané priamo zo skaly, ktoré podopierajú kupolu hlavnej sály. Všetko je postavené v bezchybnom monolitickom štýle. Dajú sa rozpoznať jasné línie, ostré hrany a mohutné kamenné hrady. Nič, vôbec nič sem nedopravili zvonka, nič nie je zložené z menších častí. Všetko je vytvorené z kompaktnej skaly. Monolity sa bez jedinej škáročky týčia z kamennej dlážky. Výklenky a stĺpy sú tiež vytesané z rovnakej skaly. Najhlbší bod trojposchodového hypogea leží dvanásť metrov pod povrchom.

Stavitelia museli používať kamenné kladivá, lebo na Malte sa nenachádza kremienok.

Kto boli projektanti, čo prikázali obyvateľom kamennej doby, že treba nevyhnutne vystavať také gigantické podzemné dielo? A načo? Účel hypogea nám dodnes nie je jasný.

Ostáva nám ešte ostrovček Gozo, skalisko v Stredozemnom mori. Na ňom však stojí najväčší z maltézskych chrámov.

Celý komplex sa nazýva El Ggantija, čo znamená Obri. Podľa stavu pokročilého zvetrania je jasné, že musí ísť o veľmi starú stavbu. Malé i obrovské kamenné bloky sa do seba celkom zasunuli.

Najväčší monolit meria na šírku 7,81 metra. Mimochodom, chrám El Ggantija je jediný maltézsky chrám, ktorý je spojený s legendou. Hovorí sa v nej, že ho postavila ťarchavá obryňa. Keď svoje dielo dokončila, porodila pod ochranou jeho múrov syna, ktorý vyrastal v chráme. Čo je to za nezmysel - obri?

V 1. Mojžišovej knihe sa spomínajú obri. /3/ Dočítame sa, že to boli preslávení pravekí hrdinovia. Aj v apokryfickej knihe proroka Henocha stojí otázka: „Prečo ste splodili obrov?“ /4/ Texty proroka Barucha spomínajú - ako jediné zo všetkých starých spisov - dokonca ich počet: „Najvyšší zoslal na Zem potopu, zničil všetko mäso aj 4 090 000 obrov.“ /5/

Z Malty urobím skok do Francúzska na pobrežie Atlantiku. Tam v Bretónsku pri meste Auray leží malý ostrov Ér Lannic.

Na jeho brehoch sa do Atlantického oceána ponárajú menhiry, ktoré vyzerajú ako vojaci pochodujúci v zástupoch do vody.

Tesne pri ostrovčeku Ér Lannic je pod vodou ukrytý celý kamenný kruh z tridsiatich troch kameňov. A na severnom pobreží Bretónska, pri malom prístave Saint-Paul de Léon našli v hĺbke dvadsaťpäť metrov obrovský dolmen.

Z toho všetkého možno vyvodit' len jedno: Voda v Atlantiku i v Stredozemnom mori stúpla. Nie pevnina klesla do vody. Z toho vyplýva, že všetky kamenné stavby spadajú do poslednej ľadovej doby, zhruba do obdobia medzi jedenástym a desiatym tisícročím pred n. l.

Logika je jednoduchá: Pred desaťtisíc rokmi nikto nestaval pod vodou, takže sa musela zdvihnúť morská hladina. Menhiry v Bretónsku a koľaje na Malte zmizli pod vodou.

Na začiatku tejto kapitoly som tvrdil, že ostrov Malta neklesol. Že prečo? Ak by sa to totiž bolo stalo, nemohli by sme dnes obdivovať pôsobivú hru svetla v Slniečnom chráme na Malte. Už aj najmenší posun podložia by zmenil polohu vstupných monolitov i oltárneho kameňa. To sa však nestalo, napokon aj 21. marca 1993 prechádzali slnečné lúče presne pomedzi oba vstupné monolity.

Keď sa zaoberám všemocnými, neznamená to, že svoj pohľad upriamujem iba do vesmíru. Niekedy sa liepam po starých kalendárových kameňoch alebo ponáram hlavu pod vodu.

LITERATÚRA

- 1 Däniken, Erich von: Prophet der Vergangenheit. Düsseldorf 1979
- 2 Micallef, Paul I.: Der prähistorische Tempel Mnajdra- Ein Kalenderaus Stein. Malta 1991
- 3 Bibel - Die Heilige Schrift des Alten und Neuen Testaments. Württembergische Bibelanstalt. Stuttgart 1972
- 4 Kautzsch, Emil: Die Apokryphen und Pseudoepigraphen des Alten Testaments der Bibel. Augsburg 1928

5. kapitola

CHICHÉN ITZÁ - MAYSKÉ MESTO V DŽUNGLI

Pyramída zasvätená Kukulkanovi - Lietajúce hady - Mayská loptová hra - 'Hladička' v rukách kňazov - Observatórium v pralese - Nepochopiteľné vedomosti okolo kalendára - Nebeskí napomáhači vývoja - Los Voladores - Schodisko bohov - Geniálny výtvor zo svetla a tieňa

Medzi množstvom mayských miest, ktoré dnes navštevujú turisti, zaujíma Chichén Itzá zvláštne miesto. Chrámové mesto leží na polostrove Yucatan a možno sa doň pohodlne dostať tak po asfaltkách z Meridy, ako aj z hotelového centra Calcun. Kto má dosť peňazí, môže sa dať dokonca doviezť malým lietadlom.

Pred príchodom Španielov bolo Chichén Itzá jedným z najdôležitejších mayských stredísk v Yucatáne. I keď ide o čiastočne zreštaurované ruiny, dodnes pôsobí zámožne a vznešene. V centre kultových stavieb stojí tridsať metrov vysoká pyramída zasvätená Kukulkanovi. Vypína sa zo štvorcového pôdorysu so stranami 55,50 metra a svojou konštrukciou predstavuje kalendár. Pyramída pozostáva z deviatich vždy menších terás nad sebou. Každú stranu prerušuje schodisko s deväťdesiatjeden schodmi. Na najvyššej terase sa posledný schod končí pred malou svätyňou, ktorú lemujú dva stĺpy. Keďže každé schodisko má deväťdesiatjeden schodov, spolu ich je $4 \times 91 = 364$, ak pripočítame najvyšší schod, je ich 365, teda ako dní v roku. Okrem toho je každá strana pyramídy rozdelená na päťdesiatdva umelecky zdobených kamenných platní. Číslo päťdesiatdva zodpovedá dĺžke mayského kalendára. V Chichén Itzá sa nachádzalo aj slávne ihrisko pre loptové hry. Hrala sa tu hra tok-a-tok. Ihrisko malo zvyčajne tvar obdĺžnika štyridsaťkrát pätnásť metrov. Na oboch stranách bolo lemované zvislými múrmi. /1/

Rovnako ako Aztékovia na mexickej vysočine, aj Mayovia hrávali s ťažkou kaučukovou guľou. Na rozdiel od nášho futbalu, kde sa hrá s loptou prevažne nohami, ale možno sa jej dotknúť aj stehnami, kolenami, hlavou a hrud'ou, pri tok-a-toku to bolo celkom iné. Guľa nesmela prísť do styku ani s rukami, ani s nohami. Bolo ju

treba prehadzovať bleskurýchlymi pohybmi tela, bokov, lakt'ov, kolien alebo hlavy. Hráči sa ako ryby vrhali ku guli a udierali do ťažkej lopty plecami, ramenami a inými časťami tela - len nie rukami a nohami. Na každom z múrov sa vo výške štyroch metrov nachádzal pevne zabudovaný kamenný prstenec. Cieľom hry bolo prehodiť loptu týmto prstencom a súčasne zabrániť, aby sa to isté podarilo mužstvu súpera. Záporné body dostával hráč, aj keď mu lopta spadla na ruky alebo na nohy.

Mimochodom, dobyvateľ Hernán Cortéz priviedol z Mexika do Španielska kompletne aztéccke mužstvo. Panstvo na dvore cisára Karola V. sprvu len unudene sledovalo hru Indiánov, no ako hovoria historické záznamy, čochvíľa nastalo hrobové ticho. Tá loptová hra vyrážala dych. V Starom svete ešte nič podobné nevideli. Praskali nosné chrupavky, kosti sa lámali za nepríjemných zvukov, jedného hráča dokonca odniesli z ihriska mŕtveho, a ako hovorí španielsky očitý svedok, ďalší utrpeli vážne zranenia kolien a stehien.

Učenci sa dodnes nevedia zjednotiť v názore, či po skončení hry bývalo porazené mužstvo hneď obetované bohom. Ja si to nemyslím, lebo iste nebolo až tak veľa dobrých mužstiev, aby si mohli dovoliť hráčov zakaždým popraviť. A ktože by už mal chuť na hru za takých vražedných podmienok?

Okolo ihriska v Chichén Itzá stoja štukové reliéfy s výjavmi obetných scén, ale aj z náboženského života Mayov. Mnohé z reliéfov dodnes nevieme rozlúštiť - napríklad postavy bohato odetých kňazov so zvláštnymi predmetmi v rukách. Istý miestny odborník mi celkom vážne tvrdil, že išlo o „hladičky“!

Hlavným bohom v Chichén Itzá bol Kukulkan alebo Kukumac, v iných častiach Strednej Ameriky ho volali aj Quetzalcoatl. Podľa povesti prišiel Kukulkan k Mayom z ďalekej krajiny, možno dokonca z neba. Kukulkan je všade znázorňovaný ako operený had s krídlami.

/2/

Ako svetobežník vždy žasnem, keď narazím na paralely. V Egypte, v Údolí kráľov, kde sa dávali faraóni s pompou pochovávať, tiež možno vidieť okrídleného hada. Nájdem ich na stenách chodieb viacerých hrobiek faraónov, vždy vymalované jemnými farbami. Obraz okrídleného hada sa však do mozaiky nehodí. Mayovia v Mexiku a Egypťania v ďalekej Afrike sú vzdušnou čiarou od seba vzdialení päťtisíc kilometrov. A nielen to - je medzi nimi aj časová

priepasť: Egyptský faraón Thutmose I., ktorého v roku 1492 pred n. l. pochovali v Údolí kráľov, nemohol nič vedieť o mayských okrídlených hadoch, lebo najstaršie mayské mesto Tikal podľa všetkého založili až o štyristo rokov neskôr. Odkiaľ teda pochádza motív okrídleného hada na dvoch časovo i geograficky takých odlišných miestach?

Možno sa riešenie tejto záhady nachádza niekde nad nami, a my si ho vôbec nevšimame - pásy kondenzovanej pary z lietadiel. Striebristú hlavu so závojom oblakov mohli technicky nevypeli pozorovatelia celkom dobre chápať ako lietajúceho hada.

Vráťme sa však do Chichén Itzá. Popri veľkej Kukulkanovej pyramíde, niekoľkých menších nízkych pyramídach, ihriskách a rôznych chrámoch s vlysmi zobrazujúcimi božstvá v ich posvätnosti nechýbajú ani v Chichén Itzá bohovia, ktorí zlietli z neba. Bytosti so zvláštnou prilbou, ktoré archeológovia nazývajú „včelími božstvami“ /3/, sú v takzvanom Chráme panien a zdobia viaceré stĺpy. Postavy, ktoré sa akoby spustili zhora, sú v Chichén Itzá zobrazené s hlavou dopredu, rukami pokrčenými v lakt'och a s nohami smerujúcimi hore, akoby sa spúšťali do údolia na lyžiach.

Najrozmernejšou stavbou v Chichén Itzá však nie je Kukulkanova pyramída alebo Chrám tisícich stĺpov, ale observatórium. Zreštaurovaná stavba aj dnes pôsobí ako moderná hviezdáreň. Vysoko nad džungľou sa týči na troch terasách okrúhla stavba. Dovnútra vedú točité schody k rozhladni s otvormi a priezormi zameranými na určité súhvezdía spojené s marskou mytológiou. Vonkajšie múry tejto skvelej stavby kedysi zdobili postavy bohov s krídlami i bez - dnes sa z nich zachoval len zlomok.

Mayovia boli priam fanatickí astronómovia. Dozvedáme sa o tom z tzv. Drážďanského kódexu, jedného z troch mayských rukopisov, ktoré prežili španielsky nájazd. Drážďanský kódex je replnený údajmi a dátami. Jedenásť stránok farebného písma /4/ obsahuje astronomické pozorovania Venuše. Z množstva údajov sa dozvedáme, že Mayovia vypočítali rok na Venuši, ktorý tvorilo 583,92 pozemských dní. Dve strany starých mayských rukopisov sa zaoberajú obežnou dráhou Marsu, štyri Jupiterom a ďalšie dokonca Saturnom, Polárkou, súhvezdím Orion, Blížencami a Plejádami. Mayovia dokonca zostavili tabuľku s údajmi o zatmeniach, podľa

ktorej sa dali určiť všetky vôbec možné zatmenia v minulosti i budúcnosti pre tento geografický región.

Obežnú dráhu Zeme okolo Slnka Mayovia vypočítali na 365, 2421 dní. Tento údaj je presnejší ako výpočet podľa nášho gregoriánskeho kalendára s 365,2424 dňami. Okrem toho Mayovia poznali vzájomné konštelácie rôznych planét. Ak sa Mars nachádza v bode X, v akej konštelácii stojí Venuša s Jupiterom? Mayovia to vedeli. Odkiaľ? /5, 6/

Odborníci tvrdia, že zo stáročných pozorovaní, z magickej túžby po perfektnom kalendári a akejsi matematickej mánie. Možno to tak bolo - kto to už dnes dokáže? Na druhej strane by som však chcel pripomenúť, že Mayovia žili v geograficko-meteorologickom regióne, ktorý vôbec neposkytoval ideálne podmienky na konštantné pozorovania oblohy. Mohutné tropické dažďové oblaky šesť mesiacov v roku bránia vo výhlade na oblohu. Mayovia teda poznali obežnú dráhu Venuše tak presne, že sa počas nasledujúcich šiestich tisícročí spresnila iba o jeden jediný deň. A pritom tento národ vôbec neexistoval šesťtisíc rokov. Nemohli si ani len overiť, či ich výpočty pretrvávajú také dlhé časové obdobie. /7, 8, 9/

Mayovia tvrdia, že ich učiteľom bol Kukulkan či Kukumac alias Quetzalcoatl. Podľa starých povestí i Kukulkan ukrýval svoju tvár pod maskou. Vraj nosil zvláštny klobúk a krk i nohy mu zdobili jagavé retiazky. Stredoamerické národy spomínajú, že tento boh im sprostredkoval vedomosti z matematiky a astronómie, naučil ich remeslám a zaviedol im právny poriadok. /10, 11/ Povest' hovorí, že prišiel na svet nadprirodzeným spôsobom, a keď skončil svoju misiu ako napomáhač vývoja, odišiel „na brehy nebeských vôd“, kde sa dobrovoľne upálil. Podľa mayských predstáv sa zmenil na zorničku. Iná verzia hovorí, že vystúpil na nebesia, a tretia dokonca tvrdí, že Kukulkan nastúpil na magické hadie plavidlo, ktoré ho dopravilo domov. Vo všetkých mýtoch sa však spomína Kukulkanov sľub, že sa v ďalekej budúcnosti vráti.

Tým sme sa znova dostali k mayskému observatóriu a kalendáru. Stredoamerické národy žili v akýchsi cykloch. Najkratší cyklus má päťdesiatdva rokov. Naozaj verili, že ich nebeský učiteľ sa k nim vždy po tomto čase pravidelne znova vráti.

Viera v päťdesiatdvaročný cyklus sa im stala osudnou. Keď totiž v roku 1519 prišiel do Strednej Ameriky španielsky dobyvateľ

Hernán Cortéz, práve sa náhodou skončil jeden kalendárny cyklus. Mayovia v nížine i Aztékovia na vysočine boli presvedčení, že Cortéz je vracajúci sa Kukulkan alebo prinajmenšom jeho vyslanec. Preto ho pompézne privítali darmi. Konkistádor rýchle prehliadol situáciu a nedorozumenie nehanebne využil.

Viera Mayov v návrat bohov má paralely v mnohých starých náboženstvách vo všetkých kútoch sveta. Kto by si nespomenul na Starý zákon, kde prorok Henoch a jeho nástupca Eliáš zmizli v nebi na ohnivých vozoch, aby sa raz znova vrátili? Všetci veriaci moslimovia čakajú na návrat svojho mahdího a kresťania samozrejme na Ježiša. Myšlienka o návrate pochádza z praveku a traduje sa na celom svete. Žije ďalej aj v súčasných náboženstvách.

Podľa legiend stredoamerických národov pôvodne na Zem zostúpili štyria nebeskí učitelia. Trinásť rás obleteli planétu, aby sa po päťdesiatich dvoch rokoch, teda po najkratšom intervale mayského kalendára, vrátili.

Toto presvedčenie sa udržalo vo folklóre až dodnes. Mayovia usporadúvajú slávnosti okolo vysokého stĺpa, ktorý stojí pred mayskými ruinami, a najnovšie aj pred Antropologickým múzeom v Mexico City. Štyria pestrofarebne odetí Indiáni tancujú okolo stĺpa, hrajú na flaute a ostatní spievajú. Na pokyn piateho muža sa potom každý z nich vyšplhá po lane na stĺp. Keď sú hore, omotajú jeden koniec lana okolo stĺpa, druhý koniec si uviažu okolo hrudníka alebo na ľavý členok. Opäť na pokyn piateho muža sa štyria Indiáni vrhnú dole s rukami vystretými k zemi, podobne ako vidíme na rôznych reliéfoch zobrazených bohov. Dĺžka lana je vypočítaná tak, aby sa každý Indián, predtým ako sa dotkne rukami zeme, trinásťkrát otočil okolo stĺpa. Štyria Indiáni, každý z nich urobí trinásť otáčok, štyrikrát trinásť dáva číslo päťdesiatdva - mayský cyklus, v akom sa očakáva návrat nebeského učiteľa. /12/

Mayským kňazom architektom sa však podarilo ešte jedno geniálne dielo, ktoré dodnes pôsobí ako stroj času. Tá udalosť sa odohráva dvakrát do roka - 21. marca a 21. septembra, teda v dňoch jarnej a jesennej rovnodennosti.

Veľká Kukulkanova pyramída je do krajiny zasadená tak rafinovane, že v tieto dni možno pozorovať jedinečné divadlo. Ráno 21. marca svieti vychádzajúce slnko na východnú stranu pyramídy. Čím je slnko vyššie, tým vyššie osvetľujú jeho lúče schody, ktoré

vedú odspodu až po vrchol pyramídy. Oba okraje schodiska zdobia sochy opereného hada, symbol boha Kukulkana. Ťahajú sa zhora nadol, hlavy hadov ležia na zemi. Deväť stupňov pyramídy spôsobuje, že sa pri východe slnka vytvárajú trojuholníky zo svetla a tieňa, ktoré dopadajú presne na okraj schodiska, teda na opereného hada. Čím vyššie stojí slnko, tým mohutnejší je vlnitý pás svetla a tieňa, ktorý sa pomaly plazí po okraji schodiska, až sa napokon rozplynie v oslnivom svetle. 21. septembra sa toto divadlo opakuje v opačnom poradí.

Celé je demonštráciou geometrických vedomostí kňazov v službách bohov. Je to geniálny výtvarný majstrovský dielo, do kameňa zvečnené posolstvo, ktoré je zreteľné aj dnes, hoci mayské rukopisy spráchniveli a chrámy sa dávno zmenili v ruiny. Posolstvo je jasné a jednoznačné:

Boh Kukulkan zostúpil z vesmíru, nejaký čas zotrval medzi ľuďmi a odovzdal im poznatky. Napokon ich opustil s prísľubom, že sa neskôr vráti. V knihe kňazov kmeňa Jaguárov sa píše: /13/

„Zostúpili po hviezdnej ceste... Hovorili magickou rečou hviezd na oblohe. Ich znamením je naše presvedčenie, že prišli z neba. A keď zostúpia znova, nastolia poriadok, ktorý už kedysi zaviedli.“

LITERATÚRA

- 1 Grunfeld, Frederic V.: Spiele der Welt - Tlachtli. Zost. Švajčiarsky výbor pre UNICEF, Zurich
- 2 Girard, Rafael: Die ewigen Mayas - Zivilisation und Geschichte. Zurich 1969
- 3 Riese, Berthold: Geschichte der Maya. Stuttgart 1972
- 4 Forstemann, Ernst: Die Astronomie der Mayas. Z: Das Weltall. Berlin, 4. roč., 19. zošit, 1. júla 1904
- 5 Dittrich, Arnost: Die Korrelation der Maya-Chronologie. Z: Abhandlungen der Preussischen Akademie der Wissenschaften, Physikalisch-mathematische Klasse, č. 3. Berlín 1936
- 6 Forstemann, Ernst: Blatt sechzig der Dresdener Maya-Handschrift. Z: Das Weltall. Berlin, 6. roč., 16. zošit, 15. máj 1906

- 7 Henseling, Robert: Das Alter der Maya-Astronomie und die Oktaeteris. Z: Forschungen und Fortschritte, Nachrichtenblatt der deutschen Wissenschaft und Technik. Berlín, 25. roč., 3., 4. zošit, február 1949
- 8 Dittrich, Arnost: Der Planet Venus und seine Behandlung im Dresdener Maya-Kodex. Zvláštne vydanie zo Správy zasadnutia pruskej akadémie vied, fyz.-mat. trieda. XXIV 1937
- 9 Rowan-Robinson, Michael: Mayan Astronomy. Z: New Scientist. 18. október 1979
- 10 Lehmann, Walter: Die Geschichte der Königreiche von Colhuacan und Mexiko. Stuttgart-Berlin 1938
- 11 Nicholson, Irene: Mexican and Central American Mythology. Londýn-New York 1967
- 12 Däniken, Erich von: Der Tag, an dem die Gotter kamen. Mníchov
- 13 Makemson, Worcester M.: The Book of the Jaguar Priest, a translation of the Book of Chilam Balam of Tizimin with commentary. New York 1951

6. kapitola

POSVÄTNÉ LÍNIE

Objav Alfreda Watkina - Nemožné následky - Posvätné línie ponad Nemecko - Hviezdna cesta do Santiaga de Compostella - Pentagram nad Karlsruhe - Z Dánska do Delf - Geometrická sieť nad Gréckom - Pozdravy od Apolóna, syna bohov

Tvrdenie je nepodložená domnienka. Človek jednoducho niečo tvrdí - to môže predsa každý - ale chýbajú mu dôkazy. Na začiatku tejto kapitoly predkladám jedno tvrdenie a chcel by som sa pokúsiť čo možno najlepšie ho doložiť.

Tvrším teda, že pred mnohými tisícami rokov, keď ľudia ešte žili v kamennej dobe, ktosi opriadol zemeguľu geometrickou sieťou. Mnohé spoločenstvá kamennej doby stavali svoje svätyne na líniách rovných ako šnúra, ktoré sa často tiahli tisíce kilometrov. Každá taká línia bola súčasťou geometrického rastra.

Také tvrdenie je nemožné. Vieme predsa, že naši predkovia v kamennej dobe nepoznali meracie prístroje, ktoré by umožňovali stavbu kultových miest v dlhých líniách za sebou. A vôbec - prečo by to vlastne mali robiť?

V júni 1921 hľadal britský fotograf Alfred Watkins na mape najkratšiu cestu k niekoľkým megalitickým stavbám, ktoré chcel fotografovať. Príslušné miesta si zaznačil do mapy červenými krúžkami. Zrazu začudovaný zistil, že zaznačené miesta ležia na jednej priamke, celkom pohodlne by ich mohol obísť koňmo s kompasom v ruke. /1/

Kuriózne bolo i to, že niektoré línie prechádzali miestami, kde stáli kostoly a kaplnky. Alfred Watkins hneď pochopil.

Kresťanské stavby vybudovali na starých pohanských kultových miestach. Kedysi počas kristianizácie zničili horliví mnísi staré pohanské kultové svätyne a na ich mieste zriadili vlastné.

Slávny kamenný kruh Stonehenge leží severozápadne od Salisbury. Od Stonehenge sa tiahne jedna línia ponad Old Sarum, predhistorický pahorok z kamennej doby, predchodcu Salisbury. Ak predĺžime líniu, bude prebiehať cez saliburskú katedrálu, ďalej cez

Clearbury Ring k Frankenburg Camp. Všetky miesta sú predhistorické, lebo katedrálu v Salisbury postavili na mieste niekdajšej pohanskej svätyne. /2/

To je iba jeden príklad zo stoviek ďalších. Ako mohli obyvatelia kamennej doby stavať svoje svätyne na priamkach? Kto ich viedol, či povedzme poučil? A prečo to vlastne robili? Určili si najprv líniu a na nej potom postavili Stonehenge, alebo najprv stál Stonehenge a od neho potom ťahali línie?

Z oboch variantov vyplývajú nepravdepodobné dôsledky. Ak najprv stál Stonehenge, potom sa museli nasledujúce generácie pridržať akejsi siete línií, ktorá však nebola nikde zakreslená. Veď vtedy neexistovali zemepisné mapy, ľudia ešte nepoznali ani písmo. Navyše kamenné stavby vznikali v rôznych časových obdobiach. Alebo to bolo naopak - existovala najprv sieť línií a stavby kamennej doby vznikali až potom? Kto však vytvoril sieť línií pred začiatkom stavby Stonehenge, teda pred viac ako štyritisíc osemsto rokmi?

Podobné rastre sa ťahajú aj nad Nemeckom. Uvediem príklad: Na severnom okraji mesta Wiesbaden leží Neroberg, niekdajšie pohanské kultové miesto. Odtiaľto prebieha smerom na juhovýchod línia cez centrum Wiesbadenu, cez historické centrum Mainzu až po dómy vo Wormse a Speyeri. Je to náhoda? /3/

Mestá Aachen, Frankfurt, Würzburg, Norimberg a Donaustauf tiež ležia na jednej priamke, ktorá sa po tristo kilometroch končí pri Walhalle. Chrám slávy na počesť veľkého národa Germánov bol podľa ságy hrobkou nordického boha Odina. /4/

Sieť neviditeľných línií sa ťahá po celej Európe. Jedna línia sa začína medzi štyridsiatym ôsmym a štyridsiatym deviatym stupňom severnej zemepisnej šírky južne od Štrasburgu. Prebieha z východu na západ ponad menšie usadlosti Saint-Odile, Balmont, Vaudigny, Domrémy, Vaudeville, Joinville, Fontainebleu, Domblain, Louze, La Belie Etoile, Pierrefite, Chartres, La Loupe a ďalšie a končí sa v Atlantiku na ostrovčeku Quessant. Línia neprechádza stredom mestečiek a osád, ale spája zvyšky megalitických stavieb, ktoré sa našli mimo vymenovaných miest. /5/

Čo tým, prepánajána, naši predkovia sledovali? A sledovali tým vôbec niečo? Nariadil im niekto, aby práve tam, a nie inde, stavali svoje kultové svätyne?

V severozápadnom cípe Španielska leží pútnické miesto Santiago de Compostella. V roku 1989 sem pápež Ján Pavol II. zvolal mládež na IV. svetový deň mládeže. Jeho hlas nasledovalo asi trisťtisíc mladých ľudí a asi tretina z nich prešla dvestokilometrovú vzdialenosť pešo, netušiac, že pochodujú po prastarej „pohanskej línii“.

Legenda hovorí, že aj sám Karol Veľký podnikol púť do Santiagu de Compostella a smer mu vraj ukázala hviezdna cesta.

Je to síce iba legenda, lebo Karol Veľký nikdy nebol v Santiagu de Compostella, no je zvláštne, že hviezdna cesta existuje. Teraz by bolo dobré, keby ste si vzali do rúk atlas alebo mapu, aby ste sa o tom mohli presvedčiť.

Hviezdna cesta prebieha presne po štyridsiatom druhom stupni štyridsiaticich šiestich minútach krížom cez Pyreneje z východu na západ. Nielenže všetky miesta ležia na jednej rovnobežke, aj ich názvy majú zhodný kmeň.

Hviezda sa po latinsky povie stella. Z toho vznikol francúzsky termín *etolve* i španielsky *estrella*. Pozrime sa teraz na mapu. Je tam osada *Les Eteilles*, ktorá leží v Katalánsku pri *Luzenacu*, nasledujú *Estillon* na južnej strane Pyrenej, *Lizarra* pri priesmyku *Somport*, *Lizarraga* pri *Pamplone*, *Liciella* pod pohorím *Léon* alebo *Aster* v Galícii. Každé z týchto miest má názov odvodený od kmeňa slova hviezda. Nachádzame ho dokonca aj v samotnom názve cieľovej osady *Santiago de Compostella*. /5/

Vlastne je už celkom zbytočné zdôrazňovať, že na každom z týchto miest bola už v kamennej dobe pohanská svätyňa.

Ako to všetko spolu súvisí? Hviezdna cesta na štyridsiatom druhom stupni štyridsiatej šiestej minúte sa tiahne ponad kopce a hory, od stredozemného pobrežia až k Atlantiku. Akí duchovia spolupôsobili pri tomto plánovaní?

Skeptici budú namietat', že priamkami sa dajú navzájom pospájať rôzne miesta. To je síce pravda, ale nie v prípade týchto miest, ktoré majú akoby celkom náhodou v svojich názvoch spoločný kmeň. /6/

Ezoterici sa nazdávajú, že zvláštne línie vznikli preto, lebo zemou sa ťahajú žily určitých nerastov. Naši predkovia z kamennej doby žily vystopovali, ba priam ich presne zamerali, a potom na nich stavali svoje svätyne.

To by mohlo platiť pre rôzne malé vzdialenosti, ale každý geológ vie, že železná alebo zlatá žila sa netiahne stovky kilometrov v priamych líniách. Budeme sa musieť poobzerať po inom vysvetlení.

Je takmer nepochopiteľné, že na určitých územiach nachádzame obrovské pentagramy. Pentagram je päťuholník, ktorý voláme aj pavúčia noha, stopa večernice či päťhviezda, lebo jej vrcholy tvoria päťcípu hviezdu.

Taký pentagram leží aj nad mestom Karlsruhe. Objavil ho dr. Jens Moller, ktorý žije v tej oblasti. /7, 8, 9/

Na severnom okraji Karlsruhe stojí kostol Eggenstein na niekdajšom pohanskom kultovom mieste. Rovno cez mesto vedie priama línia smerom na juh ku Klosterwaldu. Aj tu sa konávali predhistorické pohanské rituály. Priamka sa potom ťahne na západ k Büchelbergu a napokon východne ku kostolu Kleinsteinbach. Na juhozápad od Karlsruhe tvorí ďalší vrchol Kostol sv. Vendelína v mestskej štvrti Rastatt-Rheinau a priamka sa vracia k východiskovému bodu pri kostole v Eggensteine.

Posledná časť pentagramu prechádza aj Knielingenom, ktorý je dnes súčasťou Karlsruhe. Od nepamäti sa v erbe Knielingenu nachádza pentagram, o ktorom ani členovia mestskej rady nevedia, ako sa do ich miestneho znaku dostal.

Pozornosť dôsledného Jensa Mollera upútali aj ďalšie mäťúce detaily. Pomery úsečiek pentagramu zodpovedajú klasickým pomerom tzv. zlatého rezu. Čo sa pod tým rozumie?

Ak sa akákoľvek vzdialenosť rozdelí na dve časti tak, aby menšia bola k väčšej v takom pomere ako väčšia k celej vzdialenosti, hovoríme o zlatom reze. Zaujímavé na tom je, že to možno ľubovoľne aplikovať.

Tento pomer vzdialeností platí aj pre pentagram v Karlsruhe: Kostol sv. Margaréty leží v zlatom reze k vzdialenosti Sv. Vendelín - Klosterwald. To isté platí aj o ostatných vzdialenostiach.

Mohlo by sa povedať, že je to náhoda. Ale to, čo vám chcem vysvetliť teraz, sa už nedá zaradiť pod hlavičku Náhody.

Dánsko je domovom niekoľkých vikingských hradov, z ktorých najznámejší je Trelleborg. Stavba pozostáva z kruhového valu s tromi ďalšími prstencami. Niet pochyb, že ich kedysi obývali Vikingovia, lebo archeológovia objavili zvyšky dreva, hroty kopijí,

nástroje a dokonca úlomky šperkov. Nálezy sa datujú asi tak do roku 1000 n. l.

Dánski archeológovia sa predsa len domnievajú, že pôvodná stavba nepochádza od Vikingov, lebo tí sa nevyznačovali precíznosťou. Aj iné vikingské hradiská - Eskeholm, Fyrkat alebo Aggersborg - majú rovnaký pôdorys ako Trelleborg.

Okrem toho Vikingovia si stavali opevnenia pri vode. Aggersborg leží štyridsať kilometrov vo vnútrozemí, aj vzdialenosť Trelleborgu od mora je tri kilometre.

V jedno krásne letné ráno nasadol dánsky pilot Preben Hansson do svojho jednomotorového lietadla a niekoľkokrát obletel vikingský hrad. /10/ Pod sebou videl pravidelné kruhové valy Trelleborgu, medzi nimi šestnásť elipsových útvarov na zemi, o ktorých archeológovia predpokladajú, že tam kedysi stáli vikingské lode. Zakrivené usporiadanie štruktúr na zemi pripomenulo Prebenovi Hanssonovi parabolickú anténu. Zareagoval spontánne a nastavil automatického pilota do smeru, ktorým viedla táto imaginárna anténa. Po šesťdesiatich siedmich kilometroch priameho letu sa dostal k ďalšiemu vikingskému hradu Eskeholm. To ešte nebolo nič zvláštne, lebo dva body sa vždy dajú spojiť priamkou.

Preben Hansson však nezmenil kurz. Po sto kilometroch preletel ponad fyrkatskú archeologickú oblasť. A v priamom smere nasledoval kruhový val Aggersborgu. Preben Hansson prekonal vzdušnou čiarou celkom 218,5 kilometra a preletel pritom ponad štyri vikingské hradiská, ktoré boli zoradené ako perly na nitke.

Preben Hansson potom vzal doma glóbus a predĺžil túto priamku. Línia mierila cez Berlín ponad Alpy do Juhoslávie a končila sa presne v starogréckom meste Delfy.

Starí Gréci považovali Delfy, ktoré sa preslávili veštiarňou, za pupok sveta. Boli zasvätené Apolónovi, synovi bohov. Apolón mal mnoho prívlastkov, napríklad boh svetla alebo boh liečiteľ. Okrem toho ho považovali za učiteľa nového ľudstva.

Zvláštne je však, že všetky starogrécke kultové miesta ležia navzájom v exaktných geometrických vzťahoch, pričom nespočetné množstvo línií sa zbieha v Delfách. Uvádžam niekoľko zarážajúcich príkladov: /11/

Ak spojíme Delfy s Olympiou, Olympiu s Akropolou pri Aténach a späť do Delf, dostaneme rovnoramenný trojuholník. Teraz

spojte Delfy a Nemeu, z jedného trojuholníka vzniknú dva rovnaké. Ak rozdelíte vzdialenosť Delfy-Akropola alebo Delfy-Olympia v zlatom reze, zistíte, že väčšia časť zlatého rezu zodpovedá vzdialenosti z Delf do Nemeu.

Ak na úsečke medzi Delfami a Olympiou vztýčime v Delfách pravý uhol, priamka sa bude končiť v Dodone. Ak povedieme priamku späť do Olympie, dostaneme ďalší trojuholník. Že to nie je nič zvláštne? Rozdeľte, prosím, vzdialenosť Dodona-Delfy zlatým rezom, a hneď zistíte, že väčšia časť vzdialenosti sa presne rovná vzdialenosti medzi Olympiou a Delfami. Môžeme pokračovať:

- vzdialenosť Sparta-Olympia zodpovedá väčšej časti zlatého rezu vzdialenosti Sparta-Atény.

Uvediem ešte niekoľko príkladov:

- vzdialenosť kultového miesta Delfy-Epidauros zodpovedá väčšej časti zlatého rezu vzdialenosti Epidauros-Delos, a to 62%

- vzdialenosť Olympia-Chalkis zodpovedá väčšej časti zlatého rezu na trase Olympia-Delos, a to 62%

- vzdialenosť Delfy-Téby zodpovedá väčšej časti zlatého rezu vzdialenosti Delfy-Atény, a to 62%

- vzdialenosť Epidauros-Sparta zodpovedá väčšej časti zlatého rezu vzdialenosti Epidauros-Olympia, a to 62% - vzdialenosť Delos-Eleusis zodpovedá väčšej časti zlatého rezu vzdialenosti Delos-Delfy, a to 62%

- vzdialenosť Knossos-Delos zodpovedá väčšej časti zlatého rezu vzdialenosti Knossos-Chalkis, a to 62%

- vzdialenosť Delfy-Dodona zodpovedá väčšej časti zlatého rezu vzdialenosti Delfy-Atény, a to 62%

- vzdialenosť Delfy-Olympia zodpovedá väčšej časti zlatého rezu vzdialenosti Olympia-Chalkis, a to 62%.

Túto hru možno použiť po celom Grécku. Vzdialenosť z Olympie do Chalkisu zodpovedá väčšej časti zlatého rezu vzdialenosti z Olympie na Delos.

Jednému kruhovému oblúku zodpovedajú nevyhnutne vždy dve mestá s tretím ústredným v prostriedku:

Knossos leží na ostrove Kréta. Ak doň zapichneme kružidlo a urobíme kružnicu, bude prechádzať Spartou a Tarosom. Ak bude stredom Taros, kružnica pretne na juhu Knossos a na severe Chalkis. Kružnica so stredom na ostrove Delos sa bude dotýkať Téb a

tureckého mesta Izmir na druhej strane Egejského mora, niekdajšej Smyrny. Každé z nich bolo predhistorickým kultovým miestom. To isté platí aj o mnohých ďalších mestách. /12/

Takto by sme mohli pokračovať ďalej. Staroveké Grécko zakladali na geometrickom princípe.

Teraz by sme mohli argumentovať, že to všetko vôbec nie je čudné, veď Grécko dalo svetu najväčšieho matematika Euklida, ktorý žil koncom štvrtého storočia pred n. l. V svojich pätnástich dielach odhalil celé spektrum matematiky a geometrie. /13/

Euklides bol okrem toho súčasníkom filozofa Platóna, ktorý sa zaoberal politikou. Chodieval dokonca na Euklidove prednášky. Vari Platón ako politik spolurozhodoval o stavebných zámeroch? Dostávali vari architekti pokyny stavať kultové miesta podľa geometrického systému?

Tieto dohady sú plané, lebo na všetkých vymenovaných miestach existovali predhistorické pohanské svätyne už dávno pred Euklidom!

Okrem toho tu chýbali potrebné meracie prístroje, ako ich chápeme dnes. Veď mnohé z kultových miest ležia za horami, v hornatom kraji, dokonca ich delí more. Z gréckej pevniny sa veru nedá ponad Egejské more voľným okom dovidieť do Izmiru alebo na juh Kréty!

Kto teda naviedol obyvateľov kamennej doby, aby svoje svätyne stavali v geometrickom poriadku? A aký to malo zmysel? Čo majú geometrické fakty o Grécku spoločné s líniou, ktorá prebieha ponad vikinské hradiská v Dánsku? Nože si spomeňme: V Delfách stála svätyňa božského syna Apolóna. Ani sami Gréci nevedeli, odkiaľ Apolón prišiel. Nesporné je iba to, že pochádzal od najvyššieho boha Dia. A ešte niečo sa o Apolónovi vedelo: Každý rok na niekoľko týždňov opustil Delfy, aby sa vzniesol k vzdialenému národu Hyperborov, ktorí žili „z druhej strany severných vetrov“.

Nie som prívržencom nijakej školy a dovoľm si rozmýšľať celkom nekonvenčne. Apolón bol Diov syn. Ten sa vznášal kdesi v oblakoch. Apolón zostúpil na Zem na nejaké miesto, ktoré sa stalo pre ľudstvo pupkom sveta, lebo tam sa mohli obrátiť o radu. Apolón pôsobil ako napomáhač vývoja. Na svoje pozemské lety používal lietajúce stroje, ktoré používali aj iní bohovia, ako spomínajú

staroindické mýty. Ako dnes aj vtedy prekonávali väčšie vzdialenosti najkratšou cestou - vzdušnou čiarou. Všade, kde Apolón pristál, aby učil ľudí, vznikali kultové miesta. Ľudia netušili - a ani nemohli, že takto vznikali svätyne na trase letu a v jednej priamke.

A ako je to s geometrickými kuriozitami v Grécku či s pentagramom nad dnešným Karlsruhe? Mimochodom, také útvary nachádzame aj inde. /14/ Všemocní ich dali vybudovať náročky. Mohli tým sledovať dva ciele: Mužstvo, ktoré uviazlo na Zemi, dávalo obrovskou päťcípou hviezdou znamenia pre tých na oblohe. V starých gnostických školách sa pentagram skutočne označoval ako „horiaca“ hviezda. /15/

Geometrickým usporiadaním kultových miest, pentagramami a priamymi líniami s dĺžkou viac ako tisíc kilometrov však možno osloviť ešte niekoho: budúce generácie.

Raz, keď budú generácie budúcnosti premeriavať Zem, musia si skôr či neskôr všimnúť tieto geometrické schválnosti. Veľmi rýchle sa potom vynoria otázky, ktoré som dnes položil aj ja. Budú nás znepokojovať a budeme sa pýtať: Ako je to všetko možné? Kto v hlbokjej minulosti naplánoval línie, aby sa v ďalekej budúcnosti dali z nich vyvodiť správne závery? /16/

Sme pripravení aspoň uvažovať o rukolapných záveroch?

LITERATÚRA

- 1 Watkins, Alfred: The Old Straight Track. Londýn 1970
- 2 Devereux, Paul - Forrest, Robert: Straight Lines on an Ancient Landscape. V: New Scientist, 23./30. december 1982
- 3 Fester, Richard: Protokolle der Steinzeit. Mníchov 1974
- 4 Fester, Richard: Die Steinzeit liegt vor deiner Tür. Mníchov 1981
- 5 Charpentier, Louis: Santiago de Compostella. Olten 1979
- 6 Guichard, Xavier: Eleusis Alesia - Enquete sur les Origines de la Civilisation Européenne. Abbeville 1936
- 7 Moller Jens M.: Karlsruhe - Stadt der Pyramide. V: PARA, Zeitschrift für Psychologie und verwandte Gebiete. 12. roc., c. 2, 3, 4,

- 8 Kill, G. H.: Karlsruhes unsichtbare Geometrie. V: Zeitschrift mosophie, č. 1, 1984
- 9 Móller, Jens M.: Geomantie in Mitteleuropa. Karlsruhe 1
- 10 Hanssón, Preben: Und sie waren doch da. Mníchov 1990
- 11 Manias, Theophanis N.: The Invisible Harmony of the Ancient Gree World and the Apocryphal Geometry of the Greeks. Atény
- 12 Helm, Reinhard - Riemer, Thomas: Von heiligen Linien und Orten. Halver - Dortmund 1987
- 13 Rogowski, Fritz: Tennen und Steinkreise in Griechenland. V: Mitteiligen der Technischen Universität Carolo-Wilhelmina. 8. roc., 2. Z , 1973
- 14 Allesch, Richard: Herzogstuhl: Kultstein der Druiden? V: : Journal. Klagenfurt, 6. marca 1977
- 15 Kol.: Bildlexikon der Symbole. Mníchov 1980
- 16 Däniken Erich von: Die Steinzeit war ganz anders. Mm

7. kapitola

OBRAZCE PRE BOHOV

Pahorkovité útvary - Hviezdny kruh na vrchole hory - Značky v púšti - Dvestopäťdesiatmetrový kandeláber - Najväčšia obrazová publikácia na svete - Zmätky okolo púšte Nazca - Línie v tvare pristávacích dráh - Airbus pristáva

Severoamerický kontinent bol dlhé roky považovaný za územie bez histórie. Žili tu síce Indiáni, no bieli ľudia sa k nim spočiatku správali dosť arogantne. Akúže históriu mohli už mať títo „primitívi“?

Odvtedy sa názory zmenili. Objavili sme tisíce indiánskych skalných kresieb a indiánske povesti a mýty o ich pôvode a božstvách patria dnes k bežnému vybaveniu každého etnológa. /1-8/

No v uplynulých štyridsiatich rokoch sa ukázalo ešte niečo, čo síce už tisícročia patrí k celkovému obrazu krajiny, ale nikto si to nevšimol. Sú to takzvané Indian Mounds - indiánske pahorky, ktorých sú tisíce: vyskytujú sa od rieky Colorado až dole do Mexika, od Skalistých hôr až po Apalačské pohorie na severe Spojených štátov. Indiánske pahorky sú umelo navrhnuté vyvýšeniny, ktoré predstavujú bizóny, vtáky, medvede, jašterice i ľudí. Niektoré z nich slúžili ako hrobky, no väčšinu z týchto umeleckých diel možno rozoznať iba zo vzduchu. V americkom štáte Ohio medzi hlavným mestom Columbus a Newarkom leží gigantický osemuholník a neďaleko, pri Adams County na západ od mesta Portsmouth, sa nachádza tzv. Hadí pahorok. Tento obraz v pôde je vyše štyristo metrov dlhý a vinie sa až k ohybu riečky Bush-Creek - dobrých štyridsať metrov nad vodopádom. Hlava hada leží v najvyššom bode kopcovitého terénu, niekoľkokrát zatočený chvost sa ťahá ako nekonečný drak v dĺžke štyristo metrov a končí sa špirálou.

Dodnes nevieme, čo vlastne Indiáni obrovskými obrazcami v prírode sledovali. Je známe, že rôzne národy sa delili na kmene, ktoré svoje zvieracie vzory používali ako znak. Boli to bizóny, orly, kojoty - alebo hady. Vari chceli prostredníctvom obrovských umeleckých diel čosi odkázať hore? A kto bol adresát?

V štáte Wyoming zdobí jeden z vrcholov pohoria Big Horn tzv. Medicine Wheel, ktoré sa dá rozoznať tiež iba z výšky. Ide o magické koleso, lebo u Indiánov sa pojem medicína samozrejme spájal s pojmom mágia. /9/

Magické koleso na horskej reťazi bighornských trojtisícoviek pozostáva z veľkého kamenného kruhu s priemerom dvadsaťpäť metrov. Kruh je rozdelený dvadsiatimi ôsmimi kamennými lúčmi a na vonkajšom okraji ležia rôzne veľké kamenné zoskupenia v tvare písmena U.

Na začiatku sedemdesiatych rokov profesor John Eddy z observatória High Altitude v Boulderi, štát Colorado, zistil, že magické koleso je nasmerované na rôzne hviezdy. Ak sa pozrieme cez jedno kamenné U v smere určitého lúča ponad stred kruhu, môžeme na začiatku jari pozorovať východ Síria. Iné pozorovacie línie, ktoré síce neprechádzajú stredom, ale navzájom spájajú dva body v tvare U na okraji kruhu, ukazujú na začiatku jari východ Aldebarana alebo Rigela. Pozdĺž hlavnej osi a príslušných lúčov možno pozorovať východ slnka v čase jarnej a jesennej rovnodennosti.

Wyomingské magické koleso je len jedno z mnohých a všetky majú astronomický význam. Čo sa za tým skrýva?

Je vlastne celkom samozrejmé, že obyvatelia kamennej doby boli fascinovaní trblietajúcimi sa svetelnými bodmi na oblohe. Dá sa pochopiť aj to, že sa indiánski astronómovia zamýšľali nad pravidelným zjavovaním a miznutím hviezd a označovali ich určitými kameňmi. Storočia trvajúce pozorovania ich mohli priviesť k údajom, ktoré kňazom dovoľovali presné predpovede. Napríklad Sírirus zo súhvezdia Veľkého psa je najjasnejšia hviezda na severnej oblohe. Hneď upúta pozornosť a možno aj to bol dôvod, prečo starí Egypťania používali kalendár odvodený od Sírria. Ako je to ale s Aldebaranom? Priemerom štyridsaťosem miliónov kilometrov sa síce zaraďuje k najväčším hviezdám súhvezdia Býka, no na druhej strane je súčasťou hviezdokopy s dvesto samostatnými hviezdami, ktorá je oveľa nenápadnejšia ako Plejády.

Odkedy je človek schopný žasnúť nad svojím okolím, klenú sa nad ním miliardy záhadných svetelných bodov. Táto grandiózna, mĺkva, žiarivá nádhera vyvoláva túžbu a núti zamýšľať sa. Túžby boli samozrejme hybnou silou pre fantáziu. Nočnú nádheru

prerušovali lietavice, niektoré svetelné body tvorili rôzne figúry či zvieratníkové znamenia. No ľudia nielen tušili, že tamhore žijú nejakí bohovia, oni to vedeli. Lebo samotní bohovia, učiteľia z vesmíru, prišli a učili obyvateľov Zeme.

Diodoros Sicílsky, autor štyridsaťzväzkových dejín, pred dvetisíc rokmi napísal, že kedysi zostúpili na Zem bohovia z vesmíru. /10/ Ľudia boli vtedy ešte na veľmi primitívnej úrovni, až bohovia im zakázali, aby sa navzájom požírali. Od nebešťanov sa priučili umeniu, baníctvu, výrobe nástrojov, stavbe domov, rovnako reči a písmu.

Keďže záhadní učiteľia sľúbili ľuďom, že sa vrátia, urobili pre nich značky. Vytvorili obrovské figúry, symboly i stavby, ktoré sú ako celok viditeľné iba z výšky.

V roku 1978 páter Porras, bývalý riaditeľ Archeologickej fakulty Katolíckej univerzity v Quite v Ekvádore, objavil v pralesi dovedy neznáme mesto. /11/ Leží asi štyridsať kilometrov severne od mesta Macas na brehoch rieky Upano v Ekvádore. Páter spája mesto s najstaršou kultúrou Južnej Ameriky. Sídliisko, ktoré dodnes nie je poriadne preskúmané, je obklopené takmer sto osemdesiatimi pravouhlými kopcami, z ktorých niektoré majú dĺžku strany až osemsto metrov. Pozoruhodné pritom je, že pri pohľade z výšky tieto kopce vytvárajú obrazce, ktoré nemožno zo zeme ani len tušiť. Dajú sa rozoznať oči, nosy, ústa, ba i štylizované telo jaguára. Načo boli Indiánom z pralesa obrazy, ktoré možno vidieť iba z určitej výšky?

Takýchto obrazových signálov nasmerovaných k oblohe existuje na svete veľa. Od juhoperuánskeho mesta Mollendo až dole k púšťam a pohoriam čílskej provincie Antofagasta nachádzame na náhorných plošinách a šikmých svahoch kopcov množstvo na oblohu orientovaných znakov. /12/ Sú to obrovské pravouholníky, šípy, rebríky s pokrútenými priečkami, svahy pokryté štvorcami plnými ornamentov. Bádatelia sa z rôznych obrazcov dokonca pokúšajú rozlúštiť nejaké písmo. Ale komu bolo určené?

V čílskej púšti Tarapacar sa na svahu vyprahnutého kopca rozprestiera stodvadsaťjedenmetrová postava podobná robotovi. Z hlavy jej vychádzajú symbolické lúče, na pravom ramene drží malú opičku. Postava je obkolesená štvorcami, kruhmi a oválmi s lúčmi smerujúcimi dovnútra.

Na juhovýchod od Los Angeles, neďaleko mestečka Blythe na rieke Colorado, nájdeme na zemi veľké obrazy ľudí a zvierat. Aj tie možno pozorovať iba zo vzduchu.

Dvesto míľ južne od Tabuku, neďaleko jordánskych hraníc, leží v saudskoarabskej púšti niekoľko sto geometrických figúr dlhých až dvesto metrov. Vytvárajú navrstvené pyramídové trojuholníky, ktoré sa končia na vrchole veľkým kruhom. Všetky tieto útvary vidieť iba z výšky.

Pri vyhodnocovaní satelitných snímok územia okolo Aralského jazera urobili sovietski geológovia zvláštny objav. Od mysu Duan až ďaleko dovnútra vyprahnutej plošiny Usturt sú na zemi nápadné zvláštne trojuholníkové útvary, ktoré sa tiahnú niekoľko sto kilometrov. Pôvodne sa myslelo, že ide o oplotenie pre zver, teda o akési obrovské košiare, ale medzitým sa od tohto názoru upustilo. Gigantické rozmery obrazcov sú pri ľudských predstavách o veľkosti neveriteľné. Istý sovietsky archeológ vyslovil myšlienku, že človek by mohol ísť po strane takého trojuholníka bez toho, aby si vôbec všimol, že sa pohybuje po archeologickom pomníku.

Na tichomorskom pobreží v Peru sa nachádza rybárske mestečko Pisco. V jeho zálive vysokú stenu horského chrbta pokrýva zvláštna kresba. Pri pohľade od brehu ju možno rozoznať už z väčšej vzdialenosti. Obrazec vyzerá ako obrovský trojzubec alebo gigantický trojramenný svietnik. Meria dvestopäťdesiat metrov, jednotlivé časti trojzubca sú široké 3,80 metra. Podklad je z bielej substancie obsahujúcej soli a iné kryštalické látky - a zakaždým keď púštny vietor pokryje obraz pieskom, vždy ho rovnako rýchle aj sfúkne. Nikto nevie, kto je autorom diela, kedy ho vytvorili a čo vlastne znamená. Nesporné je iba to, že nejde o znamenia pre moreplavcov. Pred pobrežím totiž leží ostrovček, ktorý bráni vo výhľade od mora, a aj od severu a juhu vidieť záliv iba zo vzdialenosti niekoľkých kilometrov.

Iba stošesťdesiat kilometrov vzdušnou čiarou odtiaľ, južne od Pisca, sa vypína svetoznáma plošina Nazca, najväčšia obrazová publikácia na svete. Ako som v roku 1968 o nej napísal, už nikdy neutíchne rozruch okolo plošiny Nazca. Všade, kde sa zúčastňujem diskusií, ako výstrelom z pištole príde reč aj na ňu. A vždy znova zisťujem, že moji veľactení oponenti nevedia nič o tom, čo som o púšti Nazca napísal.

Púštna plocha je asi šesťdesiat kilometrov dlhá, obrazce na nej objavil v roku 1939 dr. Paul Kosok z univerzity v Long Islande, v štáte New York. Stalo sa tak náhodou, lebo Kosok, ktorý prelietal nad vyprahnutou plošinou na jednomotorovom športovom lietadle, vlastne chcel sledovať trasu starého vodovodu. Pritom objavil obrovské obrazce a zvláštne línie podobné pristávacím dráham. /13/

Okolo záhady sa rozvinuli búrlivé diskusie. Ktosi predpokladal, že ide o zvyšky starých ciest Inkov, no aký zmysel mohli mať paralelne prebiehajúce cesty, ktoré sa zrazu kdesi začínajú a rovnako náhle končia?

V roku 1946 sa s Kosokom stretla geografka Maria Reicheová. Jeho fotografie tak fascinovali mladú Nemku, že celý život zasvätila lúšteniu tejto záhady. Maria Reicheová považovala zvláštne línie spočiatku za astronomický kalendár, lebo niektoré sú orientované akoby presne podľa kompasu na letný a zimný slnovrat. /14/ Neskôr v nich húževnatá bádatelka videla astronomickú obrazovú publikáciu, lebo niektoré kresby pripomínajú určité súhvezdia. Dnes sa skromne hovorí o magických líniách.

Sú to skutočne nezvyčajné línie. Súčasťou obrazcov sú aj veľmi úzke línie, ale aj línie so šírkou až osemdesiat metrov, ktoré sa tiahnú rovno aj viac ako dva kilometre, aby sa zrazu náhle skončili. Medzi nimi a popri nich prebieha nespočetné množstvo tenších línií, ktoré, rovné, akoby narysované podľa lineára v dĺžke niekoľko kilometrov, smerujú k veľkým obrazcom podobným pristávacím dráham a napokon sa končia v jednom zväzku ako lúče. Okrem toho sa akoby zázrakom šplhajú rôzne línie po horských stenách alebo prebiehajú paralelne, niekedy až v päťici. Potom sa zasa križujú v pravom uhle alebo sa končia v osemsto metrov dlhej trapéze. A uprostred hlavnej osi sa striedajú relatívne malé obrazce rýb, vtákov, pavúkov, opíc a ľudí.

Čo všetko už ľudia v súvislosti s púšťou Nazca povymýšľali! Istý archeológ amatér ju označil za štartovací terén pre balóny plnené horúcim vzduchom. /15/ Inckých panovníkov predsa nazývali aj „synmi Slnka“, takže čo by mohlo byť bližšie pravde, ako že ich mŕtvoly posielali k Slnku pomocou takýchto lietajúcich zariadení.

Neviem nič o balónoch starých Inkov, a keby som aj vedel - odkedy treba pre štart takýchto vzdušných vozidiel navigovacie línie podobné štartovacím dráham?

Istý profesor v televízii vysvetľoval, že plošina Nazca nie je nič iné ako predincké športové ihrisko. Indiáni vraj museli to množstvo rôznych obrazcov obehnúť. /16/ To by mohol vziať vážne iba človek, ktorý tam nikdy nebol. V tejto oblasti prší asi tak pol hodiny do roka, pôda je tam vyprahnutá a bežci by sa boli na ploche vyše tisíc štvorcových kilometrov hneď stratili z očí. Nijaký Inka by nemohol presne povedať, okolo ktorej časti bežec práve obieha, pričom pitná voda bola na míle vzdialená. Navyše mnohé obrazce sú situované šikmo na svahoch hôr. Okolo ich obrysov sa vôbec nedá bežať. Myšlienka o športovom ihrisku tiež nevysvetľuje nič o kilometre dlhých a veľmi širokých líniiach.

Pri hľadaní riešenia sa použili aj počítače. Dajú sa vyvodit' astronomické súvislosti? Nie, iba niektoré línie smerujú k súhvezdiami. /17/ Antropológ profesor Isbell z Newyorskej štátnej univerzity obratom ruky vyriešil všetky problémy púšte Nazca. /18/ Tvrdí, že Indiáni nemali nijaké zásobárne, kde by mohli skladovať plodiny. Preto v úrodnom roku hrozilo, že sa obyvateľstvo neúmerne premnoží, takže potom v chudobnom roku budú hladovať. Ako to teda riešili? Profesor Isbell predpokladá, že obyvateľstvo plošiny zamestnali formálnou prácou, ktorá vyžadovala množstvo energie, aby mohli spotrebovať poľnohospodárske nadbytky. Skvelé!

Istý berlínsky profesor prišiel s priam revolučným nápadom. /19/ Indiáni vraj pozorovali fatamorgánu, nádherné farebné zrkadlenie vzduchu, ktoré sa zjavilo na oblohe. Tak prišli na myšlienku zaznačiť obrazy z oblohy na zemi. V poriadku. Ale ako je to, prosím vás, s líniami podobnými pristávacím dráham?

Iní bádatelia spoznali v plošine dávne stopy gigantickej tkáčskej reťaze. /20/ Popredný peruánsky archeológ profesor Kauffmann-Doig definoval vzorku línii ako symbol lietajúcich mačacích božstiev.

Existuje ešte mnoho kuriózných riešení a všetky trpia na rovnaký neduh - provincializmus. Každý zanovito hľadá riešenie iba na plošine Nazca, a ani náhodou nezdvihne zrak ponad okraj taniera. Obrovské do neba orientované kresby existujú predsa nielen tu. Čo bolo ich spoločnou hnacou silou?

Nedávno znova ktosi prišiel s definitívnym riešením záhady, a to podľa keramiky Indiánov z plošiny Nazca. Keramické figúry sa často podobajú obrazcom, ktoré sú vyryté do povrchu púšte. Nikto

mi však nevie definitívne zodpovedať otázku, čo bolo skôr - vajce alebo sliepka, obrazce v púšti alebo keramika? Ťažko mi padne uveriť, že by chudobní Indiáni vytvárali obrovské obrazce na púšti iba preto, že sa predtým vyskytovali aj na keramických vázach. A ani táto teória nevysvetľuje nič o kilometrových líniách.

Kým niekto príde s presvedčivým a dokázateľným riešením, budem sa držať svojej myšlienky, ktorú som predniesol už pred dvadsiatimi piatimi rokmi.

Inckí panovníci sa označovali za „synov Slnka“, za potomkov tajomných učiteľov z vesmíru. Viem si celkom dobre predstaviť, že nejaká kozmická loď, teda výtvor, ktorý starí Indovia nazývali vimána, zostúpila z orbitálnej stanice na plošinu Nazca. Cudzí astronauti samozrejme na pristátie nepotrebovali nijaké dráhy, okrem toho tam ani nebolo nikoho, kto by ich mohol vybudovať. Nie je dôležité, ako kozmická loď pristála - či pomocou otočných krídel alebo rotujúcich ramien ako helikoptéra, či pre mňa za mňa na mäkkom vzdušnom vankúši - skrátka, zakaždým ostávajú v púšti stopy a značky. Kto chce argumentovať, že pôda je tam na také pristátie primäkká, mal by si spomenúť na Američanov pri pristátí na Mesiaci. Tam stáli pred rovnakým problémom, a vyriešili ho.

Indiáni pozorovali nepochopiteľné konanie týchto božstiev z blízkyh kopcov a hôr. Videli lesklú a hlučnú vec, ktorá chrliac oheň priletela z neba a pri pristátí zvířila prach. Mimozemšťania sa pritom venovali svojim meraniam a analýzám, možno chceli vybudovať v blízkyh horách základňu.

Možné je aj to, že návštevníci z vesmíru po niekoľkomesačnom pobyte na Zemi naozaj vytvorili nejaké pristávacie dráhy. Bezplatných pracovných síl bolo naporúdzi dosť. Štartovacie a pristávacie dráhy samozrejme neboli určené pre vesmírne dopravné prostriedky, ale pre rôzne lietajúce stroje, ktoré sa pohybovali v zemskej atmosfére.

Kto by chcel povedať, že na plošine Nazca niet nijakých dráh, toho sa musím spýtať: A čo je tam potom? Zábery z plošiny Nazca, ktoré ustavične servírujú žasnúcej verejnosti. Človek by mal napokon uveriť, že na peruánskej plošine sú iba tenké línie, ktoré vôbec nepripomínajú pristávacie dráhy? Ľutujem, že musím túto ilúziu zničiť!

Dnes by bez problémov pristálo na tých dlhých a širokých dráhach obrovské prúdové lietadlo. Na počítači sme to už skúsili. Bolo by tam dosť miesta na pristátie i štart.

A ako je to s vyrytými kresbami?

Potom ako mimozemšťania znova zmizli, ľudia vytvorili kresby smerujúce do neba. Želali si návrat svojich učiteľov, preto im chceli poslať signály. V pote tváre začali ryť do zeme gigantické znaky - obrazovú publikáciu pre bohov.

Bude sa história opakovať? Budú múdri archeológovia budúcnosti tvrdiť, že dráhy v kalifornskej púšti Mojawa, kde pristáva americký raketoplán, predstavovali gigantický kalendár? Alebo náboženstvo trigonometrie, predincký Olymp, fatamorgánu, mamutiú tkáčovňu či pracovnú terapiu?

Možno to znie čudne, ale považujem to za celkom možné. Aspoň dovtedy, kým si človek nebude môcť myslieť to, čo je jasne a jednoznačne vidieť!

LITERATÚRA

- 1 Thompson, Stith: Tales of the North American Indians. Bloomington/ Londýn 1971
- 2 Berry Judson, Katharine: Myths and Legends of British North America. Chicago 1917
- 3 Stevens, James R.: Sacred Legends of the Sandy Lake Cree. Toronto 1971
- 4 Macfarlan, Allan A.: North American Indian Folktales. Harrisburg, Pa., 1974
- 5 Barrett, Samuel A.: Pomo Myths. Bulletin of the Public Museum of the City of Milwaukee, v. 15, 6. november 1933
- 6 Mooney, James: Myths of the Cherokee. V: U. S. Bureau of American Ethnology. Annual report 19th, 1897/98. Washington 1900
- 7 Wissler, Clark, Duvall, D. C.: Mythology of the Blackfoot Indians. V: Anthropological Papers of the American Museum of Natural History, v. 2, New York 1908
- 8 Latta, Frank F.: California Indian Folklore, as told to F. F. Latta, by Wah-nom-kot, Wah-hum-chah, Lee-mee /and others/. Shatter, Ca., 1936

- 9 Cornell, James: Die ersten Astronomen. Bazilej 1983
- 10 Diodoros Sicílsky: Geschichts-Bobliothek, prel. dr. Adolf Wahrmund, Stuttgart 1866
- 11 Porras, G., Pedro I.: Investigations at the Sangay Mound Complex, Eastern Ecuador. V: National Geographic Research, 5. zv., str. 374-381. Washington, D. C., 1989
- 12 Däniken, Erich von: Habe ich mich geirrt?
- 13 Kosok, Paul - Reiche, Maria: Ancient Drawings on the Desert of Peru. V: Archeology II., 1949
- 14 Reiche, Maria: Geheimnis der Wüste. Stuttgart 1968
- 15 Woodman, Jim: Nazca. Mníchov 1977
- 16 Ditfurth, Hoimar von: Warum der Mensch zum Renner wurde. V: GEO, č. I2, december 1981, Hamburg
- 17 Hawkins, Gerald S.: Beyond Stonehenge. Londýn 1973
- 18 Isbell, William H.: Die Bodenzeichnungen Alt-Perus. V: Spektrum der Wissenschaft, december 1978
- 19 Tributsch, Helmut: Das Rätsel der Götter - Fata Morgana. Frankfurt 1983
- 20 Stierlin, Henri: Nazca, la clef du mystère. Paríž 1983

8. kapitola

UMELCI A FALŠOVATELIA

Panoptikum nezmyslov - Pyramídy, hady a slony - Sú to všetko iba falzifikáty? - Ako sa robí z plechu zlato - Kamenná knižnica - Falšovateľ a jeho nástroje - Posudky potvrdzujú aj pravosť rytín - Ludia a dinosaury

V Ekvádore sa nachádza mesto Cuenca. Stojí v ňom Kostol Márie Auxiliadory, v preklade ‚obetavej Matky Božej‘. Páter Carlo Crespi sa o farnosť staral vyše päťdesiat rokov. Mal povest' spoľahlivého priateľa Indiánov a už za života ho obyvateľstvo považovalo za svätca. Páter Crespi medzitým zomrel a obyvatelia mu postavili pomník. Čo bolo na tomto pátrovi také zvláštne? Celé hodiny a dni počúval Indiánov. Získal si ich dôveru a pomáhal im vo všetkých možných situáciách.

Indiáni sa revanšovali a darovali pátrovi umelecké diela z dárnych dôb. On ich ukladal do kôlne na dvore za domom, a keď už bola primalá, zapratol ďalšie dve miestnosti. Tam som našiel bez ladu a skladu tie najčudesnejšie veci, aké nenájdete v nijakom múzeu.

Je tam jeden disk s priemerom dvadsaťdva centimetrov. Sú na ňom jednoduché vlákna semien, usmievavé slniečka, kosák Mesiaca, veľká hviezda a dve hranaté ľudské tváre.

Potom som si všimol obraz na zavesenie: Predstavoval stupňovitú pyramídu, po ktorej stenách sa hore plazili hady. Vari tým mysleli opereného hada Mayov?

Inú pyramídu zdobia po stranách mačky alebo jaguáre, hady sa tentoraz vznášajú na nebi a na dolnom okraji jasne vidieť akési písmo.

Áno a dole z každej strany pyramídy stojí slon. Ako je to možné? Ani v období Inkov, ani neskôr nežili v Južnej Amerike slony. V Mexiku síce objavili ich kosti, ale tie vraj majú viac ako dvanásťtisíc rokov.

Čudesnú zbierku na pátravom dvore nikdy nikto poriadne nepreskúmal. Doštička s postavou dámy bez rúk meria tridsaťdva

centimetrov, na štylizovaných ušiach jej visia náušnice, má oblečenú blúzu a nohavice. Možno hviezdy symbolizujú jej pôvod. A znova sa stretáme so slonmi, ktoré sa vôbec nehodia do Južnej Ameriky. Ale zdobia rôzne umelecké predmety.

Na náhrdelníku, ktorý komusi kedysi zdobil hrud', znova vidieť akési písmo. Je tu šesťnásť gravírovaných znakov, no nikto si nechce dať námahu, aby ich rozlúštil.

Vyryté písmo som objavil aj na kamenných tabuľkách pátra Crespiho. Napokon som vyfotografoval stélu s päťdesiatimi šiestimi štvorcami a v každom z nich je neznámy písomný znak. Zvláštne, že niektoré z týchto znakov istý indický profesor považuje za starobrahmanské. /1/ Nechápem, ako je možné, že indiánski falšovatelia na ekvádorskej vysočine ovládali práve starobrahmančinu.

Veda sa pokladmi pátra Crespiho vôbec nezaobrá. Vraj sú to všetko falzifikáty z novoveku. Možno niektoré z platní, sošiek či stél pochádzajú z našich čias, ale ostatné by som bez váhania priradil k neobjavenému pokladu Inkov. V našom storočí sú totiž takmer všetci Indiáni kristianizovaní, no ani na jednom umeleckom diele nenájdeme najmenší kresťanský symbol. Umelecký smer, s ktorým sa tu stretávame, nepochádza z našich čias. Tváre na nich pôsobia cudzo, celý štýl a nespočetné množstvo gravírovaných symbolov sa nehodí do nijakej známej umeleckej epochy. Gravírované kovové platne sú často také komplikované a pokryté toľkými drobnými obrazmi, ktoré ako filmový pás prebiehajú pozdĺž veľkých postáv, že by si falšovatelia, ak by nejakí boli, mohli založiť vlastnú umeleckú školu.

Nachádzame tu kovové platne s príbehmi na pokračovanie, ale my si ich nevšímame. Na zaplnených častiach obrazu vidieť jednotlivé obrazové polia, tvoria podrobné kompozície, ktoré sa navzájom prelínajú. Tu sa zjavujú tváre so slnečnými vencami, žirafám podobné hlavy s lúčmi, potom prestrašené opičie tváre, z ktorých vyrastajú hady. Priveľa detailov, aby mohlo ísť o obyčajný falzifikát.

Jedna mimoriadne veľká platňa meria na výšku takmer meter a na šírku pol metra. Ako falzifikát nedáva nijaký zmysel. Čo sa tu vlastne malo falšovať? Na hornom okraji vľavo i vpravo vidieť hviezdy, potom nejakú bytosť s veľkým bruchom a hadím chvostom,

akési zvierá, podobné potkanovi, človeka v pancierovej košeli a v tesnom objatí helmy, trojuholníkovú postavu s prederaveným bruchom a na druhej strane hlavu, z ktorej vychádzajú lúče, tváre, kolesá, vtáky, hady, uprostred akýsi šíp, ktorý mieri nadol. Celé to vyzerá veľmi chaoticky - no ako falzifikát nestojí za nič.

Páter Carlo Crespi nebol pobehaj a dobrodruh. Bol to duchovný a Indiáni ho uctievali ako svätca. Rozprávali mu, že poklady, ktoré mu prinášajú do daru, pochádzajú z tajnej skrýše ich predkov. Prečo by Indiáni klamali svojho milovaného a uctievaného pátra a balamutili ho bezcennými gýčmi, ktoré by sami vyrábali? Som veľmi vd'ačný a šťastný, že som mohol urobiť niekoľko sto snímok pátrovej zbierky ešte za jeho života.

O materiáli, z ktorého sú jedinečné umelecké predmety vyrobené, možno diskutovať. Sám Crespi sa domnieval, že zlatisté platne sú naozaj zo zlata. Treba vedieť, že Inkovia ovládali neuveriteľné tavičské a legovacie metódy, ktoré sa už nikdy nepodarilo obnoviť. /2/ Pri rafinovaných technikách zlievania a vrstvenia zlata miešali päťdesiat percent medi, dvadsaťpäť percent striebra a dvadsaťpäť percent zlata. Vonkajší vzhľad predmetu nehovorí nič o podiele zlata v ňom. Inkovia poznali spôsoby pozlacovania, pri ktorých hrúbka povlaku bola len od pol do dvoch mikrometrov a ktoré možno aj pod mikroskopom rozoznať až po päťstonásobnom zväčšení. Dobré sa vyznali v metódach zušľacht'ovania povrchovej úpravy, ktorá všetkým kvalitatívne menejcenným kovom dávala vzhľad vzácneho kovu.

Ak zahrievame plech zo striebra a medi alebo zo zlata a medi, vzácny kov sa postupne koncentruje na povrchu, kým meď sa oxidáciou pomaly stráca. Napokon vyzerá povrch ako z čistého zlata. Ak zliatina obsahuje aj striebro, na povrchu sa koncentrujú oba vzácne kovy. Ten sa potom ligotal striebrište až svetložlto.

Všetky tieto techniky a postupy Inkovia poznali. Iba fantastické poklady, ktoré za päťdesiat rokov nahromadil na svojom zadnom dvore páter Crespi, nikoho nezaujímajú. Človek by sa hneď spät'il, keby zrazu musel priznať, že Inkovia poznali tak písma, ako aj slony. To sa hodí ako povestná päšť na oko.

Ako teda ďalej: usmievať sa nad pátrovým kabinetom kuriozít, alebo podrobiť aspoň niektoré umelecké objekty dôkladnej analýze? Crespi by sa veru nebol dal Indiánmi dobehnúť. Vzťah dôvery bol

obojsstranný. Pravdepodobne by sa obracal v hrobe, keby videl, že sa s jeho pozostalosťou nič nerobí.

Ďalšia zbierka, ktorá tak ako poklady pátra Crespiho vyvoláva spory, sa nachádza v malom peruánskom meste Ica. Leží na polceste medzi Limou a plošinou Nazca. Vo veľkom starom dome na Plaza de Armas býva rodina Cabrerovcov. Otec Cabrera je promováný lekár, presnejšie chirurg a rovnako ako páter Crespi v Cuence sa v Ice teší priazni domorodých Indiánov. Keď vyoperoval nádor a Indiáni nemali čím zaplatiť, akceptoval ako honorár kameň.

Čítate správne - kameň. Samozrejme, že to musel byť zvláštny exemplár, teda s rytinami. Dr. Cabrera sa napokon spýtal pacientov, odkiaľ majú ten gravírovaný kameň, a oni ho zaviedli k skrýši, kde ich boli tisíce.

Dr. Cabrera musel medzitým prerobiť niekoľko miestností svojho veľkého domu na kamenné múzeum. /3/ Ležia tam na poličkách i na zemi. Kamene veľkosti päste, futbalovej lopty až po menšie úlomky. Každý kameň je pokreslený inými motívmi. Možno tam objavíť Indiánov, ktorí jazdia na vtákoch, a iné postavy s neznámymi nástrojmi v rukách. Na jednom kameni vidieť čosi ako mapy, asi takto by sme my dnes zakreslili nejaké územie, a vedľa je veľký blok, ktorý predstavuje hneď celé kontinenty. Potom sú tam kamene, na ktorých Indiáni pracujú s lupou, a ďalšie, ktoré zobrazujú skutočnú operáciu srdca. Pacient leží na akomsi operačnom stole, hadicami mu privádzajú infúziu. Dvaja chirurgovia zašívajú artériu, vidieť aj otvorený hrudný kôš. Ide naozaj o operáciu srdca spred tisícročí, alebo je to celé iba gigantický podfuk?

Dr. Cabrera teraz vlastní okolo štrnásťtisíc kameňov a vie, že mnohé z nich sú naozaj falzifikáty z našich čias. Väčšina kameňov má veľkosť päste a sú na nich každodenné motívy ako vtáci, kvety, stromy, ľudia. Iba väčšie exempláre sú pokryté komplikovanými, do seba prepletenými motívmi. Napriek falzifikátom sa nájdu aj pravé - staré - kamene. /4/

Dvadsaťšesť kilometrov odtiaľ žije v púšti, v maličkom zapadákovom, Indián Basilo Išuja. Obchoduje s falošnými gravúrami. Ceruzkou vyznačí na kameni línie, potom vezme kus zlomeného listu píly a za štyridsať minút vyryje do kameňa jednoduchú rytinu. Kameň napokon putuje do ohňa alebo horúceho popola. Teplotou na

ňom vzniknú pukliny a rytina vynikne. Také kamene potom často natrú hnedým krémom na topánky, aby vyzeral ako bazalt.

Takto vyrobené kamene potom predávajú turistom. Doprajme to Indiánom.

No nie všetky gravírované falzifikáty pochádzajú z našich čias. Súvisí to s motívmi. V nijakom súčasnom ilustrovanom časopise ich nenájdete. Dnes pri operáciách srdca chirurg napicháva žily a tepny na rukách a nohách. Na kamenných gravúrach však zavádzajú pacientovi hadičky do úst.

Dr. Cabrera dal na niektoré kamene, ktoré považoval za pravé, urobiť odborný geologický posudok. Mineralogická spoločnosť Mauricio Hochschild v Lime klasifikovala predloženú vzorku ako andezit. Je to druh kameňa, ktorého komponenty sa vytvorili pôsobením mechanického pohybu a vysokého tlaku. Na povrchu má andezit celkom tenkú, prirodzenú oxidačnú vrstvu. Táto vrstva je tiež pokrytá rytinami. /5/

Preto nemôžu pochádzať z našej doby.

K podobnému výsledku dospeli posudzovatelia na Národnej technickej vysokej škole v Lime. Tu skúmali hneď viacero kameňov a súčasne testovali ich tvrdosť. Vonkajšia tvrdosť gravírovaných kameňov zodpovedá v priemere trom stupňom Mohrovej stupnice, vnútorná tvrdosť kameňa dosahuje štyri a pol stupňa.

Aj vysokoškolskí experti zistili rozhodujúci rozdiel medzi falšovanými a pravými gravúrami. Staré gravúry boli ako jemným lakom pokryté oxidačnou vrstvou. A pod mikroskopom sa ukázalo, že ryhy sú rôzne staré. Na druhej strane novým rytinám chýbali tieto črty. /6/

Aj niektoré väčšie kamene z Cabrerovej zbierky klasifikovali ako staré. Vidieť na nich pohoria, medzi nimi zvláštne stromy a napokon Indiánov, ktorí d'alekohľadmi pozorujú oblohu. Vari hľadajú na nej lode, ktoré sa na gravírovaných kameňoch naozaj nachádzajú? Zo staroindických textov vieme, že existovali lietajúce lode najrôznejších konštrukcií a že ľudia tieto nebeské výtvyry poznali a uctievali.

Za zmienku stojí ešte jedno nápadné prepojenie. U pátra Crespiho v Cuence mi padla do oka tabuľka s dinosaurom. Čosi podobné som videl aj na gravúrach u dr. Cabreru. Stojíme pred skutočným paradoxom.

Všetky dinosaury vymreli pred šesťdesiatimi štyrmi miliónmi rokov. Je to vedecky dokázané. Vtedy ešte nežili ľudia ani praľudia, našu planétu pravdepodobne ako jediné cicavce obývali piskory.

Človek nemohol nikdy vidieť živého dinosaura. Ako sa teda dostali tieto praveké zvery na kovové platne pátra Crespiho v Ekvádore a gravírované kamene dr. Cabreru v Ice?

Možno namietat', že práve kresby dinosaurov svedčia o nepravosti. Novodobí falšovatelia videli dinosaury v ilustrovaných časopisoch. Vyriešili sme tým túto záhadu? Omyl, ani zd'aleka.

V uplynulých tridsiatich rokoch sa na viacerých miestach našej planéty objavili popri ľudských odtlačkoch nôh aj stopy dinosaurov. Napríklad dvanásť kilometrov severovýchodne od Mount Vernonu v Kentucky alebo pri mestečku Glen Rose v Texase. Tečie tadiaľ riečka Paluxy River a na jej dne sa v rovnakej geologickej vrstve nachádzajú odtlačky ľudí i dinosaurov - a nielen jeden alebo dva, ale hneď desiatky. /6/

Pre rozumných ľudí existuje iba jedno vysvetlenie tejto záhady: alebo ľudské, alebo dinosaurie stopy sú falošné. Prítomnosť oboch naraz nie je možná.

Vedecký spor o stopách v Paluxy River pri Glen Rose z času na čas znova vzbĺkne, pričom nie je zriedkavé, že vedci menia fronty. Každý paleontológ i archeológ vie, že ľudia a dinosaury nikdy súčasne vedľa seba neexistovali. Toto presvedčenie bude platiť dovtedy, kým sa neuvoľnia ďalšie kamenné vrstvy a znova sa nezjavia odtlačky oboch.

V Glen Rose a susednom Walnut Springs možno vidieť stovky podobných stôp a poznajú ich aj najstarší obyvatelia ešte z čias svojich praotcov. Prítom by som nechcel vylúčiť, že v Texase sa činili falšovatelia, lebo mnohí Američania, najmä nábožensky založení, majú k evolúcii od nepamäti negatívny vzťah.

No i napriek možnému falšovaniu nesporne existujú popri autentických ľudských stopách aj pravé stopy dinosaurov. Vieme to preto, lebo odtlačky sa zjavili až potom, čo kúsok po kúsok odhaľovali jednotlivé geologické vrstvy.

Čo tu teda nesedí? Tí, čo všade vidia iba falšovateľov, musia predpokladať, že po svete behá horda úbohých bláznov, ktorí nemajú na práci nič lepšie ako usilovne a pomocou špeciálnych nástrojov usilovne vyrývať do zemského povrchu odtlačky nôh. A táto

falšovateľská banda musí byť v činnosti už celé generácie. Musí mať dokonca tajnú dohodu s Indiánmi v Ekvádore i vo vzdialenom Peru, aby falšovatelia na svojich umeleckých dielach aj tam vyrývali motívy ľudí a dinosaurov.

Možno by sme ale mali otázku o pravosti či nepravosti prenechať budúcim generáciám a dovtedy sa držať Shakespearových slov: „Je viac vecí medzi nebom a zemou, ako vám umožňuje snívať vaša školácka múdrosť.“

LITERATÚRA

- 1 Kandžilál, Dilíp Kumar: Decipherment of the Quenca Script-Revised. V: Ancient Skies, 9. diel, č. 3, júl/august 1982. Highland Park, III./USA
- 2 Lechtman, Heather: Vorkolumbische Oberflächenveredlung von Metali. V: Spektrum der Wissenschaft, august 1984
- 3 Cabrera, Javier: The Message of the engraved Stones of lea. lea, Peru, 1988
- 4 Charroux, Robert: Das Rätsel der Anden. Dusseldorf 1978
- 5 Däniken, Erich von: Beweise - Lokaltermin in fünf Kontinenten. Dusseldorf 1977
- 6 Dougherty, Cecil N.: Valley of the Giants. Cleburne, Texas, 1971

9. kapitola

AKO SA Z DOBYVATEĽOV STALI BOHOVIA

Kresťanskí umelci neboli pri tom - Objavitelia a bohovia - Kult carga - Pyramídové mesto v džungli - Nepochopená technika - Óda na boha Slnka - Včelie božstvá z Tulumu - Dračí monolit - Zostúpili z neba

Čitateľa, ktorý si prečítal predchádzajúcich osem kapitol, možno fascinuje moje nové, nekonvenčné myslenie, alebo sa zlostí a vraví si: Také dačo predsa nemôže robiť, to sa predsa nesmie. Smie sa, či sa nesmie?

Zásluhou moderných dopravných prostriedkov sa svet zmenšil. A komunikačné prostriedky umožňujú preskúmať veci, na ktoré predtým nestačil život jedného bádateľa. Rád by som predkladal nové a často bezočivé protirečenia bez toho, že by som chcel niekoho uraziť alebo niečo vnucovať, a bez akéhokoľvek dogmatického nátlaku.

Slovo veda pochádza od slova vedieť. Bolo by krásne, keby sa podarilo orientovať myslenie novým smerom.

Každý vie, že pred dvetisíc rokmi Ježiš Nazaretský kázal v Palestíne a ľudia ho napokon popravili. Dosvedčujú to písomné svedectvá evanjelií a apoštolské listy. Kresťanstvo sa rozšírilo po celom svete, vznikli státisíce kaplniek, kostolov a nádherných katedrál. Existujú oltáre s grandióznymi olejomaľbami, kresťanské umelecké diela zo zlata a striebra, sochy Matky božej a scény z ukrižovania. Vznikla kresťanská kultúra s vlastnou hudbou, ako sú napríklad gregoriánske chorály alebo orchestrálne omše istého Johanna Sebastiana Bacha.

Už ste niekedy uvažovali, že všetci umelci a skladatelia, čo zasvätili svoje tvorivé sily službe náboženstvu, neboli priamymi svedkami skutočných udalostí? Nijaký architekt katedrály alebo kostola, ani štukatér bočného oltára či rezbár jaslíčiek z Oberammergau osobne nezažil narodenie a život Ježiša. Ani Michelangelo, ani Johann Sebastian Bach sa nezúčastnili na poslednej večeri a ani jediný umelecký remeselník uplynulých dvoch

tisícročí nemohol naživo sledovať Ježišovu kázeň. Všetci bez výnimky sa stali nástrojmi tradície.

Ježiš nezanechal ani jediný predmet, ktorý by sme mohli obdivovať v niektorom svetovom múzeu. Nepočmáral ani jediný zdrap pergamenu, nev tlačil svoju božskú nohu do hliny a nikde nezvečnil svoj podpis s udaním aktuálneho dátumu podľa rímskeho letopočtu.

Predpokladajme, že o tisíc rokov archeológovia vyhrabú zvyšky kresťanského kostola. Veľmi presne určia dátum jeho vzniku a potom zistia, že počas obdobia najmenej dvetisíc rokov sa používali stále rovnaké motívy. Vždy znova budú nachádzať scény o ukrižovaní, narodenie s jasličkami, anjela a apoštolov so svätožiarou nad úctyhodnými hlavami. Vedátori budúcnosti samozrejme narazia aj na rozpory. Matka Božia z Oberammergau sa podstatne odlišuje od sošiek Madony z Kene. Katedrála v Chartres vo Francúzsku s neprekonateľne krásnymi malbami na sklách okien a grandióznou architektúrou sa nedá porovnať so strohým betónovým chrámom z roku 1992. Umelci a architekti si síce mysleli to isté - no predsa to vyjadrovali mnohorakými spôsobmi. A ešte niečo - na základe toho nálezu by archeológovia mohli prísť na myšlienku, že Ježiš Nazaretský najmenej dvetisíc rokov putoval po svete, lebo kresťanské umelecké pamiatky vznikali počas takého dlhého obdobia.

My kresťania vieme, ako to všetko vznikalo. Ale budú to ľudia vedieť aj o tisíc rokov? Skúsenosti z obdobia objavov dokazujú, ako málo vieme a ako ľahko vznikajú nedorozumenia. Keď v roku 1492 pristál Krištof Kolumbus pri brehoch jedného z Bahamských ostrovov, zapísal si do denníka:

„Domorodý národ na nás volal a ďakoval bohom. Niektorí nám doniesli vodu, iní jedlo. Pochopili sme, že sa nás pýtajú, či sme prišli z neba.“ /1/

O necelých tridsať rokov, v roku 1519, sa neslávne divadlo dramaticky zopakovalo. Pri brehoch Mexika sa zjavil Hernán Cortéz s jedenástimi loďami, sto námorníkmi a päťstoôsmimi vojakmi. Konkistádor si chcel získať rešpekt a dal vystreliť z dela ponad hlavy Indiánov. Konštatoval, že domorodci padli na zem ako mŕtvi a trvalo veru dlho, kým sa znova odvážili pohnúť. /2/

Aj Francisca Pizarra sprvu Inkovia v Južnej Amerike povýšili na boha. /3/ Inak sa nevodilo ani kapitánovi Cookovi, ktorý objavil ostrovy južných morí. Polynézania ho považovali za navráteného boha Rongo či Longo. /4/

Zvláštne správanie domorodcov môžeme dokumentovať na mnohých príkladoch z obdobia objavov. Samozrejme, že ani Kolumbus, ani Cortéz či Pizarro neboli bohovia, ale bezohľadní dobyvatelia. No i tak ich domorodci považovali za bohov. Ako mohlo dôjsť k takému omylu?

Dnes by sme povedali, že to bolo nad sily domorodých kmeňov. Vôbec nepoznali technické vymoženosti votrelcov. Nevedeli, kam majú zaradiť tie cudzie bytosti, ich uniformy a zbrane. A tak sa v predstavách domorodcov stali konkistádori bohmi. No my vieme, že nijakí bohovia neboli a nie sú. Pojem boh vznikol v dôsledku nedorozumenia.

To všetko sa stalo pred pár storočiami, dnes sa také niečo, samozrejme, nemôže stať. Naozaj nie? Na jar v roku 1945 prestavali Američania isté územie v Hollandii na Novej Guinei na vojenskú základňu. Z času na čas tam bolo umiestnených až štyridsaťtisíc vojakov. Lietadlá bez prestávky pristávali a štartovali a privážali zásoby pre vojnu v Pacifiku. Obyvatelia džungle, väčšinou Papuánci, nechápavo sledovali počínanie cudzincov. Nemali ani poňatia o svetovej politike alebo o technike. Americkí vojaci im dávali malé darčeky, napríklad čokoládu, žuvačku, staré topánky alebo fľašku. Všetkým týmto darčekom domorodci hovorili cargo. Je to anglický výraz pre tovar. Čoraz viac Papuáncov chcelo dostávať cargo a čoraz viac domorodcov prichádzalo z lesa na okraj letiska. Videli, ako veľký strieborný vták stúpa k oblakom - pravdepodobne do neba. Domorodci si želali, aby ten nebeský vták priľietal priamo na územie ich kmeňa a vozil im cargo. Čo teda urobili? /5/

Papuánci verili, že to dosiahnu, ak sa budú správať rovnako ako cudzinci. Na ostrove Wewak vzniklo teda skutočné mátožné letisko s imitáciami pristávacích dráh a lietadiel z dreva a slamy. Holandskí úradníci našli na východnej vysočine Novej Guiney ‚rádiostanice‘ a z listov poskrúcané ‚izolátory‘. Domorodci si z dreva a slamy vyrábali napodobeniny náramkových hodínok a dokonca aj oceľové helmy z pancierov korytnačiek. Holandskí a americkí

velitelia to nechápavo sledovali a dobre sa na tom zabávali. Domorodci s neuveriteľnou vážnosťou imitovali všetko, čo videli. /6/

Známa je aj chúlостivá situácia, do ktorej sa dostal nemecký výskumný letec Hans Bertram pri núdzovom pristáti v austrálskom buši. Aboriginovia ho nezabili len preto, lebo nosil letecké okuliare. Podobné postavy s okuliarmi totiž domorodci poznali zo starých nástenných kresieb. Všetky predstavujú matku bohov Vandinu.

Keď v dvadsiatych rokoch nášho storočia Frank Hurley dorazil do osady Kaimari na Novej Guinei, domorodci považovali jeho hydroplán za božského vtáka. Každý večer veslovali v kanoe k nosu stroja a obetovali mu prasa. /7/

Dnes sa nad počínaním domorodcov len usmievame. Sme na tom lepšie, lebo viac vieme. Čo majú spoločné moje príklady z kresťanskej kultúry a správanie domorodcov s temným pravekom?

Umelecké predmety dnes často vznikajú z náboženských motívov. Ani v čase dobyvateľov to nebolo ináč ako počas druhej svetovej vojny. A ľudia sa aj pred tisícročiami správali tak isto. /8-11/ Ich viera bola hybnou silou pri vytváraní veľkolepých stavieb, oltárov, chrámov a pyramíd. Ani vtedajší umelci často neboli očitými svedkami. Ich sochy neboli produktom vlastného zážitku zvečneného do kameňa, ale iba výsledkom prenesených informácií.

Uvediem niekoľko príkladov:

Rumovisko v Tikale leží v dnešnej Guatemale a jeho začiatky sa datujú asi do roku 1 000 pred. n. l. Priamo v centrálnej zóne Tikalu lokalizovali tritisíc stavieb - obytné domy, paláce, správne budovy, terasy, plošiny, pyramídy a oltáre. Na čo slúžili pyramídy? Používali ich ako observatóriá? Prečo ich teda bolo toľko na takom malom priestore? /12/

Boli to hrobky? Dosiaľ sa pod pyramídami nenašli nijaké hroby.

Slúžili vari ako školy rôzneho zamerania? Kde však docenti prednášali a študenti počúvali? Na terasách pyramíd je veľmi málo miesta.

Boli pyramídy obetiskami? V Tikale nie, lebo ľudské obety sa začali prinášať až oveľa neskôr.

Alebo si dala pyramídy postaviť nejaká panovnícka rodina ako pomníky? Ani to neobstojí, lebo v rovnakom čase vznikali najrôznejšie pyramídy.

Tikal bolo kedysi mestom, ktoré malo asi sedemdesiat tisíc obyvateľov. Potrebovali potraviny a vodu, ktorej však v Tikale nebolo. Najbližšie jazero, dnešné Peten Itzá, leží štyridsať kilometrov od Tikalu. Prečo vzniklo toto skvelé mesto na takom nepraktickom mieste?

Na malej nefritovej tabuľke, ktorú našli v Tikale, sa podarilo rozlúštiť pätnásť mayských písomných znakov. Stojí na nej: „Tu zostúpil vládca nebeskej rodiny.“

Dovolím si položiť otázku: Akej nebeskej rodiny?

V našom storočí vzniklo veľké množstvo pútnických miest - napríklad Lurdy v južnom Francúzsku - lebo mladí ľudia sú svätosväte presvedčení, že na tomto mieste - a iba tu - sa im zjavila Matka Božia. Táto oblasť sa zmenila na svätú zem. Vari to tak bolo pred tisícročiami aj v Tikale? Naozaj tam zostúpil ktosi z akejsi „nebeskej“ rodiny a mesto sa tým stalo pútnickým miestom? Ako asi vyzeral ten vládca nebeskej rodiny?

Tu nám možno pomôže rozbitá stéla z Tikalu. Vytvoril ju neznámy umelec asi pred dvetisíc sedemsto rokmi. Má odbitú hlavu, rozoznať sa dá iba hrud' s pokrčenými lakt'ami a ruky. Smerom dole nasleduje chrbtica, široký pás, stehná a napokon nohy. Ale ruku na srdce - do akej miery je znázornenie objektívne? Niektoré detaily zvláštneho odevu, ktoré má postava na sebe, sme kolorovali. Nič sme nezmenili, iba sme pridali farbu. Pritom jasne vynikli palčiaci. Postava je oblečená do akejsi uniformy so širokými manžetami na zápästiach. Chrbtica zrazu vyzerá ako hadica, ktorá naboku vbieha do nejakej skrinky. Topánky sú vlastne čižmy, z ktorých sa tiež vinú zvláštne hadičky.

Takto vyzerá stredná časť stély. Ľavá a pravá časť sú rozbité, no celý obraz pôsobí ešte zmätenejšie a technickejšie ako stredná časť. Vari tu takto nejaký človek, ktorý netušil, s kým má do činenia, zvečnil jedného zo všemocných? Podobne ako obyvatelia Novej Guiney, ktorí ešte pred sedemdesiatimi rokmi považovali hydroplán za božstvo? Možno umelec vôbec naživo nevidel bytosť, ktorú stvárnil, možno ju poznal len z povestí. Mimochodom, stélu odborníci označili ako predklasickú.

Na inej stéle z Tikalu znova vidieť ohnuté lakty, manžety a palčiaci. Tu sa zachovala aj hlava so zarážajúcimi prvkami - je to skôr prilba ako tvár. Nechýba ani neodmysliteľná chrbtica.

Pripomína však rúru, ktorá neprebíha stredom tela, ako by to vlastne malo byť.

Sú to obdivuhodné veci zo sveta, ktorý je nám tisícročia vzdialený. Odborníci majú určite pravdu, keď tvrdia, že tu ide o zobrazenia bohov a veľkňazov. Ale akých bohov? Aké šperky, aké ceremoniálne rúcha a iné napodobnené predmety kňazi nosili? Človek je veľký imitátor, ktorý napodobní aj to, čomu nerozumie.

Nad obrazom kňaza sa vznáša jeden z bohov aj s technickým vybavením. Iné postavy bohov zvečnili naši predkovia v okrúhlych objektoch, z ktorých šľahajú plamene.

S motívom zostúpenia bohov sa stretávame na celom svete. Je to vlastne celkom normálne, namietol by kritik, veď odkiaľ by už bohovia mali prísť, ak nie z oblakov? Človek vždy akosi upieral zrak do neba a odtiaľ čakal spásu. Toto stanovisko je absolútne legitímne - mňa len ruší tá príchuť techniky.

V Národopisnom múzeu v Berlíne stojí hneď pri vchode niekoľko stél, ktoré sa za posledné storočie našli v Guatemale. Jedna z nich zobrazuje scénu obetovania a kňazov, ktorí dvíhajú nad hlavu vyrvané srdce. Tu je znázornená bytosť s veľmi vernými ľudskými črtami. Autor presne vedel, čo robí.

Na ďalšej stéle sa obraz mení. Kňaz znova niečo drží v rukách čosi, čo sa podobá na masku. Plameňmi obklopená božská bytosť klesá k zemi. Nasledujúca scéna znázorňuje podobný obraz. Veľmi zreteľne vyniká ohnivá bytosť, ktorá sa vznáša nad celou scénou.

Odborníci v tomto zobrazení spoznali Ódu na boha Slnka. A čo ak tým mysleli niečo celkom iné? Vari sme v dôsledku doterajších interpretácií a cieľavedomej výchovy na jedno oko oslepli? Veríme len tomu, čo stojí v múdrych knihách, a celkom sme potlačili zdravý rozum? Ak by som bol príslušníkom čo i len jedného jediného, iste váženého odborného smeru, nemohol by som vyvodzovať podobné závery. No ja nemôžem konať inak. Veď nielen reliéfy, ale aj mýty hovoria rovnakou rečou.

Tulum leží v Mexiku na karibskom pobreží. Toto mesto postavili podľa plánu. Hlavné ulice viedli paralelne v smere sever-juh a niekoľkokoposchodové chrámy sa týčili ako majáky nad zelenomodrým Karibským morom.

Dnes je Tulum bezútešné rumovisko, ktoré turistický ruch zanedbáva. Tulumské chrámy vraj boli podľa názoru odborníkov

zasvätené včeliemu božstvu. Umelecké štukatúry ale zobrazujú všetko možné, len nie usilovného včelára. Sú tam totiž postavy s ľudskými tvármi, ktoré zlietavajú z neba.

Nohy im smerujú vždy hore, hlavy s prilbami, ak tam nejaké sú, mieria k zemi. Reliéf v hlavnom tulumskom chráme sa dá len ťažko rozoznať. Vidieť však vystreté nohy, topánky sa končia akýmisi taniermi. Ruky sú ohnuté a do dlaní by som im najradšej vtisol ručnú riadiacu páku. Vľavo i vpravo sú dokonca štylizované krídla a overal a prilba spúšťajúceho sa boha z neba robia perfektným. Kde je tu aká včela? Zdá sa mi, že sme sa odučili vidieť to, čo máme pred očami. V tulumských štukatúrach spoznávam nepochopenie techniky. Autori určite nevideli nijaké bytosti zlietať z oblakov. Ale náboženské legendy ich učili, že kedysi prišli zhora učitelia so záhadnými ozdobami. Tajomné bytosti sľúbili, že sa vrátia, a ľudia túžobne očakávajú návrat všemohúcich z minulosti.

V olmekenskom parku La Venta pri Villahermose v Mexiku stoja mohutné neformálne hlavy s tesne nasadenými prilbami. Našli ich niekoľko kilometrov ďalej v okolitom močarisku. Sú to bohovia? Kňazi? Bojovníci? Nevieme. V tom istom parku možno obdivovať aj takzvaný Dračí monolit. V uzavretom priestore, akosi drakovi, sedí ľudská postava s prilbou na hlave. Pravou rukou obsluhuje akýsi prístroj, nad hlavou jej visí pravouhlá skrinka. Vari chceli ľudia týmto netvorom chrliacim oheň stvárniť nejaký lietajúci stroj?

A napokon stéla číslo tri. Meria 4,27 x 2,03 metra. Žiaľ, veľká časť umeleckého diela je poškodená. No i tak sa dá hore v pravej časti rozoznať vznášajúca sa postava s prilbou. Ruky akoby poučujúce ukazovali dole, zatiaľ čo nohy smerujú hore.

Neodlišuje sa to veľmi od zobrazení zlietavajúcich anjelikov, akých vídame v našich kostoloch.

Zdá sa mi, že umelec, ktorý vytvoril túto stélu z parku vo Villahermose, sa svojmu ‚bohovi‘ dobre prizrel.

LITERATÚRA

- 1 Bitterli, Urs: Die Wilden und die Zivilisierten. Mníchov 1976
- 2 Sahagun, Bernardino de: História general de las cosas de Nueva España. Madrid bez udania letopočtu

- 3 Hagen, Victor von: Die Wustenkönigreiche Perus. Bergisch Gladbach 1979
- 4 Verne, Jules: Die grossen Seefahrer und Entdecker. Zurich 1992
- 5 Däniken, Erich von: Der Gotter-Schock. Mníchov 1992
- 6 Guariglia, Guglielmo: Prophetismus und Heilserwartungsbewegungen als volkerkundliches und religionsgeschichtliches Problem. V: Wiener Beiträge zur Kulturgeschichte und Linguistik. Viedeň, XIII. zv., 1959
- 7 Hurley, Frank: Perlen und Wilde. Lipsko 1926
- 8 Delbrueck, Richard: Süüdasiatische Seefahrt im Altertum. V: Bonner Jahrbücher des Rheinischen Landesmuseumn in Bonn. Bonn, vyd. 155/156, 1955/1956
- 9 Laufer, Berthold: The Prehistory of Aviation. V: Field Museum of Natural History. Anthropological Series. XVIII. zv., č. 1. Chicago 1928
- 10 Wilcke, Glaus: Das Lugalbanda-Epos. Wiesbaden 1969
- 11 Sandars, N. K.: The Epic of Gilgamesh. Baltimore/USA 1960
- 12 Däniken, Erich von: Der Tag, an dem die Gotter kamen. Mníchov 1983

10. kapitola

ZÁHADNÁ TECHNIKA

Druhý svet Inkov - Praveký betón - Megalithy a šamani - Puma Punku, panoráma z iného sveta - Kamenné orgie - Najmodernejšia technika pred tisícročím - Sponové uzávery a vodovod - Počítačový múr - Skok na Abydos - Tank z Britského múzea

Pred tisíckami rokov, v tajomnej dobe, o ktorej niet písomných svedectiev, určite museli na Zemi pôsobiť všemocné bytosti. Nevieme, kto boli, ani odkiaľ prišli, ale nachádzame po nich stopy - svedectvo nepochopiteľnej techniky.

Incká pevnosť Sacsayhuaman leží nad peruánskym mestom Cuzco vo výške asi tri a pol tisíce metrov. S určitosťou vieme, že ju postavili Inkovia, lebo ich spôsob stavby s veľkými, na hranách zaoblenými kvádrmi je známy. Je charakteristický pre celú inckú ríšu. Nad pevnosťou leží mohutný kamenný kruh. Vraj kedysi slúžil ako kalendár. No mohli to byť aj základy veľkej veže.

Ak sa obrátíme chrbtom k pevnosti, máme pred očami kamenný labyrint, ktorý si nezaslúži bežný názov ruiny. Ležia tam nedefinovateľné kamenné balvany, väčšie i menšie kvádre, nejasné zvyšky nejakej stavby. Spočiatku si ľudia mysleli, že je to incký kameňolom. Ale nie je to tak. Poznáme niekoľko inckých kameňolomov. V nich sa pracovalo celkom ináč. /1/

Cez rokle a jaskyne v skalách sa vyšplháte na terasy a zrazu stojíte pred prvotriedne pritesanými kamennými ozrutami. Nie je tam poriadok, nestoja tam prídavné múry či inak naukladané monolity. Hladké kamenné steny sa túlia k sebe. Čisté hrany sa zrazu končia na úpäť prírodnej skaly.

Opracované skalné masy sú ako kamienky nevysvetliteľnej mozaiky. Všetky bloky sú otesané. Nijaký archeologický kazateľ mi nemôže nahovoriť, že pravouhlé hrany, precízne vyhladené steny a obrovské kamenné kreslá pričarila a do terénu zasadila z čírej samopaše matička príroda.

Hneď za inckou pevnosťou sa nachádzajú monoliticky opracované bralá, ktoré záhadu dovršujú. Človek nečakane zastane

pred perfektne pritesaným kamenným monštrum. Nikde niet ani stopy po spojovacom materiáli ako malta alebo cement. /2/ Kvádre sú k sebe naukladané majstrovsky. Ak by to boli urobili Inkovia svojimi jednoduchými kamennými čakanmi, nebolo by im ostalo medzi blokmi dostatok priestoru, aby mohli s nástrojmi pracovať.

Stojí tam jeden osemmetrový blok, akoby bol odliaty z betónu. Človek by povedal, že odtiaľ len pred pár týždňami odstránili výdrevu. Ale nie je z betónu. Ako všetky ostatné bloky je aj tento zo žuly. Jeho prírodný pôvod sa dá rozoznať na hornej strane. Po kamennej stene vedú ostré, vyhladené schody. Mohutná veža stojí v teréne hore nohami. Schody na nej prebiehajú od stropu dole. To je dôkaz, že kamenný blok bol kedysi súčasťou väčšej stavby.

Akej stavby? Nevieme. Isté je len to, že tu hore ktosi zaobchádzal s bralami ako našinec so syrom a že tieto mätúce opracovania kameňa poznali už aj v časoch, keď na peruánsku vysočinu dorazili španielski dobyvatelia.

Neznámi všemohúci museli ovládať technické spôsoby, ktoré im umožňovali krájať celé bralá. Inkovia využívali opracované kamene až oveľa, oveľa neskôr. Fantasticky otesané časti skál používali ako svätyne, kde uctievali svojich bohov - ktorí, mimochodom, prichádzali z vesmíru. Najvyššieho Inku vždy uctievali ako syna Slnka. Považoval sa za potomka tajomných bytostí, ktoré kedysi navštívili Zem a učili ľudí.

Samozrejme, že aj konkistádori s údivom stáli pred čudnými, záhadnými skalami. Od Inkov sa dozvedeli, že existovali už pred ich príchodom. Dnes je už nemožné zrekonštruovať záhadu stovák na mieru otesaných kamenných blokov. No ľahko si možno predstaviť, že tu kedysi stála mohutná rezidencia bohov, niečo, čo by sme dnes nazvali základňou.

Rovnako nepochopiteľná, no ešte pôsobivejšia technika bola použitá v Puma Punku. Leží vo výške štyritisíc metrov neďaleko jazera Titicaca v dnešnej Bolívii. Tých pár turistov, ktorí do tejto výšky zabľúdia, však z Puma Punku veľa nevidia, lebo sprievodcovia ich navigujú do susedného Tiahuanaca so slávnou Slnečnou bránou. Je tri metre vysoká a štyri metre široká a je z jedného jediného monolitu. Po boku centrálného boha stojí štyridsaťosem zvláštnych postáv.

Zosnulý profesor Schindler-Bellamy, ktorý tu hore roky pôsobil, rozlúštil v postavách pozemský a mesačný kalendár, založený na dvadsaťjedentisícročnom cykle. /3/ Iní v postavách objavili schematické zobrazenie nepochopenej techniky.

Ja som bol po prvý raz v Tiahuanacu pred tridsiatimi rokmi. Vtedy stáli osamelé monolity v teréne bez stromov, len kde-tu a z času na čas sa konali oficiálne vykopávky. Nebolo dosť peňazí, a na tom sa ani dodnes nič nezmenilo. Na stenách monolitov sa nachádzajú ostré ryhy, ktoré prebiehajú zhora nadol. Museli mať nejaký zmysel. Medzičasom sa stali obeťou reštaurátorských prác. Medzi monolity postavili honosný múr a ryhy zmizli.

Na juhozápadnej strane Tiahuanaca sa otvára panoráma akoby z iného sveta: Puma Punku! Človek sa tu nevie vynačudovať. Na našej planéte je ešte predsa len dosť nevysvetlených záhad. Už cestou do Puma Punku narazíte na dioritový blok. /4/ Sú doň vytesané rôzne priehlbiny a rímsy. Nevieme, na čo slúžili. Okrem otrepanej frázy, že ide o obetný kameň, kde sa do priehlbínok zachytávala krv, našim vedcom nič múdrejšie na um nezišlo. Potom každý kameň s ryhami a priehlbínami musel slúžiť pri obetách. Aký smutný svet plný krvi a trápenia!

Puma Punku bolo vždy obrovským otáznikom. Už v roku 1651 napísal vtedajší biskup v La Paz Antonio de Castro y del Castillo, že Puma Punku muselo vzniknúť ešte pred potopou. Tvrdil, že ani Španieli neboli schopní pohnúť takým ťažkým nákladom. /5/

Veru mal pravdu! Tam hore sa rozkladajú mohutné terasy a plošiny, z ktorých najväčšia kedysi dosahovala dĺžku štyridsať metrov, šírku sedem metrov a výšku dva metre. /6/ Ich hmotnosť sa odhaduje na tisíc ton! Celý ten virvar z poprevracaných kamenných stien a platní je zo žuly, andezitu a dioritu. Posledný z nich je sivozelená hlbinná hornina vysokej tvrdosti a veľkej odolnosti. Plošiny a monolity sú opracované, obrúsené a vyhladené s takou precíznosťou, akoby vyšli z továrne vybavenej najmodernejšími strojmi, frézami a vŕtačkami. Je tu neprehľadné množstvo majstrovsky opracovaného kamenného materiálu, ktoré kedysi tvorilo celok. My však ani nemôžeme tušiť, ako vyzeralo Puma Punku pred tisíckami rokov. Pozrime si niekoľko príkladov použitej techniky:

Jeden dioritový blok je vysoký 1,10 metra. Zhora nadol po ňom prebieha ostrá ryha, do ktorej je každých pár centimetrov vyvrtaná dierka. Diorit sa ale nedá opracovávať kosťami, drevom, motúzmi, pieskom, obsidiánom, ba ani meďou alebo železom. Aké frézy a vrtáky tu použili?

Iný blok je dlhý 2,78 metra, široký 1,75 metra a priemernú výšku má 88 centimetrov. Jeho šesť plôch sa delí na menšie a väčšie plôšky, pričom každá z nich leží v inej rovine. Sú na ňom rôzne lemy, lišty, pravouholníky a štvorce. /7/

Dnes by sme na takú precíznu prácu potrebovali oceľové frézy a vrtáky. Na kameň by sme položili pripravené šablóny, lebo čo i len malá odchýlka od predlohy by celú prácu znehodnotila. Kto to všetko naplánoval a technicky zakreslil?

Alebo použité prefabrikáty! Nájdu sa tu bloky, ktoré majú na prednej ploche vyfrézované dva výklenky. Na zadnej strane výklenkov sa nachádzajú malé pravouholníky. Pripomínajú karabínové uzávery, do ktorých presne zapadal ich pendant.

Opracovávanie kameňa však nemohlo byť iba krátením voľného času. Všetko slúžilo celku, veľkému dielu. Každý kus musel zapadnúť presne do svojho náprotivku. Na to ale bolo treba nejakú aparatúru, pomocou ktorej časti osadili, a pritom nepoškodili kamenné lišty a uzávery.

Urobili sme praktický pokus a zadali počítaču exaktné údaje troch prefabrikovaných dielcov. Potom sme ho nechali počítať: Ktorý kus sa hodí ku ktorej časti? A hľa - počítač bleskove priradil jednotlivé kusy k sebe. Ryhy a drážky do seba zapadli bez zvyšku, vznikol múr z prefabrikovaných kusov. Bez malty, bez škár a spočiatku aj odolný voči zemetraseniu.

Ďalej je to však ešte kurióznejšie: Vraví sa, že mohutné plošiny boli pôvodne pospájané drevenými alebo medenými svorkami. Ani jeden z týchto materiálov by nevydržal tlak alebo ťah takej obrovskej záťaže. Nezabúdajme, že toto všetko sa nachádza vo výške štyritisíc metrov. V noci klesá teplota pod nulu, cez deň je páľava.

Pred tridsiatimi rokmi som v Puma Punku a susednom Tiahuanacu fotografoval niekoľko rúrok, ktoré ležali v zemi. Vyzerajú, akoby boli vyrobené v továrni. Jedna ako druhá. Na vlastné prekvapenie som však našiel iba horné časti rúr, spodné nie. Samozrejme, vžil sa názor, že ide o vodovodné potrubie. Možno, no

v tom prípade by boli potrebné aj spodné časti, vlastné žľaby na vodu. Museli to byť čudní plánovači, keď vedľa seba položili hneď dve dvojité rúry. Určite by bolo jednoduchšie použiť vedenie s väčším priemerom.

Opracované kamene nad peruánskym Cuzcom a v bolívijskom Puma Punku dokazujú pracovné postupy, ktoré nemožno nikam zaradiť. Archeológovia tvrdia, že Puma Punku bolo založené okolo roku 600 pred n. l. indiánskym kmeňom Aymarov, ktorý osídlil územie okolo jazera Titicaca. Ale, páni! Aymarovia vôbec nepoznali kovy alebo v najlepšom prípade meď a železo, o písme ani nehovoriac.

Nikto nepopiera, že sa tu pracovalo podľa plánov. Dokazujú to prefabrikované dielce. Detailné spracovanie svedčí o vyspelej technike. Plánovanie takéhoto druhu vyžaduje znalosť písma. Bolo treba uvážiť, prepočítať a zaistiť toľko rôznych detailov, napokon aj kamenári v kameňolome museli vedieť, kde treba urobiť ryhu alebo vytesať lištu - a to sa jednoducho bez písomnej predlohy nedalo.

Prítomné dielce vylučujú, že staviteľmi boli Aymarovia. V neskorších dobách sa v rozvalinách nepochybne usídlili - no oni pôvodné Puma Punku nevystavali. Vzorec je jednoduchý:

Plánovanie, aritmetika, geometria, prefabrikované dielce, oceľové nástroje, kovové svorky a transport ťažkých bremien predpokladajú technické vybavenie, ktoré je vlastné nášmu storočiu.

Kto prichádza do úvahy ako staviteľ? V indiánskych mýtoch sa hovorí, že Puma Punku postavili bohovia za jedinú dlhú noc. Ľudia sa vraj na prácach nezúčastnili. /8/

Takže bohovia? Akí bohovia? Tajuplní učitelia, o ktorých hovoria mýty celého ľudstva? Manipulovali by vôbec bytosti z vesmíru, mimozemšťania, s kameňmi a opracovávali ich?

Samozrejme! Keď sa my ľudia v budúcom tisícročí usídlime na Mesiaci a na Marse, prevezieme na susedné planéty stavebné plány, nástroje, šablóny i umelé hmoty. Nebudú chýbať ani menšie stroje - ale určite nie oceľové transportéry! Na Mesiaci alebo na Marse budeme opracovávať tamojšie horniny, lebo kameňa je všade dosť a okrem toho je to ideálny stavebný materiál. Chráni pred horúčavou i chladom, neroztáhuje sa ani nezráža a je ohňovzdorný. Okrem toho sa osvedčil ako dobrá ochrana pred žiarením a bleskami. My by sme na susedných planétach spracovávali kameň.

Z bolívijskej vysočiny si odskočme do Abydosu, ktorý bol na začiatku ľudských dejín najdôležitejším pohrebiskom celého Egypta. Tam leží aj pseudohrobka boha Ozirisa. Prečo ‚pseudohrobka‘? Podľa legendy sa totiž tento boh rozložil na mnoho častí, ktoré boli rozptýlené po celom Egypte. A jeho hlava je vraj pochovaná v Abydose.

Oziris bol jedným z nebeských učiteľov a v rôznych záležitostiach poučal obyvateľov kamennej doby. Egypťania svojmu bohovi Ozirisovi postavili v Abydose pseudohrobku, aká nemá páru. Monolitické zvyšky hrobky nájdeme v hrobe pri zadnej stene chrámu, dobrých osem metrov pod jeho úrovňou. Nedá sa jednoznačne povedať, koľko tisícročí už odpočívajú tieto ruiny v piesku púšte, ale každý vidí, že na monolity vek vôbec nepôsobí. Vyzerajú ako nové. Mohutné podporné piliere a preklady stoja v hrobke, akoby sem trilitu priviezli zo Stonehenge v Anglicku.

Precíznosť kamenárskych prác je rovnako vysoká ako v ďalekej zemi Inkov. Ktože boli tí interkontinentálni učители? Antický historik Diodoros Sicílsky v svojej prvej knihe tvrdí, že starodávni bohovia už len v Egypte založili množstvo miest a že ich zásluhou vznikli mestá aj v Indii. /9/ Podľa mňa nielen v Indii, ale i v Južnej Amerike! Aké časové údaje spomína Diodoros? ‚Od Ozirisa... až po Alexandra... vraj prešlo viac ako 110 000 rokov, niektorí ale vravia, že len o málo menej ako 23 000 rokov.‘

Na jednom chrámovom reliéfe v Abydose možno vidieť pozoruhodné hieroglyfy. Dá sa rozoznať niečo ako helikoptéra, potom bojový čln, ba dokonca čosi ako pancierový voz. Odborníci predpokladajú, že obrazy vznikli náhodne, lebo sa tu prekrývajú dva na seba vyryté hieroglyfické texty bez toho, aby bol najprv pôvodný odstránený. /10/ Na nosníku chrámu sa z neho síce nedá nič rozoznať, ale nechcem expertom protirečiť.

Skutočné pancierové vozy možno obdivovať v Britskom múzeu. Dupočul som sa, že to nie je nič iné ako baranidlá. Nimi vraj búrali mestské múry. Možno, no prečo potom mieria rúry baranidlových strojov hore? Takto sa totiž celkom stratí kinetická energia - a kde sú vlastne nohy statočných bojovníkov, ktoré mali popri baranoch bežať ?

V temnom dávnoveku teda museli existovať techniky, ktoré sa nijako nehodia do teórie o evolúcii ani do histórie vývoja techniky.

To najperfektnejšie bolo na začiatku - a malo by to byť vlastne práve naopak.

LITERATÚRA

- 1 Däniken, Erich von: Reise nach Kiribati. Düsseldorf 1981
- 2 De la Vega, Garcilaso: Primera Parte de los Comentarios Reales. Madrid 1723, a: História General del Peru. Segunda Parte. Madrid 1722
- 3 Schindler-Bellamy, H. S. - Allan, P.: The Great Idol of Tiahuanaco. Londýn 1959
- 4 Tschudi, Johann Jakob von: Reisen durch Südamerika. Lipsko 1869
- 5 De Castro y del Castillo, Antonio: Teatro Eclesiastico de las Iglesias de Peru y Nueva España. Madrid 1651
- 6 D'Orbigny, Alcide: Voyage dans l'Amérique Méridionale. Paríž 1844
- 7 Stúbel, Alphons - Uhle, Max: Die Ruinenstätte von Tiahuanaco im Hochland des allen Peru. Lipsko 1892
- 8 Cieca de Leon, Pedro: La Chránica del Peru. Anvers 1554
- 9 Wahrmond, Adolf: Diodor von Sizilien. Geschichts-Bibliothek, 1. kniha. Stuttgart 1866
- 10 Haase, Michael: Geheimnisvolle Hieroglyphen? Die Darstellung zweier Königstitulaturen im Sethos-Tempel von Abydos. V: G.R.A.L. Č.2/ 1992. Berlin

11. kapitola

VEL'KOMESTO AZTÉKOV

Tritisícročné veľkomesto - Veľkolepá cesta bohov - Slnčná a Mesačná pyramída - Všade samé lietajúce hady - Pivničný strop zo sludy - Načo bol potrebný izolátor? - Kamenný model slnečnej sústavy

Podľa expertov OSN je dnešné Mexico City s okolo dvadsiatimi miliónmi obyvateľov najväčším mestom na svete. Dusia sa pod smogovým príklopom a vyše stotisíc úmrtí ročne sa pripisuje zamorenému životnému prostrediu. Často vzniká dojem, akoby si obyvatelia hlavného mesta, potomkovia Aztékov a Mayov, s akousi fatalistickou ľahostajnosťou dávali zožierať pľúca jedovatým vzduchom. Akoby od nich takúto smrteľnú obeť žiadali prastarí bohovia.

Od šiestej ráno do hlbkej noci znie nervy trhajúci koncert klaksónov. Vyše tridsaťtisíc autobusov vypúšťa modročierne oblaky dymu, proti ktorým nezmôžu nič ani navlhčené vreckovky ako filter. Asi dvadsaťtisíc policajtov v modrých uniformách sa ostrým hvizdom a elegantnými vláčnymi pohybmi rúk usiluje udržať pod kontrolou lavínu plechu. No napriek veľkoryso budovaným širokým cestám sa plazí pomalšie ako kónsky záprah pred sto rokmi. V tomto rozkošnom obrovskom meste často vypadáva elektrina, telefónna sieť je preťažená, každý hovor sa stáva vecou šťastia s otáznym výsledkom. Pitná voda má pachuť chlóru a nedefinovateľných chemikálií - o život možno prísť aj bez vojny.

Mexico City ponúka veľa kultúry. Sú tu veľké parky, napríklad Chapultepec, nádherné múzeá, povedzme Národné antropologické múzeum, samozrejme operu a množstvo kín. Luxusné hotely sa týčia popri deravých chatrčiach a pred stredovekými katedrálami a kostolmi na okraji cesty čupia žobráci. Mesto je spleťou protikladov. Bosonohí obyvatelia sa tiesnia v chatrčiach z vlnitého plechu a kartónov, z pneumatík, drevených a železných tyčí. Tu je tequila rovnako doma ako lacná, vražedná pálenka pulque z agávy. Len o

pár ulíc ďalej lákajú luxusné butiky s honosnými výkladmi a tovarom z celého sveta.

Neviem, či si všetci obyvatelia Mexico City uvedomujú, že žijú v meste bohatom na históriu. Lebo kedysi tu stála aztécka metropola Tenochtitlán, pred ktorého bránami 15. novembra 1519 so svojou armádou vynoril španielsky konkvistádor Hernán Cortéz.

Vtedy sa predstavilo v striebriстом opare lagúny, v rannom slnku zažiarilo s tajomstvom opradenými chrámami, palácmi a pyramídami. Vraj v ňom bolo sedemdesiat tisíc honosných domov, z každej škáry sálalo bohatstvo.

Na poverenie mexickej vlády namaľoval maliar Diego Rivera aztécky Tenochtitlán ako veľkolepú sériu nástenných malieb tzv. murallas. Fresky, ktoré zobrazujú život Aztékov pred príchodom Španielov, zdobia v Mexico City vnútorné nádvorie dnešného vládneho paláca. Nájdeme tam aj scény zjavenia boha Quetzalcoatla, ktorý je identický s mayským bohom Kukulkanom alebo Kukumacom. Tu vidieť ešte aj opereného či okrídleného hada, ako ho poznáme z mýtov. Boh Quetzalcoatl tróni ako hrdý vládca na modrej oblohe. Jazdí na svojom nebeskom povoze, na hadovi, a v ľavej ruke drží žezlo, kľúč na ovládanie ľudí. Pod ním, na úpäti stupňovitej pyramídy, kňazi učia novicov odetých v bielom.

Pred takmer päťsto rokmi prechádzal Hernán Cortéz aj popri niekoľkých divo porastených kopčekoch vzdialených štyridsať kilometrov od Tenochtitlánu. Netušil, čo sa pod nimi skrýva: Teotihuacán, senzačné veľkomesto starého Mexika. /1/

Už v časoch Aztékov bol Teotihuacán v troskách. Tí boli presvedčení, že toto miesto bolo kedysi pohrebiskom ich starých božstiev. Ved' práve Aztékovia rozšírili legendu o vzniku Teotihuacánu. /2, 3/

„V nočnom čase, keď ešte nesvietilo slnko, radili sa bohovia na mieste, ktoré sa volá Teotihuacán.“

Božia rada mala štyroch členov: bohyňu hviezdneho neba, boha hviezdneho plášťa, učiteľa Quetzalcoatla a boha dažďa Tlaloca. Nebeské konzorcium sa radilo o zrode človeka. Potom sa účastníci natreli bielou kriedou a zahalili sa do vzácnych operených odevov. Ostatní bohovia medzitým kúrili v božej peci a mohutnú, plápolajúcu vatru nechali dohárať. V dyme a ohni napokon dvaja z božej rady zmizli smerom do neba.

No ešte predtým, ako bohovia odštartovali do vesmíru, zanechali plány na výstavbu obrovského mesta. Plány, ktorým už dnes pomaly začíname rozumieť.

Nikto nevie, kto boli tí kňazi architekti, ktorí sú zodpovední za výstavbu Teotihuacanu. Nesporné je iba to, že Teotihuacán bol najstaršou civilizáciou na mexickej vysočine a že začiatok stavby treba datovať okolo roku 1000 pred n. l. Vtedy ešte v Európe neexistoval starý Rím. Ten bol podľa všetkého založený až asi o dve a pol storočia neskôr. Vo vzdialenom Egypte vládla dvadsiata prvá dynastia, v Grécku vznikol klasický helénsky svet božstiev a v Starom zákone malý Dávid práve porazil obra Goliáša.

Tak ako Rím ani Teotihuacán nevznikol za jeden deň. Archeológovia zistili päť rôznych stavebných etáp a v čase rozkvetu, okolo roku 600 pred n. l. sa počet obyvateľov Teotihuacánu pohyboval okolo dvestotisíc.

Z výstavby miest v našom storočí vieme, aké nesúrodé, neusporiadané a neorganizované mestá môžu vzniknúť. V Teotihuacáne to však bolo celkom ináč. Od samého počiatku stavby tu existoval pevný plán, ktorý sa aj neskôr pri rozširovaní mesta prísne dodržiaval. Tisíc rokov je dlhá doba, dnešné mestské správy môžu len snívať o tom, že ich terajšie plány sa ešte aj po takom čase niekedy uskutočnia.

Archeologička Laurette Séjourné, ktorá niekoľko rokov viedla vykopávky v Teotihuacáne, je presvedčená, že pôvod tejto vysoko vyvinutej kultúry je zahalený tajomstvom, ktoré sa asi nikdy nepodarí rozlúštiť. Odkiaľ pochádzala taká mimoriadna inteligencia, ktorá umožňovala také plánovanie? /4/

A keďže nevieme, kto boli záhadní plánovači a stavitelia, pomenovali sme ich podľa názvu mesta - Teotihuacánčania. Zo severu na juh vedie tri kilometre dlhá a štyridsať metrov široká úžasná cesta. Volajú ju Camino de los Muertos - Cesta mŕtvych. Je to luxusná cesta, sprava i zľava lemovaná pyramídami a chrámovými terasami. Smerom na sever má bulvár tridsaťmetrový spád, takže pozorovateľ od juhu nadobúda klamný dojem, že veľkolepá cesta vedie do neba. Tak to ostalo dodnes: Kto stojí na dolnom konci cesty, vidí nekonečné schodisko z pravidelných stupňov, ktoré napokon po troch kilometroch splynie s Mesačnou pyramídou.

V opačnom smere, z pohľadu od Mesačnej pyramídy, vidieť len rovnú cestu - všetky stupienky akoby mávnutím čarovnej ruky zmiznú.

Podľa oficiálnej mienky učencov mali byť záhadní plánovači Teotihuacánu ľudia z kamennej doby. Každý dnešný zememerač vám povie, aké je ťažké vymerať trojkilometrovú cestu tak, aby v pravidelných intervaloch každých pár metrov nasledovalo šesť schodov a plošina s ďalšími šiestimi schodmi a potom ďalšia plošina, pričom celá hra schodov a terás musí na konci stúpajúcej cesty na centimeter presne splynúť s obrovskou pyramídou. Ani jeden schodík či terasa, ani jedna plošinka sa nesmie odchyľovať od normy. Vraj plánovanie z kamennej doby? To predsa nemôže byť konečný múdry úsudok.

Camino de los Muertos, Cesta mŕtvych, sa teda končí pred Mesačnou pyramídou, stupňovito navrhnutým komplexom so základňou 150x200 metrov. To je o trocha viac ako rozloha dvoch futbalových ihrísk. Stavba sa vypína v piatich hlavných terasách do výšky štyridsaťštyri metrov. Prostriedkom vedie široké schodisko k najvyššej plošine, na ktorej vraj kedysi žiarila zlatá socha boha.

Z pohľadu od Mesačnej pyramídy sa po ľavej strane týči najmonumentálnejšia stavba Strednej Ameriky - Slniečna pyramída. Má obdĺžnikovú základňu 222x265 metrov a je o dvadsať metrov vyššia ako Mesačná pyramída. A predsa sa pri pohľade z najvyššej plošiny pyramídy zdá, akoby boli obe pyramídy rovnako vysoké. Optický klam nastáva vplyvom spádu Cesty mŕtvych.

Mimochodom, Slniečna pyramída v Teotihuacane je objemom väčšia ako Cheopsova pyramída v Gíze. Jej hmotnosť sa odhaduje na milión ton nepálených tehál a kameňa. Vonkajšie steny oboch pyramíd boli zvonka pôvodne omietnuté stvrdnutou maltou, a ako dokazujú zvyšky, žiarili farbami. Vrchol Slniečnej pyramídy korunovala pozlátená a postriebrená socha boha. Bola tam ešte aj v časoch španielskych dobyvateľov, no františkánsky mních Juan de Zumárraga, prvý mexický biskup, dal kolosálnu sochu obrúsiť a roztaviť. Zlato bolo dôležitejšie ako bohovia.

Pozdĺž Cesty mŕtvych stáli rôzne nízke pyramídy a terasy, často bohato zdobené reliéfmi s opereným hadom, opicami, jaguárom, kňazmi s nedefinovatelnými predmetmi v rukách alebo krídlami na chrbtoch.

Tretia najväčšia stavba v Teotihuacáne je citadela s chrámom boha Quetzalcoatla. Výraz citadela sa mi vidí absurdný, lebo sa ním všeobecne označuje pevnosť. A citadela v Teotihuacáne má s pevnosťou tak málo spoločné ako hinduistický chrám s frankfurtskou hlavnou stanicou. No tieto označenia nepochádzajú od ich staviteľov. My ich nazývame Slnecnou a Mesačnou pyramídou, my hovoríme o citadele a chráme boha Quetzalcoatla. Ani netušíme, aké názvy dali svojim nádherným stavbám ich stavitelia.

Takzvaná citadela má dĺžku strany štyristo metrov. Na severnej, južnej a západnej strane stáli po štyri pyramídy, z ktorých dnes ostali len zvyšky. Quetzalcoatlov chrám je bohato vyzdobený štukami. Cez vlasy sa vinú operené hady, masky démonických bytostí zízajú zo stien schodiska a reliéfov, hady sa plazia aj pozdĺž podstavca chrámu. Hlavy obrovských operených hadov obkolesujú štylizované lúče, tváre pôsobia ako draky chrliace oheň. Len tak na okraj - v starej Číne zostupujú bohovia z neba na drakoch chrliacich oheň.

Čo sa dnes v jasnom slnku javí ako biele, sivé či hnedé, žiarilo kedysi jasnými dúhovými farbami. Každý boh mal svoju farbu, reliéfy neboli len ozdobou, mali aj funkciu náboženskej výpovede.

Ornamentálne motívy Quetzalcoatlovho chrámu dokazujú, že symbol opereného hada bol známy ešte pred érou Aztékov a Mayov.

Za chrámovými plošinami a pyramídami, ktoré lemujú Cestu mŕtvych, ležali kedysi budovy, ktoré by sme dnes označili ako obytné. Stáli tam kompletne bloky s tridsiatimi miestnosťami, no existovali aj výnimočne veľké so stosedemdesiatimi piatimi miestnosťami. Boli tam aj menšie chrámy a svätyne, obrovské obytné budovy s perfektným vodovodom. Nálezy potvrdzujú, že mesto bolo rozdelené na remeselnícke štvrte. Na jednom konci vládol hrnčiar, na inom kamenár, na ďalšom tkáč. Časťami mesta viedli rovné ulice, ktoré sa bez výnimky križovali v pravých uhloch. Teotihuacán bol New Yorkom Strednej Ameriky.

Pred niekoľkými rokmi ma istý mexický priateľ upozornil na kuriozitu, ktorú práve objavili. Všade okolo mesta našli archeológovia na kopcoch, svahoch a vrcholoch hôr v určitých bodoch v skalách ryhy, ktoré v predĺžených líniách tvoria nad Teotihuacánom akúsi sieť. Ak sa 21. marca, v deň jarnej rovnodennosti, pozorovateľ pozrie z vrcholu Slnecnej pyramídy na

západ, slnko uvidí zapadať presne pod označeným kameňom na horizonte. Podobné označenie nájdeme aj na Cerro Chiconautla, ktoré leží štrnásť kilometrov na západ, ďalšie sa našli dokonca vo vzdialenosti tridsaťpäť kilometrov. /5, 6/

Známa je chodba, ktorá vedie popod veľkú pyramídu a končí sa tam v štyroch komorách, ktoré dnes voláme „svätá jaskyňa“. Archeológovia sa domnievajú, že celá stavba vznikla nad svätou jaskyňou, lebo vraj naznačuje vchod do podsvetia a súčasne predstavuje pupok stredoamerického sveta, ku ktorému putovali pútnici, kupci a usadlíci. To je teda nápad!

Neďaleko Slnčnej pyramídy sa našli podzemné priestory, kam turisti nemajú prístup. Podzemné komory skrývajú tajomstvo, skutočnú záhadu, o ktorej odborný svet nerád hovorí. Miestnosti sú totiž izolované hrubou vrstvou sludy. Že čo je na tom také záhadné?

Predstavte si strop pivnice, ktorý je najprv z kameňa. Ďalšia pätnásťcentimetrová vrstva je zo sludy a napokon posledná znova z kameňa. Celé sa to podobá sendviču - chlieb, šunka, chlieb.

Strážnik mi otvoril príklop v zemi. V okamihu, keď do otvoru vniklo slnko, sluda odrážala oslepujúce svetlo. Doteraz objavili tridsať metrov tejto sludovej vrstvy. Sluda je hydrokremičitan hlinitodraselný a nachádza sa predovšetkým vo vysokých horách v blízkosti žuly. My Švajčiari to poznáme z Gotthardovho masívu. Najväčšie náleziská sludy na svete sú v Indii, na Madagaskare, v Južnej Afrike, v Brazílii a v Skalistých horách. Malé množstvá sú aj vo švajčiarskych a tirolských Alpách. Naproti tomu Stredná Amerika sa skladá prevažne z vulkanických hornín. Dnešné Mexiko musí sludu dovážať, lebo sluda má niekoľko vlastností, pre ktoré je aj v dnešných časoch nenahraditeľná. Je pevná a súčasne pružná. Odoláva teplu do osemsto stupňov Celzia a neškodí jej ani náhle výkyvy teploty. Sluda nepodlieha účinkom všetkých organických kyselín, ktoré vznikajú v pôde pri rozklade odumretých rastlín, zvierat a mikroorganizmov za spolupôsobenia dažďovej vody. Okrem toho je sluda výborný izolant. Je odolná voči elektrickému oblúku a povrchovému prúdu a zabraňuje výbojom elektrickej energie. Plátky sludy sa dajú listovať priam ako kniha. Najtenšie vrstvy sú priehľadné a stále voči vysokým teplotám, preto sa osádzajú do okien vysokých pecí. V elektrotechnike sa sluda používa na izoláciu elektrónok v rádiách a televízoroch, je potrebná v

transformátoroch a v radarovej technike. Svoj význam si ako vynikajúci elektrický izolant zachovala dokonca aj v počítačovej technike. Sľuda nižšej kvality sa drví na prach alebo delí na plátky. Tie potom slúžia v elektrických hladičkách, hriankovačoch a práčkach.

Ako sa dostala sľuda na strop teotihuacánskej pivnice? A načo ju tam dávali? Istý priateľ archeológ predpokladá, že sľuda nádherne žiarila na slnku, preto ju používali ako slnečný reflektor.

To však neobstojí. Nezabúdajme, že sľuda bola inštalovaná do stropu na spôsob sendviča. Vôbec sa nedostala do styku so slnkom. Okrem toho, keby boli pokryli sľudou celé dlážky, aby mohla pekne odrážať slnko, bola by stačila celkom tenká vrstvička. Pätnásťcentimetrová vrstva sľudy je neúmerne hrubá.

Pri hľadaní nových vysvetlení vzniká nebezpečenstvo, že človek niekedy nejaké naozaj nájde. /7/ Nemôžem vám ponúknuť nijaké patentované riešenia a mám k dispozícii iba svoj chatrný rozum a fantáziu, aby som naznačil nové vysvetlenia. Žeby pivničné miestnosti izolovali preto, lebo v nich uchovávali citlivé prístroje? Aparatúry, ktoré bolo treba chrániť pred elektrickými výbojmi, napríklad bleskom, i pred kyslou dažďovou vodou a vysokými teplotami? Ak by sa môj predpoklad blížil k pravde, vynárajú sa nové otázky. Odkiaľ stavitelia z kamennej doby poznali špeciálne vlastnosti sľudy? Teotihuacánci nepoužívali ani nebezpečné kyseliny, ani nepracovali s vysokými teplotami či s elektrinou. Geológovia zistili, že neprirodzená vrstva v Teotihuacáne pozostáva zo svetlej sľudy zvanej muskovit, ktorú naši prarodičia nazývali sklo z Moskvy.

Niektorí predsa musel poznať zdroj dovozu sľudy i jej kvality. Stavitelia kamennej doby tu neprichádzajú do úvahy.

Na medzinárodnom kongrese amerikanistov v roku 1974 v Mexiku predniesol pán Hugh Harleston vzrušujúcu prednášku, ktorá odborníkov zmiatla. /8/ Harleston sa v Teotihuacáne pokúšal nájsť jednotnú mieru, ktorá by platila pre všetky stavby. Objavil ju pri hodnote 1,059 metra a dal jej mayský názov hunab, čo znamená jednotka. Táto miera sa v Teotihuacáne hodila na všetky stavby v meste.

Takže Quetzalcoatlov chrám, Slnečná a Mesačná pyramída merajú na výšku 21, 42 a 63 jednotiek, sú teda navzájom vo vzťahu

1:2:3. Pán Harleston pracoval aj s počítačom. Výsledky vyhodnotených údajov privádzali bádateľov do zúfalstva. V pyramídach okolo citadely objavil údaje o priemerných dráhach Merkúra, Venuše, Zeme a Marsu. Priemernú vzdialenosť pre Slnko určil na 96 jednotiek. Správna vzdialenosť Merkúra je 36, Venuše 72 a Marsu 144 jednotiek. Blízko za citadelou tečie potok, ktorý stavitelia Teotihuacanu odklonili do umelého kanála. Kanál viedli popod Cestu mŕtvych. S 288 jednotkami presne naznačuje vzdialenosť pásu asteroidov, ktorý leží medzi Marsom a Jupiterom. Aj v ňom sa ako v potoku pohybujú tisícky kamienkov. /9/

520 jednotiek od stredovej línie citadely, odkiaľ sú všetky dráhy merané, ležia základy neznámeho chrámu. Zodpovedajú vzdialenosti Jupitera. O 945 jednotiek ďalej stoja zvyšky iného chrámu. Táto budova označovala Saturn.

Napokon o 1 845 jednotiek ďalej, na konci Cesty mŕtvych, prebieha presne stredom Mesačnej pyramídy dráha Uránu. Ak by sme predĺžili rovnú líniu Cesty mŕtvych, skončila by sa vzadu na vrchole Cerro Gorda. Aj tam ležia zvyšky malého chrámu a veže, ktorá stojí na starých základoch. Oblúky kružnice s polomerom 2 880 a 3 780 jednotiek udávajú priemernú vzdialenosť Neptúna a Pluta.

Cesta mŕtvych sa teda ukázala ako zmenšený model slnečnej sústavy. Je pozoruhodné, že veľká Slnečná pyramída nie je súčasťou tohto systému - vôbec nestojí na osi, ale mimo veľkolepého bulváru.

Plánovači Teotihuacanu museli pre model slnečnej sústavy od samého začiatku stavby zohľadniť okolitú krajinu a počítať i s pahorkom na konci cesty. Odkiaľ ale poznali údaje o priemerných obežných dráhach našich planét? Urán bol objavený až v roku 1781, Neptún v roku 1845 a drobkem Pluto až v roku 1930. Vari tu zanechali všemocní znamenie, nad ktorým si mali budúce generácie lámať hlavu? Aby ste mi rozumeli, netvrdím, že Teotihuacán postavili mimozemšťania. Tí si ruky nezašpinili. Pravdepodobne do piesku nakreslili architektom model slnečnej sústavy a nariadili im, aby v určitých odstupoch postavili chrámy - ako skamenené posolstvo pre budúcnosť.

Aby sme jasnejšie videli, niekedy stačí iba zmeniť uhol pohľadu.

LITERATÚRA

- 1 Prescott, William H.: History of the Conquest of Mexico. Paríž 1844 Prescott, William H.: Geschichte der Eroberung von Mexiko, 1. a 2. zv. Lipsko 1845
- 2 bez autora: Teotihuacan, Guia oficial, Instituto Nacional de Antropología e História, Mexiko 1965
- 3 Seller, Eduard: Gesammelte Abhandlungen zur amerikanischen Sprach und Altertumskunde, 4. zv. Graz 1961
- 4 Séjourné, Laurette: Pensamiento y religion en el Mexico Antiguo. Mexiko 1957
- 5 Tichý, Franz: Deutung von Orts- und Flurnetzen im Hochland von Mexico als Kult. Bonn 1974
- 6 Aveni, Anthony F. - Hartung, Horst: Space and Time in the Cosmvision of Mesoamerica. Band 10 der Lateinamerika-Studien. Z: XLIII. medzinárodný kongres amerikanistov. Mníchov 1982
- 7 Däniken, Erich von: Der Tag, an dem die Götter kamen. Mníchov 1984
- 8 Harleston, Hugh: A mathematical analysis of Teotihuacan. Z: XLI. medzinárodný kongres amerikanistov. Mexiko 1974
- 9 Tompkins, Peter: Die Wiege der Sonne. Bern/Mníchov 1977

12. kapitola

NESMRTEĽNÉ POSOLSTVÁ

Vrch bohov - Posolstvá pre budúce pokolenia - Hrob pod pyramídou zo štrku - Atómový výbuch v praveku - Raj na zemi - Ježišov hrob v Kašmíre

V juhovýchodnom Turecku, uprostred masívu Taurus, vypína sa svätý kommagenský vrch, 2150 metrov vysoký Nemrud Dag. Pred vyše sto rokmi, v roku 1882, informoval cestný inžinier Karí Sester o sochách a mohutných trónoch, ktoré ležia v oblasti vrchov. /1/ Kráľovská pruská akadémia vied v Berlíne, vtedy ešte oveľa menej byrokratická ako dnešní úradníci, hneď vyslala do južnej Anatólie expedíciu. Viedol ju nemecký archeológ Otto Puchstein.

Keď sa vrátil z hôr, mohol svojim poverovateľom oznámiť, že celý vrch je vlastne umelo navrhovaná kopa kamenia. Necelých päťdesiat metrov od vrcholu našli nemeckí bádatelia tri terasy, ktoré priliehajú k vajcovitému vrcholu. Priemerná vzdialenosť medzi východnou a západnou terasou je asi sto päťdesiat metrov.

Pôvodcu stavby našli rýchle: kráľ Antiochos I. Zomrel v roku 36 pred n. l. a zanechal malú, ale dobre organizovanú ríšu.

Prečo sme si však boli v tomto prípade takí istí, že do úvahy prichádza iba Antiochos I.? Bol prezieravý a do viacerých kamenných platní i na zadné strany sôch dal vyryť nápisy. Potomkovia sa mali dozvedieť, kto bol vládcom posvätného vrchu.

Žeby kráľovský hrob na vrchole hory? Antiochos I. zanechal potomkom hneď aj dôvody svojho konania. V tridsiatom šiestom riadku jedného nápisu spomína, že dal zriadiť svätyňu, „aby tam po tom, čo ma opustila bohumilá duša a vystúpila k nebeskému trónu Dia, naveky v pokoji odpočívala schránka môjho až do vysokej staroby dobre udržiavaného tela.“ /2/ Bol to človek, ktorý dobre poznal dejiny a mal cit pre minulosť a budúcnosť. Tisíc metrov pod Nemrud Dagom, v horskom masíve Eski Kahta, zrenovoval hroby svojich predkov a šesť metrov dlhým nápisom odkázal potomkom:

„...Veľký kráľ, boh, Spravodlivý... ktorý vládne z poverenia bohov, zanechal na večnú pamiatku nemenný zákon času tým, že zveril nesmrteľné posolstvo nedotknuteľnému monumentu. „

„Nesmrteľné posolstvá' sa však dodnes nepodarilo objaviť ani na Eski Kahte, ani na Nemrud Dagu. Tam je totiž všetko veľmi zmätené.

Najprv Antiochos iste musel spustiť do vrcholca hory vlastný sarkofág. Potom osadili okolo vrcholca tri terasy a všetok odpad, ktorý pri budovaní ostal - kamenné úlomky veľkosti päste - navršili na komoru Antiochovej hrobky. Na terasách potom postupne vznikali tróny bohov a ľudí - Antiochových predkov. /3/ Prvý bol Dáreios I. (522-486 pred n. l), hneď za ním nasledoval Xerxes I, Artaxerxes I. a posledný Dáreios II. a Artaxerxes II. Na zadnej strane monumentov predkov dal Antiochos hneď vyryť aj to, o koho tam ide. A pred každou stélou stál malý blok, pravdepodobne myslený ako oltár. Stély sú z vápenca a zelenkavého pieskovca.

Na západnej terase sedia na mohutných trónoch bohovia Zeus, Herakles, Apolón, kommagenská bohyňa i staviteľ Antiochos I.

Na západnej i východnej terase dopĺňajú výzdobu rôzne reliéfy, pyšné, vážne orlie hlavy a zelenkavá 2,40 metra široká a 1,75 metra vysoká platňa s mohutnou sochou leva. Pod krkom má kosáčik mesiaca obklopený devätnástimi hviezdami. Preto sa tento kameň volá aj „horoskop“. Sú na ňom hviezdy s ôsmimi, ale i šestnástimi lúčmi, no i tu staviteľ dbal na to, aby budúce generácie vedeli, o čo ide.

Teda: V Antiochovom horoskope vyšlo súhvezdie Leva, pričom pri Mesiaci v tomto súhvezdí stáli súčasne planéty Mars, Merkúr a Jupiter. Nebeskí bohovia sa jeden po druhom s Antiochom pozdravili a rozlúčili. A na veľkej tabuli s nápisom je poznámka, že Antiochos dal tento monument postaviť z vďaky za citeľnú podporu bohov a uctievaných predkov. Antiochos musel mať počas svojho života ťažkosti, z ktorých mu mohli pomôcť iba bohovia.

Aké posolstvá, písomnosti či kultové predmety si Antiochos vzal do svojej hrobky na vrchole hory? Nevieme, lebo jednému architektovi sa podaril geniálny kúsok, ktorý je dodnes záhadou. Nemecký archeológ Friedrich Karl Dörner, ktorý sa mimoriadne zaslúžil o zachovanie stél a sôch na Nemrud Dagu, sa už v roku 1956 pokúsil nájsť chodbu k tajnému Antiochovmu hrobu. Dal vyhlásiť

štôľňu a urobil bezpečnostné opatrenia, aby kotúlajúce sa kamene znova všetko nezasypali. V svojej knihe Trón bohov na Nemrud Dagu Dorner spomína: „Ale ďaleko sme sa nedostali, lebo čoskoro naše úsilie zmarilo mohutné bralo.“

O necelých tridsať rokov, v roku 1984, bol Karí Dorner znova na vrchu aj so skupinou expertov. Práčne ta dopravili drevené lešenie, ba dokonca aj hydraulický žeriav. Tentoraz však nešlo iba o tajný hrob, ale o zachovanie stél a sôch. Vďaka tomuto Nemcovi bohovia znova sedia na svojich trónoch.

Ale ako je to s Antiochovou hrobkou? V lete 1989 vyniesli archeológovia a geofyzici Westfalskeho múzea v Münsteri na vrchol hory meracie prístroje. Pomocou magnetometra a seizmografu zamerali vo vnútri brala dutiny, pričom však zistili aj to, že kamenie, ktoré pokrýva vrchol hory, sa skladá z troch rozličných vrstiev. Architekti pred vyše dvoch tisícročí to presne vedeli. Zámerne nechali v skale voľné stupne, aby sa drobné kamene po nej nezosúvali.

Dodnes teda nevieme, aké tajomstvá si vzal Antiochos I. do hrobu. Rád by som sa dozvedel aj niečo o jeho vzťahu i vzťahu jeho predkov k bohom. Antiochos predsa musel byť svojim bohom nekonečne vďačný. Čo také zvláštne preňho vykonal?

Svet ešte ani zďaleka nevydal všetky svoje tajomstvá. Pre budúcich bádateľov a vedcov ostalo ešte dosť roboty. Na Nemrud Dagu budeme mať skôr či neskôr úspech - a dúfam, že v Antiochovej hrobke natrafíme na písomnosti, ktoré budú siahať do ďalekej minulosti až k bohom.

V Indii je to naopak. Tam sú dostupné všetky písomnosti, ktoré jasne hovoria o bohoch a ich nebeských vozoch. Indické legendy nás nabádajú, aby sme sa učili z histórie, lebo v minulosti našej planéty sa vyskytujú čierne miesta.

V ôsmej knihe Mahábháraty, indickom národnom epose, sa hovorí o neznámej zbrani, ktorá vraj bola ako žiarivý blesk. /4/ Ľudia sa menili na popol, spálené telá boli na nepoznanie. A tým, čo prežili, vypadali vlasy a nechty. Hrnčiarske výrobky sa pri najjemnejšom dotyku rozpadali, vtáci padali z neba. Krátko nato boli všetky potraviny otrávené. Po blesku všetko pokrýl jemný prach.

Vari je to opis Hirošimy alebo Nagasaki? Nie, opis pochádza zo staroindických textov. Vždy som si kládol otázku, či sa podobné

ničivé udalosti naozaj odohrali, alebo je to celé iba výplod mozgu nejakého literáta s bujnou fantáziou.

A tak som sa vydal hľadať mestá, ktoré boli bez zvyšku zničené. Jedno som našiel - v raji na zemi.

V najsevernejšej časti Indie leží Kašmírska vysočina. Medzi tamojším obyvateľstvom je veľmi živá istá legenda, ktorá tvrdí, že údolie Kašmíru je v skutočnosti zasľúbená zem, ktorú Mojžiš pririekol dieťkam izraelským.

Kašmírske údolie sa rozprestiera vo výške dvetisíc metrov a už preto sa odlišuje od dusného sparna ostatnej Indie. Tu hore je jasný, korenisto svieži horský vzduch. Predchádzajúci vládcovia tu zakladali mimoriadne krásne parky s rozsiahlymi oddychovými zónami a nezvyčajne krásnymi kvetmi. Hlavné mesto Kašmíru Srinagar sa nachádza pri jazere Wular. Údolie má prívlastok nebo na zemi alebo aj raj na zemi. Samotný Srinagar nazývajú Benátkami Ázie. Mesto pretína množstvo kanálov hmýriacich sa člnmi, bárkami a zakotvenými obytnými člnmi. Srinagar leží na tridsiatej štvrti rovnobežke, teda asi na úrovni Gibraltáru alebo Damasku. Napriek tomu je tu vďaka nadmorskej výške príjemné a mierne podnebie. Letné teploty sa pohybujú okolo tridsať, zimné okolo štyroch stupňov. V Srinagare, ale aj v dedinkách a osadách navôkol vládne čulý ruch indických bazárov. Úzke, často zastrešené ulice sú plné ľudí. Pulty stánkov s ovocím a kvetmi sa prehýbajú pod ťarchou, obyvateľstvo je usilovné, žiaľ, do práce sa musia ešte stále zapájať aj deti staršie ako šesť rokov.

Pred tisíckami rokov sa však na tomto rajskom území určite odohrala strašná katastrofa. Dokazujú to ruiny v Parhaspure. Stálo tam kedysi mesto a v jeho strede sa týčila do neba obrovská pyramídová veža. Ešte dnes možno rozoznať terasovité základy. Za tým všetkým nás čaká chaos - spúšť rozdrobených, polámaných a rozprášených kameňov, akoby vežu zrovnal so zemou náhly úder. Ako som sa tak predieral pomedzi kopy ruín, zišla mi na um ďalšia pasáž z Mahábháraty: /5/

„Bolo to, akoby sa rozpadal vesmír. Slnko sa krútilo, svet sa tackal v horúčave, spálený žiarou zbrane. Slony divo pobehovali sem a ta. Voda vrela a zvieratá umierali. Zúriaci oheň kosil stromy ako pri lesnom požiari. Kone a bojové vozy ľahli popolom. Boli zničené tisíce vozov. Potom sa rozľahla tíš. Naskytol sa desivý pohľad. Telá

boli od strašnej horúčavy také znetvorené, že už ani nevyzerali ako ľudia. Nikdy predtým sme nevideli takú hrôzostrašnú zbraň, nikdy predtým sme o takej zbrani nepočuli.“

Aj v širšom okolí som stále narážal na kopy ruín, na skalné previsy s lesklými stenami, akoby boli vystavené vysokej teplote. Ďalej tu bez ladu a skladu ležia mohutné, viac-menej opracované kamene, ktoré akoby porozhadzovala božská ruka alebo rozprášila explózia.

Pri stupňoch menších chrámov ich odpratali, ešte použiteľné kamene obyvatelia Srinagaru odvážajú na stavbu svojich domov. Len o kus ďalej sa rozprestiera ďalšia plocha s okruhliakmi: kamene rôznych veľkostí pokrývajú priestor niekoľkých štvorcových kilometrov. V sumerskom Epose o Gilgamešovi sa možno dočítať:

„Nebesá revali, Zem na odpoveď vrieskala, zablysko sa, vzbĺkol oheň, pršala smrť. Jas zmizol, oheň vyhasol. Čo blesk zasiahol, obrátilo sa v popol.“

Na srinagarskej vysočine pri Parhaspure som mal dojem, že tu pôsobila ničivá explózia. Poznám ruiny chrámov, ktoré označil čas, takže sa pomaly rozpadajú a drobia. V Parhaspure je však všetko iné. Ničivá sila tu musela zasiahnuť náhle a so strašným náporom. Ak človek prejde od stredu niekdajšej stavby dookola, vidí nápadne veľké a ťažké kusy kameňa, ktoré ležia od stredu v rovnakých vzdialenostiach.

Všedné ako malá násobilka mi prichodila legenda o bohoch a ich strašných zbraniach. /6, 7/ Preto nepovažujem za absurdnú myšlienku o ničivej sile, ktorá prichádza zo vzduchu. Poučili sme sa z histórie? Kým ju nevezmeme na vedomie a staré mýty budeme považovať za ničnehovoriace bájky alebo sa bádateľom ďalekej minulosti budeme posmievať ako nadaným fantastom - dovedy nemôžeme hovoriť, že sme sa poučili.

Kašmír, rajská vysočina v Indii, ponúka nádhernú farebnú horskú krajinu, jazerá a kanály a pred bránami Srinagaru zvyšky starej kultúry, ktorú zničila strašná zbraň.

Dnešný Srinagar má ešte jednu kuriozitu mimoriadneho druhu, či sa nám už bude páčiť alebo nie, i tak by sme si ju mali pozrieť.

Uprostred hlavného mesta Kašmíru sa nachádza dvetisícročné pútnické miesto. Cirkevné spoločenstvo, ktoré sa oň stará, so všetkou vážnosťou tvrdí, že tu bol pochovaný Ježiš Nazaretský. /8/

Toto tvrdenie je pre každého veriaceho kresťana absurdné, vieme predsa, že Ježiš zomrel, vstal z mŕtvych a na tretí deň vystúpil na nebesá. Preto teda jeho hrob nemôže existovať. Alebo predsa? V jednej úzkej uličke Srinagaru stojí prízemná budova s malým zadným dvorom. Ulica má duchaplný názov Príchod proroka. Stavba vyzerá ako zmes kostola a mešity. Pred vchodom stojí niekoľko strážnikov, ktorí dohliadajú, aby sa ľudia vyzuli a zahalili si hlavu. Drevená tabuľa s nápisom Ziarat Yousa naznačuje, že sa tu nachádza Ježišov hrob.

Ako sa však mohol dostať Syn Boží na kašmírsku vysočinu? Predstavený cirkevného spoločenstva ma poučil. Ježiša po sňatí z kríža ošetrili a vyliečili a s niekoľkými mladíkmi sa vydal na ďalekú cestu, lebo nikde v Rímskej ríši nebol jeho život v bezpečí.

Spýtal som sa svojho spoločníka, ako by to mohol dokázať, a on ma upozornil na texty, ktoré som na druhý deň naozaj našiel v Štátnom archíve v Srinagare. Texty sú jasne datované a opisujú dve stretnutia vtedajšieho vládcu Kašmíru s istým cudzincom. Bol odetý v bielom ľanovom rúchu a sedel na tráve, okolo seba mal niekoľko poslucháčov. Vládca rozkázal, aby sa cudzinca spýtali, kto je, a muž v bielom odevu odvetil pokojným a šťastným hlasom:

„Narodil som sa z panny. Putoval som a kázal v Palestíne, učil som pravde a vystríhal pred ničením tradícií. Volali ma Mesiášom. Ale moje učenie sa im nepáčilo, zaznávali tradície a odsúdili ma. V ich rukách som veľmi trpel.“ /9/

Ak by sme mali veriť kašmírskym textom, Ježiš do vysokého veku šťastlivo žil a učil ľudí.

Dostal som sa do posvätnej schránky. Istý indický profesor mi preložil náhrobný nápis: „Tu leží slávny prorok Yusu, prorok dietok izraelských.“

Miestnosť je dosť tmavá, na hradách visia kríže s horiacimi sviečkami. V strede je jemne vyrezávaný drevený obklad so schránkou, chránenou ozdobnou drevenou mriežkou. Schránku výnimočne otvorili. Vidieť v nej podstavec prikrytý farebnou šatkou. Za odriekania modliacich podstavec opatrne odsúvajú. V kamennej dlážke rozoznávam vrchnú časť murovaného sarkofágu. Jeho platňa je orientovaná v smere západ-východ.

Srinagarskú Ježišovu svätyňu nenavštevujú len kresťania, ale aj hindovia a moslimovia. Aj pre moslimov bol Ježiš prorokom a príkladným, dobrým človekom.

Dodatočne sa priznávam, že mi v tej hrobke bolo akosi povážlivo úzko. Myšlienka, že by tu naozaj mohli ležať ostatky tela Ježiša Nazaretského, mi prichodila neskutočná. Bolo by treba odkryť kamennú platňu a otvoriť hrob pod ňou. Dôkazom by mohli byť stopy po ranách na rukách a nohách. Rozhodujúcu informáciu by mohli priniesť aj predmety, ktoré sa v hrobe nájdu.

Ja si dokonca myslím, že hrob v Srinagare by sa mal otvoriť už len kvôli kresťanskej pravde. Napokon, je to jediná dvetisícročná hrobka na svete, o ktorej sa tvrdí, že obsahuje Ježišovo telo. Kresťanská obec by vlastne mala mať záujem, aby sa legenda vysvetlila.

Alebo nie?

LITERATÚRA

- 1 Dorner, Friedrich Karl: Kommagene - Geschichte und Kultúr einer antiken Landschaft. V: Antike Welt, zvláštne vydanie 1975
- 2 Dorner, Eleonóre: Kommagene - Ritt zu den himmiischen Thronen. V: Antike Welt, zvláštne vydanie 1975
- 3 Dorner, Friedrich Karl: Der Thron der Götter auf dem Nemrud Dag. 2. rozšírené vydanie. Bergisch Gladbach 1987
- 4 Roy, Protap Chandra: The Mahabharata. Kalkata 1896
- 5 Biren, Roy: Das Mahabharata. Düsseldorf/Kolín 1961
- 6 Jacobi, Hermann: Das Ramayana. Bonn 1893
- 7 Dutt, Nath. M.: The Ramayana. Kalkata 1891
- 8 Däniken, Erich von: Reise nach Kiribati. Dusseldorf 1981
- 9 bez autora: Bhavishya Maha Purana. Pochádza z r. 115 n. l., str. 465-466, 17. až 32. verš. Štátny archív v Srinagare

13. kapitola

KEBY KAMENE VEDELI HOVORIŤ

Zabudnuté chrámy v južných moriach - Nan Madol, mikádo z bazaltových stĺpov - Platina z morského dna - Najdlhšie meno na svete - Rádioaktívne múmie v starom Egypte

Kameň nemá dušu. Nemôže sa sám pohybovať a mlčky leží. Geológovi však môže všeličo povedať. Zloženie kameňov prezradza ich pôvod. Archeológovi kamene prezradia svoje tajomstvá prinajmenšom vtedy, keď sú pomalované alebo otesané. Kamene a celé hory kameňov často slúžia ako nemí svedkovia nejakej udalosti. Tu, presne pri tomto kameni, sa to stalo.

K skupine kiribatských ostrovov - súostroviu v južných moriach pod rovníkom - patrí aj ostrovček Auroae. Uctievať tam niekoľko žulových monolitov, ktoré domorodci nazývajú navigačnými kameňmi, lebo sú nasmerované na vzdialené ciele. /1/ Jedna línia mieri juhovýchodne na Západnú Samou, ktorá leží vo vzdialenosti tisíc deväťsto kilometrov. Iná smeruje na ostrov Niutao vo vzdialenosti len tisíc osemsto kilometrov a ďalšia na súostrovie Tuamotu, vzdialené štyritisíc sedemsto kilometrov.

Jedna z mnohých legiend hovorí, že tieto ciele kedysi prezradili predkom vtáky.

Na iných ostrovoch južných morí, napríklad na Raivavae alebo Raiatei v Polynézii, stoja chrámy bez histórie. Nevieme, kto ich postavil, kedy a prečo. Mnohé z týchto svätýň sú späté s nejakou legendou. Chrám na Raivavae ešte dnes považujú za miesto, kde pristál boh Maui, ktorý priletel z hviezd. Obrovský priestor Tichého oceána je domovom mnohých takých chrámov - a takmer nikto ich nepozná. /2/

Súostrovie Mikronézie sa skladá z vyše päťsto ostrovov, najväčší z nich je Ponape. Tu však veľký znamená malý, lebo Ponape má rozlohu presne päťsto štvorcových kilometrov, teda asi toľko ako Lichtenštajnské kniežatstvo. Pred ostrovom Ponape nájdeme ešte pevninku malú ako vpich špendlíka na mape, na ktorom odpočívajú

kopy navrššených kameňov. Volajú ich ruiny Nan Madolu, dávajú ráz celému ostrovčeku, no nikto nevie, kto tu pôsobil.

V roku 1595 tu pristál portugalský kapitán Pedro Fernandes de Quiros s loďou San Jeronimo. Už vtedy boli ruiny opustené a nič nepoukazovalo na ich pôvodcov. /3/

Pri príchode od mora sa človek ešte aj dnes ocitne bezprostredne pred týmito svedkami predhistórie. Nie sme pripravení na stretnutie, vôbec s ním nepočítame, a najmenej v tejto pustatine mikronézskeho ostrova.

Ako pri mikáde je tu nespočetné množstvo poprekľadaných, navrstvených a navrššených tyčí. To veru nemohla byť jednoduchá hra, čo tu ktosi hral, lebo tyče sú z bazaltu a vážia celé tony. Bazalt je vychladnutá láva a má vlastnosť, že tuhne do tvaru viacuholníkových tyčí.

Na severnom pobreží Ponape sa naozaj vyskytujú také bazaltové stĺpy. Ako sa však dostali z Ponape na ostrov Nan Madol?

Dal som si tú námahu a na jednej strane hlavnej stavby som spočítal bazaltové stĺpy. Bolo ich 1082. Na štyroch stranách vychádza počet 4328. Teraz je však priestor čiastočne zaplnený, aj zem je z bazaltových stĺpov, kanály a priekopy sú tiež vystužené bazaltom a je tu jeden múr dlhý 860 metrov, ktorý v najvyššom bode meria 14,20 metra. Dnes sa odhaduje, že na všetky stavby na Ponape použili okolo štyristotisíc bazaltových stĺpov. Ako sa dostali na tento ostrovček?

Bazalt treba najprv nalámať v kameňolome. Keďže ostrov Ponape je hornatý a navyše bujne porastený pralesom, ostáva jedine preprava po vode. Stĺpy mohli byť naložiť na plte, alebo zavesiť pod katamarány - dvojtrupové plavidlá. Takým spôsobom by sa zmenšila špecifická hmotnosť stĺpov.

Ani plte, ani preprava pod vodou však nie sú jednoduchá záležitosť, lebo more býva často divé a búrlivé. Keby za jeden deň prepravili štyri niekoľkotonové stĺpy a keby pracovali plných 365 dní, za rok by prepravili 1460 bazaltových tyčí. Usilovní ostrovania by potrebovali 296 rokov, aby prepravili okolo štyristotisíc kusov na miesto stavby.

Ruiny na Nan Madole nepôsobia pekne. Niet tu nijakých reliéfov, plastík či sôch, ani malieb ako na Veľkonočnom ostrove. Celé je to chladná, neosobná architektúra. Bazaltové tyče sú na seba

nakopené bez ladu a skladu, akosi surovo a hrozivo. Aj to je veľmi čudné, lebo pacifickí ostrovania vždy zdobili svoje paláce a pevnosti najrôznejšími ornamentmi.

Nan Madol pôsobí spartánsky, okrem samotnej stavby tam niet čo obdivovať. Ruiny nemohli mať ani obranný význam, lebo od mora vedú k Nan Madolu široké schody.

Stálo tu kedysi reprezentačné centrum významnej ríše? Prečo potom nič nenachádzame? /4/ Niet tu nápisov, pamätníkov ani hrobiek. Juhomorskí ostrovania sú všeobecne považovaní za poctivých, priateľských a lenivých. Musel predsa existovať nejaký zvláštny dôvod, ktorý ich nútil podávať také výkony.

Od roku 1919 do roku 1944 bola celá ostrovná ríša pod japonskou správou. V tom čase sa stalo čosi zvláštne. Japonskí potápači deň čo deň vynášali na breh kúsky platiny. /5/ Dovtedy žilo Ponape z vývozu kokosových orechov, vanilky, sága a perlete, a zrazu ako mávnutím čarovného prútika exportuje ostrovček platinu. Je zvláštne, že široko-d'aleko okolo Ponape sa nevyskytujú ložiská platiny. Odkiaľ teda pochádzali tie poklady?

Po druhej svetovej vojne sa ostrovy dostali pod správu USA. Zdroje platiny však už boli vyčerpané.

Stavitelia na Ponape a zmysel stavieb sú naďalej opradení tajomstvom. Ostáva už iba legenda, ktorá raz možno dá kameňom prehovoriť.

Hlavnú stavbu označujeme ako Chrám svätej holubice. /6/ Ešte pred tromi storočiami vraj živá holubica prešla cez kanály na člne. Oproti holubici sedel veľkňaz a musel sa dívať vtákovi do očí. Keď zviera žmurklo, bol nútený, chudák, žmurknúť aj on. A keďže holuby často žmurkajú, bolo to určite smiešne divadlo.

Dávno pred holubicou vládol na Ponape drak chrliaci oheň. Kanály okolo Ponape vraj vyhlbila mocným fučaním dračia matka. Aj bazaltové tyče vraj prepravili z veľkého susedného ostrova na Ponape lietajúce draky.

Odborníci predpokladajú, že pod drakom mysleli krokodíla, ktorý zabľúdil na Ponape. Prinajmenšom dnes sa v okruhu tritisíc míľ tieto plazy nevyskytujú.

Draky sú súčasťou mýtov a legiend na celom svete. Ohnivé netvory sú všeobecne známe zo starej Číny. Tieto monštrá v Číne na ľudových slávnostiach dodnes uctieujú.

Skutočnosťou ostávajú ruiny na Ponape a práca, ktorá sa za nimi skrýva. Je nepochopiteľné, prečo sa výkon ostrovanov nikde v ich histórii neprejavil. Predpokladá sa, že Ponape postavili iba pred päťsto rokmi. Dôkaz pre tento predpoklad je chatrný, lebo sa opiera o niekoľko zvyškov dreveného uhlia, ktoré sa našlo v ruinách. Drevenému uhliu sa dá ľahko určiť vek. Čo však v prípade, ak si len niekto v dávno existujúcich ruinách založil ohníček?

Okrem toho sa v Ponape, a o tom niet pochýb, nachádzajú schodiská a zvyšky domov, ktoré ležia pod vodou. Za posledných päťsto rokov sa hladina Tichého oceána nezvýšila. Takže klesli ostrovy? Nie, lebo také niečo sa nedeje rovnomerne. Pôsobením príboja sa rozpadnú bralá alebo sa prepadnú podzemné dutiny. Stopy takýchto tektonických zmien by však museli byť viditeľné aj na ruinách na Naň Madole. Ale niet ich.

Kamene na Naň Madole nevydali svoje tajomstvo. Tak ako pred storočiami či možno tisícročiami spočívajú vo vlhkom, dusnom podnebí, akoby si chceli overiť príslovie, podľa ktorého nám pánbožko síce daruje orechy, ale zabudne nám ich rozlúsknuť.

Kto rozlúskne záhadu na Nan Madole?

Oriešok celkom iného druhu uverejnila svetoznáma Guinnessova kniha svetových rekordov v svojom vydaní z roku 1978. Na strane 207 stojí najdlhšie meno na svete. /7/

Je to slovný zmätok. Nositeľ tohto mena sa narodil 29. februára 1904 v Bergedorfe pri Hamburgu, jeho rodina sa o niekoľko rokov vysťahovala do Ameriky. Prednedávnom zomrel vo Philadelphii.

Keďže také absurdne dlhé meno nemožno napísať do pasu, má na vizitkách iba Wolfe + 585 senior. Pán Wolfe + 585 senior, nemal vo Philadelphii ani tušenia, čo sa vlastne za jeho nemožným menom skrýva. V skutočnosti ide o správu v stredovekej nemčine.

Dnes by to malo takýto význam:

„Pred dávnymi časmi žili múdri valasi, ktorí sa vzorne starali o svoje ovce. Potom sa pred prvým obyvateľom Zeme zjavil krvilačný nepriateľ, bolo to pred dvanásťtisíc rokmi. Vesmírne lode používali ako pôvod svojej sily svetlo. Pri hľadaní obývateľnej planéty prekonali dlhú cestu hviezdny priestorom. Nová rasa sa rozmnožovala s rozumnými ľuďmi. Tešili sa životu a nebáli sa nájazdov iných inteligentných bytostí z vesmíru.“

Stredoveký predok pána Wolfa + 585 musel mať teda znalosti o minulosti prvých ľudí, ktoré odovzdával ďalej svojim nekonečným priezviskom.

Tu máme ešte jednu kuriozitu z našich čias, ktorá nijakovsky nezapadá do nášho obrazu o svete.

Pochádza z polooficiálnych egyptských novín Al Ahram z 18. mája 1992. Je v nich opísaný zvláštny objav. /8/

V Egyptskom múzeu v Káhire majú najkrajšie a určite najlepšie zachované múmie na svete. Tisícročia ležali v sarkofágoch, chránené do seba uloženými zlatými a drevenými truhlami, ktoré boli ešte zapustené do mohutných kamenných sarkofágov.

Pôsobením teplotných výkyvov a vlhkosti v Egyptskom múzeu začali jednotlivé múmie prejavovať známky hniloby. To zburcovalo úrady. Do Egypta pozvali odborníkov a dali zröntgenovať múmie. Rádiológovia pritom s prekvapením zistili, že niektoré z najstarších múmií vyžarujú rádioaktivitu. Nespôsobili to však röntgenové prístroje, boli rádioaktívne už predtým. Jeden rádiológ oznámil, že jeho merací prístroj signalizoval alarm, vždy keď sa dostal do blízkosti určitej múmie.

Kde sa tam vzala rádioaktivita? Poznáme celkom prirodzenú rádioaktivitu - napríklad v uránovej rude. Urán žiari - ale to predsa vieme. Bez Geigerovho počítacia sa nám žiarenie nepodarí zistiť, lebo je neviditeľné. Geigerov počítač a iné podobné prístroje sú vynálezy nášho storočia. Starí Egypťania o nich nemali ani tušenia. Celkom logicky nemohli ani vedieť, či niektoré minerály žiaria. Prečo však, prepánajána, žiaria múmie?

Dnes krátkodobo vystavujeme rádioaktívnemu žiareniu určité druhy ovocia a zeleniny, ktoré privážame z rozvojových krajín. Väčšina datlí alebo banánov na vašom stole bola rádioaktívne ošetrovaná. Prečo? Krátka, úplne neškodná dávka žiarenia zabíja určité mikroorganizmy, ktoré spôsobujú hnilobu plodov. Takto preparované plody sú teda trvanlivejšie.

Ako to však bolo s múmiami? Vari tiež mali byť trvanlivejšie? Preto ich vystavili ožiareniu?

Táto teória má nemožné dôsledky, to by totiž znamenalo, že starí Egypťania poznali a využívali zdroje rádioaktívneho žiarenia.

Na určovanie slabej rádioaktivity sú nevyhnutné meracie prístroje. Vari povážliví všemocní dali kňazom horúci tip, ako

zaobchádzať s telom uctievaného vládcu, aby celé tisícročia nepadli za obeť parazitom?

Pri tejto teórii však skutočnosťou ostávajú rádioaktivitou kontaminované múmie v Egyptskom múzeu v Káhire.

LITERATÚRA

- 1 Grimble, Rosemary: Migrations, Myth and Magic from the Gilbert Islands. Londýn/Boston 1972
- 2 Buck, Peter: Vikings of the Pacific. Chicago 1972
- 3 Däniken, Erich von: Reise nach Kiribati. Dusseldorf 1981
- 4 Hambruch Paul: Ponape, Ergebnisse der Südsee-Expedition. Berlín 1936
- 5 Rittiinger, Herbert: Der massiose Ozean. Stuttgart bez udania letopočtu
- 6 Danielsson, B.: Vergessene Inseln der Südsee. Frankfurt/Berlín 1955
- 7 Guinness Book of World Records 1978, str. 207
- 8 AI-Ahram /egyptský denník/. Káhira, 18. mája 1992